LETO XVI., ŠTEV. 5 — LJUBLJANA, SOBOTA, 8. JANUARJA 1955 — Cena 10 din

SLOVENSKI Poročevalec

PRVA IZDAJA

Izdaja časopisno-založniško podjetje SZDL »Naš tisk« — Direktor: Rudi Janhuba — Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak — Tiska tiskarna »Slov. poročevalca« — Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 5, telefon 23-522 do 23-526 — Uprava Ljubljana, Tomšičeva 5/II., telefon 23-522 do 23-526 — Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463, za zunanje 21-832 — Poštni predal 29 — Tekoči račun Narodne banke 601-»T«-163 — Mesečna naročnina 200 din

DRUGI DAN OBISKA V BURMI

Počastitev spomina prvoborcev za burmansko neodvisnost

PREDSEDNIK TITO JE POLOŽIL VENEC NA GROBNICO SEDMIH ČLANOV PRVE BURMANSKE VLADE — OGLED NAJSTAREJŠE BUDISTIČNE PAGODE — ŠPORTNA PRIREDITEV NA VODI V ČAST JUGOSLOVANSKIH GOSTOV

RANGUN, 7. jan. (Tanjug). Predsednik Tito je nocoj položil venec iz modrih, belih in rdečih vrtnic na spomenik burmanskih mučencev in skupno s člani svojega spremstva Aleksandrom Rankovičem, Kočo Popovičem, Jovanom Veselinovim, Ivanom Krajačičem, dr. Jožo Vilfanom, viceadmiralom Matom Jerkovičem in generalnima majorjema Milanom Žeželjem in Milošem Šumonjo z enominutnim molkom počastil spomin prvoborcev za burmansko neodvisnost.

Spomenik burmanskim mučencem je grobnica sedmih članov prve burmanske vlade, ki so bili podlo ubiti 19. julija 1947. leta. Atentat je organizirala desničarska politična skupina, vdana kolonialnim oblastem, neposredno pred uradno likvidacijo kolonialne uprave. Predsednik Tito si je po polaganju venca ogledal mavzolej, v katerem počivajo trupla voditeljev burmanske osvobodilne borbe generala Aung Sana, Takin Nuja, ustanovitelja in prvega predsednika burmanske socialistične stranke in ostalih članov tedanje burmanske vlade: Dekdoke U Bača, Man Vin Maoja, U Rasada, Maing Pouja in U Oun Maunga. Predsednika je pred mavzolejem sprejel šef protokola U Te Maung Dži z vrhovnim državnim tožilcem Burme U Čou Tu Aungom.

Dopoldne je predsednik republike v družbi z dr. Ba Ujem obiskal najstarejšo budistično pagodo, zlato pagodo Švedagon v središču Ranguna, kjer so ga sprejeli in pozdravili najvidnejši predstavniki budističnega templja.

Opirajoč se na bambusovo palico zaradi lahke poškodbe na desni nogi, se je Tito naglo povzpel po več kot 200 stopnicah do glavne ploščadi pagode, ki je okrašena z dragim kamenjem, zlatom in mnogimi kipi Bude iz zlata, kamna in lesa.

Tito je prišel pred pagodo okrog 9. ure. V družbi s predsednikom Ba Ujem in vsemi člani svoje delegacije in spremstva. Ker je do ploščadi pagode veliko visokih stopnic, je Tito prosil za palico. Predsednik si je slučajno poškodoval desno piščal še pred odhodom iz Indije, toda poškodba ga ni ovirala, da ne bi izpolnil programa, ki je bil predviden ob njegovem obisku v Indiji in zdaj v Burmi.

Pagoda Švedagon je stara kakih 2500 let, toda skozi stoletja so jo dozidavali in razširjali in prav zdaj so v teku dela za obnovitev glavnih vrat.

General Aung San, ustanovitelj svobodne Burme

»Ta izredno lepi zgodovinski spomenik je napravil name globok vtis, je Tito pozneje vpisal v knjigo, ker govori o umetniškem duhu burmanskega ljudstva«.

Po ogledu pagode je Tito obiskal še najnovejšo pagodo »Svetovnega miru«, ki jo je zgradil lani burmanski premier U Nu. Tito se je najdlje zadržal v veliki dvorani, v kateri zdaj zaseda budistični koncil.

Velike množice rangunskih meščanov pa so nocoj pozdravile predsednika Tita s ploskanjem in vzkliki »Živel Tito«, »Živelo jugoslovansko-burmansko prijateljstvo« in »Živela Jugoslavija« na obalah jezera Kaudi Džun, v srcu mesta, kjer je predsednik gledal karneval na vodi. V okviru karnevala so burmanski športniki priredili predsedniku na čast tekmovanje z burmanskimi kajaki, dekleta — učenke raznih šol — pa so pokazale nekaj burmanskih narodnih plesov na posebno pripravljenih in svečano okrašenih splavih.

Predsednik Tito, ki sta mu dve burmanski deklici v imenu prireditelјev karnevala izročili velike šopke poljskega cvetja, je po tekmovanju razdelil zmagovalcem darila.

Po karnevalu se je Tito s predsednikom Ba Ujem in svojimi sodelavci popeljal po lepem jezeru z barko, na kateri so servirali čaj in okrepčila.

Sarkofag generala Aung Sana v mavzoleju sedmih prvoborcev za burmansko neodvisnost

INTERVJU S PREDSEDNIKOM LS LR SRBIJE

Rezultati in perspektive gospodarskega razvoja Srbije

Na pragu Novega leta je naš beograjski dopisnik zaprosil predsednika Ljudske skupščine LR Srbije tov. Petra Stambolića, da mu odgovori na neka vprašanja o dosedanjem in perspektivnem razvoju gospodarstva LR Srbije. Tov. Stambolić se je tej prošnji odzval in odgovoril na sledeča vprašanja:

VPRAŠANJE: Gospodarstvo LR Srbije je v zadnji vojni bilo težko prizadeto. Ali bi nam lahko, tovariš predsednik, povedali nekaj o uspehih povojnega razvoja gospodarstva LR Srbije?

ODGOVOR: Največji uspehi v oblasti gospodarstva so v desetih povojnih letih v LR Srbiji doseženi v njenem industrijskem razvoju. Glede rezultatov, obsega in pomena tega, kar je narejeno v teh 10 letih, ni primere v naši zgodovini. Po tempu industrijskega razvoja smo imeli nekaj podobnega v ožji Srbiji v prvem desetletju tega stoletja, ko se je pravzaprav tudi začel njen industrijski razvoj. Ta razvoj, ki je bil prekinjen zaradi prve svetovne vojne, pa ni dal in ni mogel dati kolikor toliko pomembne rezultate v razvoju gospodarstva Srbije.

Po vojni se je industrijska proizvodnja v Srbiji v manj kot 10 letih podvojila v primeri z 1939 letom. Ta razvoj pa je še večji, če vzamemo v obzir povojno stanje; računajo namreč, da je nivo industrijske proizvodnje bil 1945. leta za 1/4 nižji, kot pred vojno. Mi imamo šele sedaj velika, moderna industrijska podjetja, ki odpirajo velike možnosti za povečanje proizvodnje. Nove hidrocentrale, nova podjetja nekovinske industrije in nove tovarne strojne industrije so ne samo velika podjetja, temveč tudi osnova za nadaljnji razvoj. Kakor v ostalih krajih Jugoslavije pa zaostajajo, ali pa je dosežen slabši uspeh v drugih vejah proizvodnje, posebno v poljedelstvu in prometu. Ta vprašanja so sedaj na dnevnem redu.

VPRAŠANJE: LR Srbija je med našimi najbogatejšimi surovinskimi področji, posebno glede rudarstva. Kakšne so perspektive nadaljnje industrializacije z ozirom, da je LR Srbija zaostala za tempom izgradnje naših drugih republik?

ODGOVOR: Dejstvo je, da vkljub velikim možnostim gospodarstvo LR Srbije zaostaja za tempom razvoja v ostalih republikah. V naši javnosti pogosto enostransko tolmačijo posamezne razloge za to zaostajanje. Važno je, da to vprašanje prečistimo.

To zaostajanje izhaja predvsem iz podedovane zaostalosti — od ravni gospodarstva do vojne in po vojni. Proizvodnja električne energije v Srbiji je pred vojno na enega prebivalca bila 42 KW, medtem, ko je jugoslovansko povprečje bilo 71 KW, itd.

Posebni pogoji našega povojnega razvoja — usmeritev na težko industrijo in zunanjepolitični položaj Jugoslavije — so vplivali na zmanjšanje investicijskih vlaganj skupnosti na teritoriju Srbije in na nezadostno izkoriščanje njenih stvarnih možnosti, ki izhajajo iz bogastva surovin. Nadalje — orientacija v glavnem na industrijo in manjša vlaganja v poljedelstvo se je odrazila na področju Srbije kot splošno zaostajanje, ker ima Srbija izrazito ugodne pogoje za razvoj poljedelstva. Na koncu, tudi odnosi cen in drugo so delovali: prvič, na stvarno zaostajanje, in drugič ustvarjali videz zaostajanja. Eno in drugo se je odrazilo najbolj v Vojvodini. Na ta način imamo različna zaostajanja. Kraji na jugu ožje Srbije, Kosovo in Metohija in Sandžak zaostajajo, ker so zaostajali v preteklosti. Vojvodina, ki spada med gospodarsko najbolj razvite kraje Jugoslavije, pa zaostaja zaradi specifičnih pogojev našega povojnega razvoja. Toliko glede vzrokov za zaostajanje.

Kar pa zadeva bodoči razvoj, mislim, da obstojajo pogoji in možnosti, da se to zaostajanje likvidira. V analizi vzrokov za zaostajanje ležijo tudi odgovori za rešitev te zaostalosti.

Prvič, dvig poljedelske proizvodnje — ki je že sprejet kot nujna naloga v bodočem obdobju — bo imel za rezultat krepak razvoj poljedelstva v Srbiji, s tem pa tudi tiste industrije, ki je povezana s poljedelstvom.

Drugič, bogastvo Srbije v premogu (Kolubara, Kosovo, Kostolac z dnevnim kopom in senjsko - despotovački bazen) kaže na možnost uspešne rešitve vprašanja električne energije na tem prostoru, zagotovitve premoga za industrijo in razvoja kemične industrije (umetna gnojila itd.).

Tretjič, dosedanji rezultati, ki smo jih dosegli v industriji so temelj za razvoj industrije motorjev.

Četrtič, Majdanpek in proizvodnja fosfatnih gnojil.

VPRAŠANJE: V poljedelstvu FLRJ zavzema LR Srbija najvidnejše mesto. Kakšne ukrepe predvidevajo in kaj v perspektivi planirajo za unapreditev poljedelstva v LR Srbiji?

ODGOVOR: Najvažnejše je, da smo sedaj v položaju, da lahko oddvojimo sredstva za poljedelstvo, in s tem postavimo na dnevni red njegovo vprašanje. Velik del vprašanja programa in unapreditve ima svojo strokovno stran in tu lahko koristimo izkušnje raznih držav. Mislim, da smo zmagali nad pojmovanjem, da se poljedestvo lahko razvija samo iz sebe, brez pomoči skupnosti. Za nas je neobičajno važno, da v našem sistemu ustvarimo takšne pogoje, da le-ti ne bodo ovirali, temveč vzpodbujali razvoj poljedelske proizvodnje — in da bo razvoj družbenih odnosov v oblasti poljedelstva — socialističen. Našemu kmetu smo morali pojasniti, da mu želimo in hočemo pomagati, da izboljša proizvodnjo na svojem posestvu. Potrebno je bilo odvreči administrativne ukrepe, ki so zmanjševali zainteresiranost proizvajalca (davek po dohodku, odkupi) in potrebno je, da odstranimo ostanke takšnih ukrepov, ki še obstojajo.

Potrebno je, da najdemo najugodnejše oblike gospodarskega organiziranja proizvajalcev — najugodnejše oblike kmetijskega zadružništva. Tu so še nerešena vprašanja, ki jih moramo nujno rešiti.

Sedaj rešujemo organizacijska vprašanja služb v poljedelstvu; določene izkušnje že imamo, toda rešitev predstavlja velki problem. Po mojem mišljenju je resno vprašanje pomanjkanje strokovnih kadrov.

Morali bomo premagati določene tendence, da se fetišizira samo en ukrep, ena oblika dela za unapreditev poljedelstva. Za nekatere rešuje vsa vprašanja mehanizacija, za druge je najbolj radikalno sredstvo navodnjavanje, tretji za to smatrajo seme in predelovalno industrijo itd. Morda tudi moje mišljenje spada k takšnim prepričanjem; toda jaz mislim, da navodnjavanje v Vojvodini (izgradnja kanala) ni edin, vendar pa eden med najracionalnejšimi ukrepi za unapreditev poljedelstva. Z ozirom na rezultate, ki jih bo dalo, in na postopnost izgradnje in izkoriščevanja zahteva navodnjavanje relativno malo sredstev.

Milan Pogačnik.

Koeksistenca je opredelitev za sile miru

Rangunski tisk o intervjuju predsednika Tita listu »New Times of Burma«

Rangun, 7. jan. (Tanjug) — Intervju predsednika Tita, ki je objavljen v velikem rangunskem dnevniku »New Times of Burma«, je v tisku, ki davi ponovno poudarja, da je jugoslovansko gledanje na mednarodno sodelovanje in na možnost njegovega uresničenja enako stališču Burme, naletel na velik odmev. V uvodniku, posvečenemu intervjuju, poudarja list »New Times of Burma«, da gre za važno izjavo, v kateri je mirno reševanje mednarodnih sporov ponovno označeno kot edina realna in možna pot, obenem pa poudarjena potreba po aktivnem delu za uresničevanje tega cilja. »Predsednik Tito je ponovno poudaril razliko za med koeksistenco in nevtralnostjo. Koeksistenca — navaja list predsednikove besede — je nova oblika reševanja mednarodnih sporov, oblika, ki odklanja uporabo oboroženе sile. To je edina pot iz začaranega kroga oboroževanja in ne dovoljuje nobenega umika v slonokoščeni stolp nezainteresirane nevtralnosti. **Koeksistenca je jasna opredelitev za sile miru in za napore, ki bodo zmanjšali nesoglasja med bloki in premostili prepad med obema atomskima velikanoma«.**

List poudarja dejstvo, da so Jugoslavija, Indija in Burma ohranile svojo neodvisnost od blokov sil in izraža prepričanje, da je **prišel čas, da neodvisne sile na svetu združijo svoje napore za skupno politiko vzdrževanja od blokov, za ohranitev miru na svetu.** »Nujen sklep je, piše »New Times of Burma«, da morajo neodvisne sile uresničiti najožje možno medsebojno sodelovanje in moralno in materialno podporo. **Začetek je storjen, zaključuje list, ob obisku predsednika v Aziji, in obstoja upanje, da se bo to sodeovanje za stvar miru naglo razširilo tudi na druge države, vključno oba pola, okoli katerih se zbirajo nasprotujoče si sile«.**

Naša delegacija na poti iz Moskve

Moskva, 7. jan. (AFP). Jugoslovanska trgovinska delegacija z Mijalkom Todorovičem, članom zveznega izvršnega sveta na čelu, je sinoči odpotovala iz Moskve v domovino. Ob koncu pogajanj, ki jih je vodila jugoslovanska delegacija v Moskvi, so podpisali jugoslovansko-sovjetski sporazum o izmenjavi blaga za 20 milijonov dolarjev na obe strani.

Banket pri predsedniku vlade

Visoka burmanska odlikovanja članom spremstva predsednika Tita in jugoslovanska odlikovanja civilnim in vojaškim burmanskim funkcionarjem

Rangun, 7. jan. (Tanjug). Predsednik burmanske vlade U Nu je nocoj priredil v svoji rezidenci svečan banket na čast predsednika Tita.

Med večerjo je Tito premieru U Nuju podaril veliko vazo z motivi iz narodnoosvobodilne vojne, izdelano iz srebra in zlata, z osebnim posvetilom, Avgustinčičevo skulpturo »Početek« in druga osebna darila za predsednika vlade in člane njegove družine.

Pred tem je predsednik Burmanske unije dr. Ba U izročil članom spremstva predsednika Tita visoka burmanska odlikovanja. Na isti ceremoniji je Tito izročil jugoslovanska odlikovanja visokim burmanskim civilnim in vojaškim funkcionarjem.

Nocoj pa so dobili burmanska odlikovanja: IHADO MAHA TREJ SITU dr. **Jože Vilfan**, generalni sekretar predsednika republike in viceadmiral **Mate Jerkovič**; red MAHA TREJ SITU generalna majorja **Milan Žeželj** in **Miloš Šumonja, Jovo Kapičič**, državni podsekretar za notranje zadeve in viceadmiral **Josip Černi**; red TREJ SITU dr. **Božidar Lavrič** in dr. **Radivoje Berovič**, osebna zdravnika predsednika Tita, **Branko Vučinič**, sekretar predsednika republike svetnik jugoslovanskega veleposlaništva v Rangunu **Simič** in vojaški poslanec polkovnik **Radakovič**.

Poleg tega je predsednik Burmanske unije odlikoval z redom »SITU« še 12 članov predsednikovega spremstva.

Predsednik Tito je potem izročil red Jugoslovanske zvezde II. stopnje soprogi padlega voditelja burmanskega osvobodilnega gibanja generala Aung Sana **ge. Kin Či**, ki je zdaj predsednik planske komisije za družbeni napredek Burme, red Jugoslovanske zastave II. stopnje **U Mint Tinu**, sodniku vrhovnega sodišča in **U Kin Maung Paju**, generalnemu sekretarju burmanske vlade, red za vojaške zasluge I. stopnje brigadnemu generalu **Ko Vinu**, komodorju **Tan Peju**, letalskemu generalu **Tan Cliftu** in brigadnemu generalu **Blacku**. Poleg tega je predsednik odlikoval večje število burmanskih civilnih in vojaških funkcionarjev z redom Jugoslovanske zastave III. in IV. stopnje, z redom Jugoslovanske zvezde III stopnje, z redom za vojaške zasluge II. in III. stopnje in z redom Ljudske armade II. in III. stopnje.

Po izročitvi odlikovanj sta oba predsednika čestitala odlikovanim Jugoslovanom in Burmancem.

V pagodi Švedagon

RANGUN, 7. januarja. — (Od našega posebnega dopisnika). Stojim pred pagodo Švedagon in jo občudujem, toda obenem se me loteva malodušje: kako je mogoče opisati takšno lepoto z navadnimi besedami, kako naj človek dá pravo sliko tega, kar je videl? Okoli ogromnega zlatega stolpa pagode, ki je visok nad sto metrov in pokrit s tonami zlata, so desetine majhnih stolpov z izrezljanimi vzhodnjaškimi strehami. Toda kaj! Naloga je pretežka, še tako dober opis dá lahko le bledo sliko tega 2500 let starega spomenika.

Zamolklo so doneli obredni bobni in slišalo se je zateglo petje vernikov v hramih, ko se je predsednik Tito bosih nog vzpenjal po obokanem, z blestečimi ploščami okrašenem stopnišču pagode. Pred visokimi gosti so hodili s starodavnimi meči okrašeni čuvarji svetišča. Na ploščadi okoli pagode se odpre obiskovalcu čudovit pogled: v štirih velikih hramih okoli glavne pagode stojijo ogromni kipi Bude, okoli, pod stolpi manjših templjev pa stotine manjših Bud, zlatih in pozlačenih, ki jih stražijo kipi levov. Pred njimi pa klečijo in molijo verniki in duhovni v haljah oranžne barve.

Največje svetišče budizma — sem hodijo molit verniki iz vse Azije — ni nikoli osamljeno, tudi ponoči ne. Ob obisku Maršala je bilo v templju mnogo vernikov, ki so prekinili svoje molitve, da bi pozdravili visokega gosta. Pred zadnjim hramom pa mu je mlada deklica, posvečena Budi, izročila lep šopek cvetja.

Visoki gostje so danes obiskali še eno svetišče budizma: dvorano v umetni skalni votlini blizu »pagode miru«, kjer zaseda šesti budistični kongres. Ob času obiska je bila dvorana žal prazna, toda prijatelj Burmanec nam je z besedami pričaral prizor, ki se sicer nudi očem: nad petsto najsvetejših izmed svetih mož kleče zažiga kadilo, poje obredne molitve, obenem pa se najboljši poznavalci svetih knjig posvetujejo o enotnem pismu budizma. Kongres bo trajal še dve leti do 1956., ko bo minulo točno 2500 let od rojstva Bude. Toda dvorana je prazna in debele preproge vpijajo šum bosih nog obiskovalcev.

Rangun, središče budizma in glavno mesto dežele, ki skuša združiti budizem in marksizem — mlade dežele, ki se je šele pred dobrima dvema letoma prav postavila na noge in ki nas zdaj sprejema z odprtimi rokami kot najboljše prijatelje... Težko je razumeti nauk Bude in povezavo med dvema koncepcijama — morda se mi prav zato dozdeva, da se mi vsak izmed stotih kipov Gotame Bude rahlo smehlja.

A. Furlan

G. Ponti v Trstu

Trst, 7. jan. (Po tel.) Danes popoldne je prišel na obisk v Trst italijanski minister za turizem in šport g. G. Ponti. Jutri se bo sestal z lokalnimi predstavniki za turizem, pošto, kinematografijo in šport.

Politični razgovori v Rangunu

ne bodo omejeni na formalne sestanke, marveč bodo trajali ves čas bivanja predsednika Tita v Burmi

Rangun, 7. jan. (Tanjug). Vidni burmanski voditelji, ki so včeraj sprejeli predsednika Tita in njegove sodelavce z največjimi častmi, izražajo zadovoljstvo, ker bo velik del bivanja predsednika Tita in njegovega spremstva v Rangunu izkoriščen za obsežne politične razgovore. **Ti razgovori ne bodo omejeni na formalne sestanke, marveč bodo trajali ves čas bivanja predsednika Tita v Burmi. Zvedelo se je, da bosta predsednik Tito in U Nu poleg zunanjepolitičnih problemov, ki zanimajo obe državi, govorila tudi o splošnem mednarodnem položaju in o vrsti notranjih problemov obeh držav.**

Poleg tega predvidevajo, da se bodo tudi člani Titovega spremstva razgovarjali s posameznimi ministri in drugimi vodilnimi osebnostmi Burme. Mislijo, da bo na koncu vseh teh razgovorov objavljeno uradno sporočilo, ki bo verjetno nakazalo praktične možnosti za še popolnejše sodelovanje obeh držav na raznih področjih.

Seja predsedstva SZDL Slovenije

Ljubljana, 7. jan. 1955. Sinoči je bila pod predsedstvom tov. Mihe Marinka seja predsedstva SZDL Slovenije. Razpravljali so o organizacijskih vprašanjih v zvezi z ustanavljanjem komun. Predsedstvo je nadalje soglasno sprejelo prošnjo okrajnega odbora Socialistične zveze okraja Koper, da se tamkajšnje organizacije vključijo v SZDL Slovenije. Prav tako je sprejelo kot kolektivne člane SZDL Slovenije naslednje organizacije, oziroma društva: Ljudsko prosveto Slovenije, TVD »Partizan«, Zvezo prijateljev mladine, Združenje tabornikov, Slovensko stenografsko društvo, Ljudsko tehniko Slovenije in Počitniško zvezo Slovenije. Končno je predsedstvo razpravljalo tudi o pripravah za proslavo 10 obletnice osvoboditve naše domovine, ki bo v maju mesecu t. l.

VREME

Napoved za soboto: Se vedno oblačno in zamegleno vreme z vmesnimi padavinami, v višini nad 700 m pozneje sneg. Temperatura od —3 do +1, na Primorskem 5 do 9 stopinj C. Se nevarnost poledice, predvsem v vzhodni Sloveniji.

Ustanovljeno je strokovno združenje zadružnih gospodarskih podjetij

Dne 5. in 6. t. m. je bilo v Ljubljani v prostorih Glavne zadružne zveze LRS dvodnevno posvetovanje koordinacijskega biroja zadružnih gospodarskih podjetij iz vse države. Posvetovanja so se udeležili pooblaščeni zastopniki 21 zunanjetrgovinskih podjetij.

Zgoraj navedeni biro je bil ustanovljen pred kratkim pri Glavni zadružni zvezi FLRJ v Beogradu in sicer z nalogo, da krepi kmetijsko zadružništvo ter koordinira zunanjetrgovinsko poslovanje.

Posvetovanje je bilo zelo uspešno. **Predstavniki podjetij so sklenili, izpremeniti dosedanji koordinacijski biro v strokovno združenje gospodarskih podjetij FLRJ.**

Združenje je koordinacijsko telo, katerega delo se odvija preko plenuma, ki ga tvorijo predstavniki vseh zadružnih podjetij, in preko upravnega odbora, ki se sestoji iz zastopnikov podjetij iz vseh republik. Izvoljen je bil upravni odbor, katerega predsednik je tov. Žagar Zoran.

Za tehnično izvajanje nalog bo imel biro določeno število uslužbencev, ki se bodo nastavili z javnim razpisom potrebnih delovnih mest. Tehnični aparat združenja bo izvrševal samo sklepe organov združenja, ki sta plenum in upravni odbor.

Naloge združenja so stalna skrb za gospodarsko krepitev kmetijskih zadrug, ki so kmetom dostopne, in za gospodarske organizacije kmetijskih proizvajalcev, ki so za razvijanje socializma na vasi najprimernejše. Nič manj važno delo bo prav tako stalna skrb, da se zaposlijo v kmetijskih zadružnih organizacijah potrebni strokvnjaki, po katerih je vedno večja potreba.

Razen tega bo združenje skrbelo za koordinacijo zunanjetrgovinskega poslovanja in za enotno nastopanje na zunanjem tržišču. To nalogo bo združenje opravljalo sporazumno z zunanjo trgovinsko zbornico in odgovornimi upravnimi organi. **Predstavniki podjetij so na posvetovanju ugotovili, da sta koordinacija in enoten nastop na zunanjem tržišču za naše gospodarstvo nujno potrebna in pomembna.**

Na posvetovanju je prišla zelo do izraza želja, da se za uvoz vseh potrebnih kmetijskih potrebščin pooblastijo zadružna podjetja, ki vsekakor najbolje poznajo potrebe kmetijskega zadružništva. Tako je bilo sklenjeno, da bo združenje predlagalo formiranje uvoznega podjetja za potrebe kmetijstva na področju LR Srbije. Nadalje so sklenili, da bodo zadružna gospodarska podjetja trgovala brez nakupovalcev in prekupčevalcev ter da bodo zasledovala politiko čim nižjih cen. Na notranjem trgu bodo trgovala le preko zadružnih kmetijskih organizacij. V kolikor bodo zadružna podjetja poslovala tudi na področju drugih republik, se bodo obvezno držala režima v dotični republiki in se pri tem posluževala obstoječe zadružne trgovske mreže.

Združenje zadružnih gospodarskih podjetij bo končno zastopalo interese zadružnih podjetij pri zveznih organih, sodelovalo pri delu Trgovinske in Kmetijske zbornice, ustanavljalo skupna predstavništva in organiziralo informativno - konjunkturno službo.

V. P.

Prednost ima zdravje Ljubljančanov

Uvedba zelenega pasu je terjala mnogo časa, pa še ni potekla gladko

Ljubljana, 7. jan. Na današnji 52. skupni seji mestnega zbora in zbora proizvajalcev MLO glavnega mesta Ljubljane sta bili nedvomno najvažnejši druga in tretja točka: razprava in sklepanje o predlogu odloka o zaščitnem pasu mestnega vodovoda in zelenem gozdnem pasu mesta Ljubljane.

Na osnovi obširnih preiskav podtalnice ljubljanskega bazena je bilo namreč ugotovljeno, da je to infiltrirana savska voda, ki ima smer od Save proti vzhodu in priteče na dan v obliki izvirkov med Studencem in Kašljem. Ob ugotovitvi smeri podtalnice je nastala potreba, da se zaščiti vse ozemlje, ki leži v smeri toka nad obstoječimi in bodočimi vodnjaki ter reko Savo, uredi tudi zazidava naselij ter predvidi urejeno odvajanje fekalij iz naselij. Tu pridejo v poštev naselje Kleče in Savlje nad vodnjaki v Klečah ter naselja Šmratno ob Savi, Obrije in Jarše nad vodnjaki v Hrastju. Bakteriološko preiskavo vode v vodnjakih omenjenih naselij je izvršila Sanitarna inšpekcija, ki je ugotovila, da so večinoma vsi vodnjaki neprimerni zaradi neurejenih grezničnih jam, ki imajo vse pretoke. Ta naselja predstavljajo zaradi tega stalno nevarnost okužbe mestnega vodovoda in je zato treba vsako nadaljnjo zazidavo nujno vskladiti z regulacijskim načrtom teh krajev z upoštevanjem najstrožjih sanitarnih predpisov glede odvajanja odpadnih in fekalnih voda.

Odreditev zaščitneza pasu je potrebna, da bo mogoče dovajati mestu zdravo in kvalitetno vodo v zadostni množini pod najbolj ugodnimi tehničnimi in gospodarskimi vidiki, ki jih upošteva področje zaščitnega pasu.

Del tega ozemlja bo nezazidljiv in ga bo možno uporabljati le za kmetijske namene. Preostalo ozemlje pod Ježo bo zazidljivo, a le s telesnovzgojnimi napravami. Zazidava že obstoječih naselij pa bo urejena v skladu z regulacijskim načrtom, ki bo moral upoštevati le ureditev in izpopolnitev sedanjega stanja brez razširitve. Pas ob železniški progi Ljubljana —Jesenice bo na globino 250 m zazidljiv z industrijskimi objekti, vendar le po predhodnem pristanku Urada za regulacije mesta Ljubljane in Sanitarne inšpekcije (»Glasnik« 28. XII. 1954).

Po krajši razpravi sta oba zbora v interesu zdravja 140.000 Ljubljančanov sprejela predlagani odlok z dodatkom, ki ga je predlagal odbornik dr. Pretnar, namreč, da bodo že odobrena gradbena dela na tem področju razveljavljena s tem odlokom.

Nekoliko daljša je bila razprava o drugem zaščitnem pasu mesta Ljubljane oziroma Ljubljančanov, o tako imenovanem gozdnem zelenem pasu. Čeprav traja razprava o tej prepotrebni in koristni stvari, ki predstavlja tako rekoč pljuča Ljubljančanov in je razen tega tudi pomemben turistični objekt ter torišče znatnih izdatkov Mestnega ljudskega odbora že dobro leto, je v mestnem zboru vendarle glasovalo 6 odbornikov proti 9. členu, ki dovoljuje hojo izven poti samo lastnikom gozda in tistim, ki imajo za to ustrezno dovoljenje; v zboru proizvajalcev pa sta proti temu členu glasovala dva odbornika. Očividno je bilo, da so volivci v središču mesta razumeli ta ukrep Mestnega ljudskega odbora preveč dosledno in so temu zapadli tudi nekateri odborniki. Na koncu koncev je le malo čudno, da zgubljamo za tako jasno samo po sebi razumljivo stvar toliko časa, ko imamo na dnevnem redu na pretek drugih važnejših in problematičnejših stvari. Predsednik MLO tov. Marijan Dermastia je med drugim omenil, da je bilo samo na področju Krima zasajenih 11.000 borovcev, od katerih ni danes noben več živ. V glavnem so jih brezvestneži pohodili, izruvali in porezali. Odlok je nujen takšen, kakor je bil sprejet, in sicer vse dotlej, dokler ne bo imela Ljubljana na svojih obronkih resničnega zelenega pasu. Takrat bodo možne tudi kakšne olajšave. Odlok, ki ga je danes sprejel Mestni ljudski odbor, predstavlja osnovo za borbo proti vsem, ki jim ni pri srcu velika dobrina skupnosti, medtem ko doslej takšne osnove sploh ni bilo. Seveda pa bo treba urediti zlasti na Golovcu in tudi drugod več primernih poti, saj danes v ljubljanskem naravnem parku komaj veš in razločiš, kje je steza in kje je gmajna.

J. K.

Ob sporazumu o nabavi ameriške pšenice

Beograd, 7. jan. Svetnik za gospodarske posle ameriškega veleposlaništva v Beogradu **James Killen** je izrazil v razgovorih z diplomatskim urednikom Jugopresa zadovoljstvo z ameriško-jugoslovanskim sporazumom o dobavi presežkov pšenice Jugoslaviji. Tudi državni svetnik v sekretariatu za zunanje zadeve veleposlanik **Stanislav Kopčok** je v svoji izjavi pozitivno ocenil najnovejši sporazum. Z novim sporazumom, ki sta ga g. Kopček in g. Killen kot predstavnika jugoslovanske in ameriške vlade podpisala 5. I. v Beogradu, je določena dobava novih 425.000 ton pšenice Jugoslaviji. Po dosedanjih aranžmajih je v Jugoslavijo že prišlo okoli 250 tisoč ton pšenice, na poti pa je nadaljnjih 175.000 ton.

Na vprašanje, kakšno je njegovo mnenje o perspektivah, ki jih ta sporazum odpira glede gospodarskega sodelovanja med obema državama, je veleposlanik Kopčok dejal: »Upam, da bo duh razumevanja, ki je preveval razgovore o pšenici, prišel do izraza tudi pri reševanju ostalih vprašanj gospodarskega sodelovanja, o katerih se sedaj razpravlja.«

Veleposlanik Kopčok je v svoji izjavi tudi poudaril, da je ta sporazum del splošnih naporov za razširitev ameriško-jugoslovanskega gospodarskega sodelovanja, o katerem se že dolgo vodijo razgovori. Govoreč o podpisanem sporazumu, je veleposlanik Kopčok poudaril, da je bila lanska letina v Jugoslaviji ena najslabših v zadnjih tridesetih letih in tretja slaba letina po letu 1950. V takem položaju je bilo treba skrbeti za hrano ne samo mestnega prebivalstva, temveč tudi tistega dela prebivalstva, ki se sicer hrani z lastnimi pridelki. Kljub vsem ukrepom na tržišču se je pokazalo, da bo treba uvoziti najmanj 1,3 milijone ton pšenice. Veleposlanik Kopčok je dodal, da Jugoslavija letos ni mogla nabaviti v Turčiji zaradi slabe letine v tej državi niti tistih količin, ki jih je nabavljala prejšnja leta. Upoštevajoč vse te okolnosti, je zaključil veleposlanik Kopčok, je vlada ZDA v letošnji razdelitvi svojih presežkov določila večje količine za Jugoslavijo in tako pomagala rešiti problem prehrane našega prebivalstva. Dinarska protivrednost te pšenice je darilo ZDA in Jugoslavija ceni ta ukrep ameriške vlade.

G. Killen je s svoje strani poudaril, da so ZDA srečne, ker so lahko omilile pomanjkanje pšenice v Jugoslaviji. Upam, je dejal — da bodo dobave na podlagi tega sporazuma in druge pošiljke pšenice krile večino potreb Jugoslavije do prihodnje žetve.

Družbeni plan Slovenije

Ljubljana, 7. jan. (Tanjug). Po predlogu družbenega plana LR Slovenije za leto 1955, ki so ga izdelali v Zavodu za gospodarsko planiranje Slovenije, naj bi se letos povečala industrijska proizvodnja za okoli 11%, proizvodnost dela pa naj bi bila za 6% večja od lanskoletne.

Proizvodnja električne energije naj bi se povečala za 13%. Tolikšno povečanje električne energije naj bi omogočil začetek obratovanja drugega agregata medvodske elektrarne, tretjega agregata elektrarne v Mostah, tretjega agregata v Dravogradu, prvega agregata v Vuhredu ter Šoštanju itd. V industrijsko proizvodnjo se bo po planu vključila tudi nova tovarna časopisnega papirja v Krškem, ki naj bi že letos izdelala okoli 5000 ton papirja, medtem ko znaša njena polna zmogljivost 20.000 ton. Proizvodnjo aluminija v Kidričevem ceni družbeni plan Slovenije na 7500 ton aluminija, kar znaša 50% zmogljivosti prve dvorane za elektrolizo. Družbeni plan računa z zmanjšanjem predelave lesa, oziroma z ukinitvijo neekonomičnih venecijank. Sklad za pospeševanje kmetijstva naj bi znašal 300 do 400 milijonov dinarjev, sklad za slabo razvite kraje pa bo nekoliko manjši, kot je bil lani. Povečanje industrijske proizvodnje in razvoj posameznih panog gospodarstva naj bi omogočil po načrtih plana povečanje izvoza za 20% v primeri z lanskim letom.

Razširitev sodelovanja inženirjev in tehnikov z inozemstvom

V Zvezi inženirjev in tehnikov Jugoslavije je sodelavec Jugopresa zvedel, da bodo jugoslovanski strokovnjaki letos še bolj razširili zveze z inozemstvom. Te zveze se vzdržujejo z izmenjavanjem strokovnjakov na osnovi recipročnosti, dalje z udeleževanjem na mednarodnih kongresih in sestankih po posameznih tehničnih področjih in končno z izmenjavanjem publikacij in tiska.

Jugoslavijo bodo letos obiskali inženirji iz Grčije, Avstrije, Francije, ZDA, Švice in Italije. Ti strokovnjaki bodo imeli predavanja z različnih tehničnih področij, tako z gradbeništva, kemije itd. Jugoslovanski strokovnjaki so že prejeli vabilo, da obiščejo Francijo, Grčijo in Turčijo. Pričakujejo, da bodo prišla taka vabila še ta mesec tudi iz drugih držav.

Predstavniki Zveze inženirjev in tehnikov v Jugoslaviji bodo sodelovali na kongresih in sestankih v tujini, predvsem v Franciji, kjer bodo letos razpravljali o posameznih vprašanjih s področja elektrotermije, strojne tehnike in pod. V Franciji bo tudi kongres, posvečen mednarodnemu slovarju geodetske stroke. Ta slovar bo izšel v štirih jezikih, med njimi tudi v srbščini. V Angliji se bodo naši strokovnjaki udeležili mednarodnega sestanka združenja za hidravlične raziskave in kongresa svetovne konference za energijo. Raznih drugih kongresov se bodo naši strokovnjaki udeležili še v Švici, Belgiji, Italiji, Švedski, Avstriji, Norveški in Nizozemski.

Mnogi znanstveniki iz inozemstva so izrazili željo, naj bi bil eden izmed strokovnih mednarodnih kongresov tudi v Jugoslaviji. Do tega bo prišlo verjetno v letu 1956.

Zveza inženirjev in tehnikov Jugoslavije zamenjuje strokovne časopise in publikacije s skoraj vsemi evropskimi državami, pa tudi z nekaterimi izvenevropskimi, tako z Indijo in Egiptom.

Pripravljen je načrt uredbe o realnih jamstvih

Beograd, 7. jan. (Tanjug) — Čeprav je obstoječa uredba o investicijah v gospodarstvu računala s predpisi o deponiranju dela lastnih skladov posameznih podjetij na račun realnega jamstva za dobljeni kredit, ta ukrep ni bil vnešen v zvezni družbeni plan za minulo leto. Kakor je znano, so lani odobravali kredite spričo jamstev ljudskih odborov in ljudskih republik, ki so bila predvsem formalnega pomena in niso predstavljala nekakšno realno zapreko proti težnjam čezmernega odobravanja kreditov, niti niso pomenila jamstvo za banko in družbeno skupnost v primeru, da so podjetja poslovala z izgubo. Zaradi teh vzrokov, prav posebej pa spričo nujno potrebne ureditve stanja na našem tržišču in vpliva na gibanje denarnih in blagovnih skladov, kakor tudi nadaljnjega usmerjanja investicijske izgradnje, so vnešeni v zvezni družbeni plan za letošnje leto predpisi o pooblastilih zveznemu izvršnemu svetu, da lahko po svoji uvidevnosti dopolni uredbo o kratkoročnih kreditih v smislu jamstev z realnim kritjem.

Kakor je izvedel Tanjug, je načrt uredbe o realnih garancijah pripravljen. Na osnovi te uredbe bo banka lahko zahtevala jamstva v vseh primerih dajanja posojil, kjer je pogoj jamstvo. V načrtu nove uredbe je med drugim določeno, da lahko deponirajo na račun jamstva tudi vsi, ki jamčijo: ljudske republike, avtonomne pokrajine, ljudski odbori okrajev in mest kot realno kritje del sredstev, s katerimi prosto razpolagajo. Državni organi, ustanove in družbene organizacije naj bi lahko uporabili kot realno kritje v banki del sredstev iz sklada za finansiranje investicij, del sredstev posebnega investicijskega sklada, sredstev raznih skladov in del proračunskih in izvenproračunskih viškov ali dohodkov. Na osnovi načrta te uredbe bi znašali odstotki za realna kritja kreditnih jamstev od 5 do 30%.

Poslovna tragikomedija

Nekega dne so prišli k beograjskemu podjetju »Trudbenik« na obisk predstavniki »Sade« a. d. iz Švice.

V hotelu »Majesticu« so domačini takoj najeli sobe za goste.

Toda gostje niso imeli dovolj dinarjev. Gostitelji jih niso mogli pustiti kar tako. Odšteli so jim najprej 100, pa še 200, in na koncu še 340.000 din.

Minevali so dnevi. Razgovarjalo se je malo — več o običajnih stvareh, lepotah Švice in naše države, kakor o poslih — toda gostom se ni mudilo s posli. Tudi našim ne.

Tedaj je prišel znani lov na medvede. Avtomobilov je bilo premalo. Zato so se odpeljali s taksiji, za katere so gostitelji plačali 263.000 dinarjev...

V podjetju »Trudbenik« so bili sploh širokih rok. Nekaterim svojim uslužbencem so dajali nepojmljivo visoke dnevnice. Niso jih mučile niti kake »formalnosti«, kot je zahteva, da uslužbenci po končanem potovanju predložijo obračune. To še zlasti ne zaradi tega, ker so bile v vprašanju devize. Bili so tako širokogrudni, da so tudi s posojili krili stroške svojih ljudi v drugih državah. Pa ne samo svojih... Razumljivo je, da ljudje takega kova niso mogli biti škrti do svojih gostov.

Poleg 640.000 dinarjev v gotovini, 423. 000 za lov na medvede, 235.000 za hotelski račun v »Majesticu«, so dodali še 101464 dinarjev za poklone, začenši od čutaric do filigranov...

Gostom iz »Sade« so ugajali mnogi taki spominčki. Dopadel se jim je tudi — kaviar. Majhna črna zrnca ikre, ki so jih skrbno pripravili džerdabski ribiči, so izzvala vihar navdušenja. Zato je eden uslužbencev, ko je — na koncu koncev — odšel kupiti še avionske karte, za katere ni plačal nič več kot 191.320 dinarjev, stopil še po pet kg kaviara. Saj to je bila majhna vsota, samo 40.000 dinarjev — gostje pa so s tem pripravili toliko zadovoljstva!...

Finale

Kmalu za tem se je zgodilo nekaj, kar gostov niti ni iznenadilo. Morda je malo presenetilo le beograjske gostitelje.

»Sade« a. d. je odšlo — pod prisilno upravo, v konkurz!

Zahtevek v višini 1,696.254 dinarjev se je mogel priključiti samo zahtevam ostalih upnikov v konkurzni masi.

Neobveščenost je moralo plačati naše podjetje z več kot milijon in pol dinarji. Dobro bi bilo, če se ne bi uresničila predvidevanja skeptikov, da je to dokončno izgubljeno.

Morda bi za celo to tragikomedijo bilo »merodajno« drugo pero — pero komediografa.

V vsakem slučaju, dogodek je treba zabeležiti. Čeprav je to morda osamljen, ne »tipičen« primer. Sicer pa — kaj če le ni »tipičen«? Treba ga je zabeležiti, ker lahko opozori na navado, da se o poslovnih partnerjih vsakdo predhodno dobro obvesti. Ni pa »netipično«, da mnogi pri nas na to še vedno pozabljajo...

Dž. Buzganovič,
»Politika«

Zakaj so domači avtomobili še dragi

Pod tem naslovom prinašata beograjska in zagrebška »Borba« dne 5. januarja 1955 na četrti strani krajši članek o nekaterih vprašanjih naše avtomobilske industrije. V kratkem članku seveda ni mogoče zajeti vse avtomobilske industrije, vendar se nepopolni članek dotakne nekaterih najvažnejših vprašanj. Članek vzbuja željo, da bi se več pisalo o dogajanjih v naši avtomobilski industriji, saj je ta predmet najširšega interesa vse naše javnosti. Toda s tega področja naše industrije le redko prodrejo v javnost novice, pa še te so nepopolne, zato so tudi komentarji in kritike temu primerne.

Članek prinaša podatke o cenah nekaterih doma izdelanih avtobusnih vozilih in pravi, da je povprečna cena doma izdelanih vozil 17 milijonov dinarjev, medtem ko pa Fabrika avtomobila Priboj kalkulira ceno celo na 22 milijonov din. Nadaljuje, da podjetja za javni cestni promet zaradi teh visokih cen ne kupujejo teh vozil in se pridružuje mnenju združenj za javni cestni promet, da je treba te cene podvreči reviziji. Kritizira, da se še vedno uvažajo karoserije, ki smo jih zmožni izdelovati doma in navaja, da se najcenejše karoserije izdelujejo v Ljubljani. Članek kritizira Fabriko automobila Priboj, ki sestavlja kamione avstrijskega »Saurerja«, da si iz razlike v ceni nabavlja stroje, gradi stanovanja in še ji ostane dobiček.

Take ugotovitve kažejo, da se je članek lotil problema z dobrimi nameni, nekateri njegovi zaključki pa dokazujejo, da svojega glavnega namena ni dosegel, da bi namreč odgovoril, zakaj so domači avtomobili še dragi. Že pri površnem spoznavanju naše avtomobilske industrije je odgovor pravzaprav znan in zelo kratek: Zato, ker se administrativno ščiti monopol nekaterih avtomobilskih tovarn. Cene se ne znižujejo z revizijo! Cene se znižujejo v trdi a enakopravni tekmi med proizvajalci. Samo taka tekma je pomagala avtomobilski industriji, da je doživela v svetu nesluten razvoj. Pri nas pa hočejo ta razvoj zagotoviti komisije in revizije s teorijami o standardizaciji, o tipizaciji, o »familjah« (to je, o sorodnosti tip).

Vse kaže, da tradicije pokojnih ministerstev za promet še žive. Tedaj so bile teze o tipizaciji zelo moderne, obravnavani članek pa jih zopet obuja. Spodtika se nad tem, da vozi po Jugoslaviji veliko število raznih znamk motornih vozil, spodtika se nad tem, da vsak kolektiv avtomobilske industrije želi odkupiti pravico na proizvodnjo določenega tipa tujega vozila in pravi, da imamo že zdaj na desetine raznih licenc. Ker tu članekar zadeva na jedro vprašanja, je pač potrebno pristaviti tem njegovim zadnjim besedam nekaj pripomb:

Prvič: Jugoslavija nima niti deset avtomobilskih tovarn, tedaj ne moremo imeti na desetine licenc za proizvodnjo avtomobilov.

Drugič: Kolikor je naši javnosti znano, sta odkupljeni le dve licenci in to licenca za kamion »Saurer« in licenca za osebni avto »Fiat 1400«, za katerega pravi članekar, da je drugod že zavržen kot zastarel tip.

Tretjič: Cela vrsta tovarn, ki so predvidene kot osnovni kooperanti naše avtomobilske industrije n.pr. Tovarna avtomobilov Maribor, Železarna Ravne, »Iskra«, »Plamen«, Tovarna gumijastih izdelkov »Sava«, »Saturnus«, Tovarna emajlirane posode, »Karoserija«-Ljubljana, »Tekstilka«, ni ma nobene licence. Isto velja za nekatera montažna podjetja, ki so-prav tako kot FAP — sposobna izdelovati v kooperaciji kompletne avtomobile razen šasije in motorja.

Četrtič: Čeprav mora imeti nakup licence svoje meje, bi preveliko omejevanje nakupa licenc kakor tudi preozka tipizacija pomenila zaščito monopola in s tem direktno zaviranje razvoja in tehničnega napredka naše avtomobilske industrije. Zaščita monopola podpira dviganje cen, FAP je dovolj zgovoren dokaz za to. V naši industriji, ko bomo še dalj časa navezani na uvoz nekaterih delov, bi pomenilo omejevanje licenc ne samo zaščito monopola tujih tovarn v sami Jugoslaviji in to celo takih tovarn, za katere pravi članekar, da proizvajajo zastarele tipe vozil. Če hočemo dohitevati razvoj avtomobilske industrije v svetu je pač potrebno kaj drugega, potrebno je, da se tudi mi udeležimo velike tekme, da se najboljše znamke preizkusijo v kvaliteti in ceni tudi na našem terenu.

L. K.

Včeraj in danes

Preiskava proti Djilasu in Dedijeru pred zaključkom

Beograd, 7. jan. Kakor je zvedel Jugopres, se pri okrožnem sodišču za mesto Beograd približuje koncu kazenska preiskava proti Milovanu Djilasu in Vladimiru Dedijeru, ki je bila uvedena 31. decembra 1954. leta na predlog beograjskega javnega tožilstva. Pričakujejo, da bo kazenski postopek, ki ga vodita dva preiskovalna sodnika beograjskega okrožnega sodišča, te dni zaključen. Milovan Djilas in Vladimr Dedijer, ki sta na svobodi, sta obtožena klevetniške in sovražne propagande po členu 118. kazenskega zakonika. Zvedelo se je, da je Vladimir Dedijer imenoval za svojega zagovornika dr. Iva Politea, znanega advokata iz Zagreba. Milovan Djilas še ni imenoval svojega branilca.

Ustanovna skupščina Zveze obrtnih zbornic FLRJ

Dne 30. januarja bo v Beogradu ustanovna skupščina Zveze obrtnih zbornic FLRJ, v katero se bodo včlanile vse republiške obrtne zbornice.

Po načrtu statuta bo Zveza obrtnih zbornic proučevala problematiko obrtništva in dajala pristojnim državnim organom konkretne predloge. Zveza bo tudi sodelovala pri sestavljanju zakonskih predpisov in odločb o obrtništvu. Posebno skrb bo posvečala šolanju obrtnih vajencev, izdajanju učnih knjig in strokovne literature ter udeleževanju obrtništva na sejmih v državi in v tujini. Zveza se bo pečala tudi s pospeševanjem izvoza obrtniških izdelkov in s sodelovanjem z obrtniškimi organizacijami v inozemstvu.

Sklicanje Narodnega sobranja Makedonije

Skoplje, 7. jan. (Tanjug). — Predsednik Narodnega sobranja Makedonije, Lazar Koliševski, je sklical za 17. januarja seji obeh zborov Narodnega sobranja. Dasi dnevni red zasedanja še ni objavljen, menijo da bo sobranje razpravljalo o predlogu republiškega družbenega plana za leto 1955, o predlogu zakona o proračunu za tekoče leto in o zaključnem računu za leto 1953. Na dnevnem redu bo brškone tudi predlog zakona o cestah, ki naj bi urejal graditev, vzdrževanje in popravilo cest vseh kategorij v republiki. Na tem zasedanju bodo izvolili tudi novi predsedništvi obeh zborov sobranja, ker je dosedanjima potekel enoletni mandat.

Razstava makedonskih umetnikov v Ljubljani

Skoplje, 7. jan. Razstava makedonskih likovnih umetnikov, ki je v zadnjih dveh tednih dosegla velik uspeh v Zagrebu, bo prenešena 10. januarja v Ljubljano, kjer bo v Jakopičevem paviljonu odprta do 28. februarja. Obisk makedonskih umetnikov v Ljubljani bodo slovenski likovni umetniki vrnili Skoplju z veliko razstavo jeseni.

Predsednik Narodnega sobranja Makedonije Lazar Koliševski in podpredsednik sobranja Nikola Minčev sta danes obiskala v umetniški galeriji slik prvo razstavo Združenja hrvatskih likovnih umetnikov v Skoplju. Zaradi velikega zanimanja za to razstavo bo podaljšana še za deset dni.

Razgovori o posojilu s predstavniki Mednarodne banke

Okrog 12. januarja letos prispejo v Beograd predstavniki Mednarodne banke za obnovo in razvoj in organizacije FAO, ki bodo imeli predhodne razgovore z jugoslovanskimi zastopniki o eventuelnem novem posojilu Mednarodne banke. Posojilo bi se porabilo za napredek jugoslovanskega kmetijstva. Pričakujejo, da bo po teh razgovorih Jugoslavijo obiskala posebna misija Mednarodne banke za obnovo in razvoj, s katero bodo dokončno določena višina posojila in predpisan način njegove uporabe. (Jugopres)

Konferenca s predstavniki železnic Švice, Italije in Avstrije

V dneh od 18. do 19. januarja bo na Dunaju konferenca predstavnikov železnic Jugoslavije, Švice, Italije in Avstrije. Na konferenci bodo obravnavali možnosti za razširitev blagovnega prometa med Jugoslavijo in Švico, razen tega pa bodo poenotili predpise o blagovnem prometu med navedenimi štirimi državami, in sicer v okviru priporočil Mednarodne železniške unije. (Jugopres)

Reševanje vodnogospodarskih vprašanj z Grčijo

Jugopres je zvedel, da se bo začel sestanek jugoslovanske in grške delegacije, na katerem bodo razpravljali o vodnogospodarskih vprašanjih na Vardarju in mejnih vodah Makedonije, 17. januarja letos v Skoplju. Sestanek bo imel značaj preliminarnih razgovorov o izdelavi programa za sodelovanje obeh držav, kar se tiče uporabljanja teh voda.

Ustanovitev jugoslovansko-italijanske zbornice v Beogradu

Beograd, 7. jan. (Tanjug.) Skupina italijanskih gospodarstvenikov, zastopnikov nekaterih znanih podjetij, dela za ustanovitev jugoslovansko-italijanske mešane zbornice. V zvezni zunanjetrgovinski zbornici izjavljajo ob tej priložnosti, da bo taka zbornica vsekakor podprla razvoj izmenjave med obema državama. Prav tako se je zvedelo, da je bila tudi v Milanu ustanovljena zbornica za trgovino z Jugoslavijo, toda zvezna zunanjetrgovinska zbornica v Beogradu o tem še ni bila uradno obveščena.

DEVIZNI TEČAJI

Na rednem sestanku dne 7. I. 1955 so bili zaključki po naslednjih tečajih:

Deviza: Lstg —, 3.600, 3.800, 352.38; Dm —, 29.000, 30.747.34, 330.46; Ffrs —, —, 330, 285; Lit 230, 250, 240.80, 401.67; obrač. dolar Avstr. 1.200, 1.200, 1.222.86, 307.62; obrač. dolar Turčija 800, —, 692.90, 130.97; obr. dolar Izrael 658.50, —, 666.33, 122.11.

Opomba: številke pomenijo 1. tečaj v Ljubljani, 2. predhodni srednji tečaj FLRJ, 3. srednji tečaj FLRJ, 4. ažio v %.

Situacija: Na včerajšnjem rednem sestanku deviznega obrač. mesta, je dala Narodna banka v prodajo manjše zneske deviz v italijanskih lirah, avstrijskih, turških in izraelskih obrač. dolarjih. Namen prodaje je bil v glavnem v tem, da se krijejo manjši zneski deviz za potrebe uslug. Pričakuje se, da bo Narodna banka za te potrebe še pokrivala, dokler se ne bodo pojavila s svojo ponudbo razna izvozna podjetja.

OB ROBU dogodkov

Kam iz zadrege?

Mendès-France si najbrž ne bo tako kmalu opomogel: šibka večina, s katero je »zmagal« pred francoskim parlamentom pri glasovanju o ratifikaciji pariških in londonskih sporazumov, ga je sicer še obdržala na čelu vlade, toda njegov ugled tako pred Narodno skupščino kot verjetno tudi pred francoskim javnim mnenjem je precej padel. Je pač tako, da se večina Francozov za nobeno ceno ne more sprijazniti z mislijo, da bodo Nemci spet dobili orožje.

Odmev na ta pariški dogodek je čutiti tudi v Bonnu. Dr. Adenauer si mora podobno kot njegov francoski kolega beliti glavo, kako naj izpelje ratifikacijo pariških in londonskih sporazumov pred zahodnonemškim parlamentom. V Bonnu dobro vedo za francoski odpor, vedo za šibko večino, vedo za nerazpoloženje med Francozi in iz tega lahko sklepajo, da pravega »bratstva« med Francozi in Nemci ni in ne more biti na osnovi, ki jo daje Zahodnoevropska zveza.

Da dr. Adenauerja in njegov ozek krog somišljenikov pa brzkone nastopa še težje obdobje: opozicijska socialno demokratska stranka je sklenila sprožiti široko akcijo, s katero naj bi pri nemški javnosti dosegli še močnejši odpor proti oboroževanju ter proti vstopu Zahodne Nemčije v Zahodnoevropsko zvezo in v Atlantski pakt, češ da bi bila s tem zapečatena usoda Nemčije, kajti ostati bi morala razdeljena. Značilno je, da je voditelj zahodnonemških socialnih demokratov dr. Ollenhauer poslal prebivalstvu Vzhodne Nemčije posebno poslanico, v kateri poudarja svoj odpor proti pariškim sporazumom in poziva vse Nemce na skupno delo za združitev države. Čeprav v Vzhodni Nemčiji doslej niso preveč naklonjeno gledali na Ollenhauerja, je vendar opaziti spremembo kurza in večjo podporo prizadevanjem zahodnonemške opozicijske stranke.

Ta sprememba je razumljiva. Zahodnonemški socialni demokrati so v sedanjih razmerah edina realna sila, ki bi se lahko uprla dr. Adenauerju in njegovi politiki. Poleg tega pa so socialni demokrati dali pobudo za osnovanje gibanja za združitev Nemčije in za boj zoper pariške sporazume. V to gibanje so poleg socialnih demokratov že stopili voditelji nemških sindikatov, predstavniki evangeljske cerkve in nekateri poznani kulturni in znanstveni delavci. To gibanje ima za cilj, da na miren način doseže zedinjenje obeh delov Nemčije in da se bori proti Adenauerjevi zunanji politiki.

Tako vzdušje v Franciji kot razpoloženje v Zahodni Nemčiji kažeta, da stoji vsa stavba Zahodnoevropske zveze na trhlih nogah in da tudi ratifikacija v bonnskem parlamentu najbrž ne bo drugačna od glasovanja v Parizu. To dejstvo pa že sedaj opozarja, da sedanja »rešitev« najbrž ni dokončna in da lahko pričakujemo še marsikatero presenečenje. Zahodna Evropa preživlja pač hudo krizo. Vprašanje je, kdo in s čim bodo odpravili to nevarno bolezen?

BONN, 7. jan. (AFP). Zahodnonemški kancler Adenauer je imenoval ministra za gospodarstvo Ludwiga Erhardta za voditelja zahodnonemške delegacije na konferenci držav Zahodnoevropske zveze za ustanovitev skupnosti za oboroževanje.

Pred sestankom zunanjih ministrov Balkanske zveze

Tiskovna konferenca v državnem sekretariatu za zunanje zadeve

Beograd, 7. jan. (Od našega beograjskega dopisnika). Predstavnik državnega sekretariata za zunanje zadeve **Branko Draškovič** je danes izjavil, da se Jugoslavija, Grčija in Turčija sedaj dogovarjajo o datumu sestanka njihovih zunanjih ministrov. »Ker pričakujemo, da bo blejski sporazum kmalu ratificiran, opozarjamo na njegovo določbo, ki predvideva, da se zunanji ministri treh držav sestanejo vsako leto dvakrat. Zdi se, da se vlade vseh treh držav strinjajo, da se sestanek vrši v predvidenem času, to se pravi šest mesecev po blejski konferenci«.

Tov. Draškovič je pritrdilno odgovoril na vprašanje, če je res, da zvezni izvršni svet proučuje predlog zakona o ustanovitvi svobodne cone v reškem pristanišču. Dodal je, da se potreba po ustanovitvi svobodne cone v reškem pristanišču čuti že dalj časa in to zaradi zahtev jugoslovanske trgovine.

Predstavnik državnega sekretarijata je dalje sporočil, da se nadaljujejo vsi razgovori z Italijo v raznih komisijah, ki so bili prekinjeni koncem decembra. Vsi ti razgovori — v Ljubljani o razmejitvi, v Vidmu v Italiji o obmejnem prometu in v Rimu o poslovniku skupnega odbora za izvajanje manjšinskega statuta — potekajo v znaku obojestranskega prizadevanja in želje, da se vsa vprašanja rešijo na zadovoljiv način.

Proces proti bivšemu nemškemu ujetniku v Jugoslaviji Paulu Wilde-u v Münchenu, ki je obtožen, češ da je po naročilu jugoslovanskih oblasti mučil nemške ujetnike, je Branko Draškovič ostro obsodil. »Smatramo« — je izjavil — »da je obžalovanja vredno dejstvo, da se na dobro voljo Jugoslavije, ki je izpustila vse nemške ujetnike pa tudi vojne zločince, odgovarja s takimi protijugoslovanskimi inscenacijami.«

Na vprašanje, kako ocenjuje novoletno poslanico predsednika sovjetske vlade Malenkova ameriški javnosti, je Branko Draškovič odgovoril, da je za ocenjevanje te poslanice v prvi vrsti pristojna pač ameriška javnost in ameriški uradni krogi. »S svoje strani« — je dejal — »lahko dodamo samo to, da je Jugoslavija vedno smatrala, da ni potrebno precenjevati pomena posameznih izoliranih mednarodnih aktov, temveč da moramo, ne oziraje se na te akte, pozdraviti tendenco popuščanja mednarodne napetosti.«

M. P.

Opravičilo AFP

Generalni direktor AFP g. Jean Marin je poslal državnemu sekretarju za zunanje zadeve Koči Popoviću naslednjo brzojavko:

»Zelo mi je žal, ker je besedilo naše brzojavke z dne 3. januarja, s katero je bila prinešena Vaša tiskovna konferenca v Kalkuti, dalo povod za neugodno tolmačenje v Jugoslaviji. Dovolim si Vas opozoriti, da ni bilo treba izvleči iz tega nobene resnejše dvoumnosti in to toliko prej, ker je naš dopisnik v Beogradu istega dne zavrnil kot popolnoma neutemeljene nekatere netočne verzije vaših besed.

Izvolite sprejeti g. minister izraz mojega najglobljega spoštovanja.«

Dve knjigi o Jugoslaviji

Rangun, 7. jan. (Tanjug). Burmansko ministrstvo za informacije je objavilo dve knjigi, posvečeni Jugoslaviji. V knjigi »Tito govori« so objavljeni izvlečki najpomembnejših Titovih govorov iz narodnoosvobodilne vojne in povojne graditve, druga knjiga »Jugoslavija«, pa podaja zgodovinski pregled borbe jugoslovanskih narodov za osvoboditev in nacionalno enotnost.

Obe knjigi sta okusno opremljeni in opremljeni z mnogimi fotografijami in faksimili dokumentov iz narodnoosvobodilne borbe.

Te dni pa bo ministrstvo za informacije izdalo še tretjo knjigo iz te serije, ki bo posvečena gospodarskemu razvoju Jugoslavije. Pripravljajo tudi prevode teh knjig v nekatere jezi-burmanskih narodov.

Predlog Šigemica

Tokio, 7. jan. (AFP). Japonski minister za zunanje zadeve Šigemicu je v nekem predvolilnem govoru predlagal, naj bi Sovjetska zveza ustanovila v Tokiu uradno trgovinsko misijo. Poudaril je, da bi japonska vlada posvetila vso pozornost eventualnemu predlogu, naj se dosedanja sovjetska diplomatska misija, ki pa kot taka ni priznana, spremeni v uradno trgovinsko misijo.

Uspeh britanskih železničarjev

Ob zadovoljivih ponudbah vladne komisije je bila stavka železničarjev odpovedana

London, 7. jan. (Tanjug.) Nacionalna unija britanskih železničarjev je sinoči opolnoči sklenila odpovedati splošno stavko železničarjev, ki je bila napovedana za nedeljo. Sklep je bil sprejet po diskusiji o ponudbah vladne komisije za promet. Zastopnik izvršnega odbora sindikata železničarjev je izjavil, da so ocenili zagotovila komisije o bližnjih pogajanjih za povišanje plač kot zadovoljiva in da pomenijo primerno podlago za hitro rešitev. V kolikor pa do hitre rešitve zahtev železničarjev ne bi prišlo, bodo železničarji stavkali, je izjavil generalni sekretar nacionalne unije železničarjev Jim Cambel.

Dosedanji razvoj dogodkov pomeni zmago sindikata železničarjev. Jasno je, da bo vladna komisija morala ugoditi njihovim zahtevam po povišanju plač. Spor se je začel že pred 17 meseci, ko so železničarji zahtevali zvišanje plač.

Priprave za obsežne razgovore

Mendes-France bo v Rimu razpravljal o gospodarskih vprašanjih, o gospodarsko-politični integraciji Evrope in o skupnosti za oboroževanje

Rim, 7. jan. (Tanjug). Odgovorni funkcionarji palače Chigi pripravljajo prvi sestanek delegacij italijanske in francoske vlade, ki se bo začel jutri. Italijansko delegacijo vodi direktor za politične zadeve palače Chigi Magistrati, francosko pa direktor za politične zadeve Quai d'Orsaya de Margerie. Člani obeh delegacij naj bi obdelali vsa vprašanja, o katerih bodo dokončno sklepali predsednika vlad Mendès-France in Mario Scelba ter minister Martino v zadnji fazi razgovorov, ki bodo v sredo v Rimu. Dnevni red teh razgovorov obsega predvsem gospodarske odnose med Italijo in Francijo, potem vprašanja nadaljnje gospodarsko - politične integracije Evrope in pa razpravo o francoskem načrtu za ustanovitev skupnosti za oborožitev.

Na področju ekonomskih odnosov mislijo zastopniki italijanske vlade zateti vprašanje položaja italijanskih državljanov v Tuniu, vprašanje investicij francoskega kapitala v Italiji na podlagi salda, s katerim razpolaga Francija v dvostranski trgovinski bilanci, skupno gradnjo predora pod Mont Blancom, dalje, možnost izvoza električne energije iz Italije v Francijo in možnost sklenitve pogodbe, ki bi urejala izseljevanje italijanske delovne sile v Francijo, končno pa še vprašanje ribolova v vodah Tunisa in Korzike.

Na širšem političnem področju pa bodo zastopniki obeh držav najprej govorili o možnosti nadaljnega razvoja evropske integracije in njene razširitve na politično - socialna in gospodarska vprašanja.

V zvezi s tem bo Italija poudarila svoje stališče, da je za integracijo Evrope koristnejše sklepanje mnogostranskih pogodb namesto dvostranskih, kakršno sta nedavno sklenili Francija in Nemčija. Francoska delegacija pa bo predložila Mendès-Franceov predlog za ustvaritev skupnosti za oborožitev držav Zahodne Evrope. Po tem predlogu naj bi nastala evropska skupnost za oborožitev, ki bi imela naddržavna pooblastila in bi prevzela nadzorstvo in urejanje celotne vojaške proizvodnje v državah članicah. Ta organ naj bi posloval kot zdaj posluje Evropska skupnost za premog in jeklo. Po francoskem predlogu naj bi bilo skupnost mogoče ustvariti tudi z dvostranskimi pogodbami, t. j. s sklenitvijo francosko - nemške, potem pa še francosko - italijanske pogodbe. Najbolje pa bi bilo po francoskem mnenju, če bi pogodbo o skupnosti v začetku podpisale francoska, italijanska in zahodnonemška vlada, pozneje pa bi k pogodbi postopoma pristopile še ostale zahodnoevropske države.

TELEGRAMI

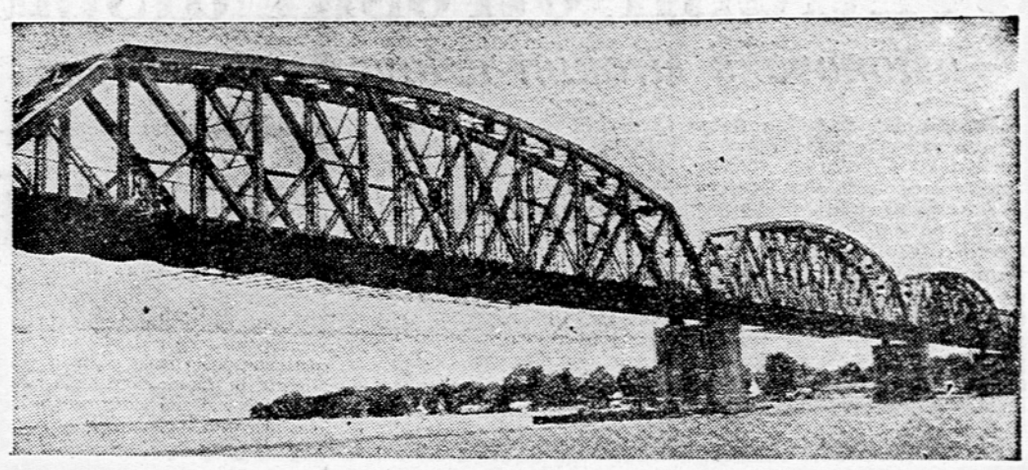
SANTIAGO DE CHILE, 7. jan. (Tanjug). Po osemdnevni krizi so v Čilu sestavili novo vlado. Pričakujejo, da bo vlada, v kateri je 6 agrarcev, štirje zastopniki vojske, trije strokovnjaki in trije člani bivše vlade, dosegla sporazum s parlamentom, v katerem je zaenkrat v manjšini.

ANKARA, 7. jan. (AP). — Ob eksploziji v skladišču municije El Madag blizu Ankare sta bili ubiti dve osebi, 10 ljudi pa je poškodovanih. Vzrok eksplozije ni znan, oblasti so takoj začele preiskavo.

STOCKHOLM, 7. jan. (Reuter). Ob eksploziji v nekem oddelku tovarne za municijo v Lindsbergu v srednji Švedski sta bili ubiti dve delavki. Eksplozija je porušila zidove in streho na stavbi tovarne, kjer sta delali ti ženski. Zadevo raziskujejo.

RIM, 7. jan. (Tanjug). — Danes se je v Rimu začelo zasedanje skupščine liberalne internacionale. Skupščino je odprl sekretar italijanske liberalne stranke Malagodi, sledilo je poročilo predsednika internacionale belgijskega senatorja Motza.

BURMA

Veliki železniški most čez reko Iravadi so leta 1942 porušile zavezniške čete, ko so se umikale pred Japonci iz Burme. 27. oktobra 1954 je predsednik Burmanske zveze otvoril obnovljeni most, ki veže mesti Amarapura in Sagaing. Burmanci cenijo to obnovitev kot eno večjih del njihove petletke, znane pod imenom »Pyidawtha«

Led še ni prebit

— piše indijski tisk ob pogajanjih v Pekingu in pravi, da bodo ta pogajanja Hammarskjöldov državniški izpit

Hongkong, 7. jan. (Reuter). Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld in predsednik kitajske vlade Ču En Laj sta imela danes popoldne drugo, štiri ure trajajočo uradno konferenco. Včeraj sta tri in pol ure govorila o usodi 11 ameriških letalcev, ki so jih Kitajci zaprli pod obtožbo, da so bili vohuni. Podrobnosti o razgovorih niso znane.

New Delhi, 7. jan. (Tanjug). »Times of India« objavlja poročilo svojega dopisnika iz Pekinga o pogajanjih generalnega sekretarja OZN Daga Hammarskjölda s predsednikom Ču En Lajem in poudarja, da ni znakov, da bi bil led kaj prebit glede ameriških letalcev. List piše, da je kitajski premier, kot vse kaže, ponovil kitajsko stališče, da gre za notranje vprašanje Kitajske in da imajo jasne dokaze za vohunsko delavnost obsojencev. Dopisnik nadalje poudarja, da so Kitajci nezadovoljni, ker Hammarskjöld ni hotel biti gost kitajske vlade, temveč se je naselil pri švedskem veleposlaniku, da pa so ga kljub temu toplo sprejeli.

Na koncu izraža dopisnik upanje, da bo Peking zaradi želje po miru in razumevanju z ostalim svetom vendarle popustil, v kolikor se bodo z njim prav pogajali. To bo državniški izpit g. Hammarskjölda, zaključuje dopisnik.

Postopek o izročitvi zločinca Artukovića

Beograd, 7. jan. Jugopres je zvedel, da je sodišče I. stopnje v Los Angelesu ponovno uvedlo postopek v zadevi izročitve vojnega zločinca Andrije Artukoviča Jugoslaviji. Okrožno sodišče je določilo Andriji Artukoviču dvomesečni rok, da pripravi svoje ugovore na jugoslovansko zahtevo za izročitev. Federalno vrhovno sodišče ZDA je ob koncu oktobra lanskega leta zavrnilo pritožbo Andrije Artukoviča proti sklepu apelacijskega sodišča. Tako kakor apelacijsko sodišče je tudi vrhovno sodišče zavzelo stališče, da je dogovor o izročitvi, sklenjen med Srbijo in ZDA leta 1902, še danes v veljavi in da se zato lahko uvede postopek za izročitev Andrije Artukoviča. Andrija Artukovič je bil med nemško okupacijo notranji minister tako imenovane Neodvisne države Hrvatske in je odgovoren za likvidacijo nad 500.000 nedolžnih žrtev v Jugoslaviji.

Upor kadetov v Braziliji

Rio de Janeiro, 7. jan. (Reuter.) Vojaške enote v Rio de Janeiru so dobile sinoči povelje, naj preprečijo nadaljnje nerede, ki so izbruhnili v največji brazilski vojaški akademiji v Rezendu na pol poti med Rio de Janeirom in Sao Paolom. Neredi so izbruhnili, ko so kadeti protestirali zaradi novega sistema izpitov, s katerim je bil poostren kriterij pri izpraševanju. Kadeti, katerim so se pridružili tudi nekateri oficirji — predavatelji, so poškodovali upravno zgradbo, razmetali dokumente in polomili pohištvo. Čete so prišle kmalu po polnoči, toda ojačenja so se ustavila v bližini akademije in ostala tam celo noč.

Rio de Janeiro, 7. jan, (AFP). Davi je bil zatrt upor 1500 kadetov brazilske vojne akademije v Agulasu. Kadeti so že od torka vztrajali brez hrane, včeraj pa se jim je posrečilo, da so vdrli v skladišče orožja. Oblasti so davi poslale v vojno akademijo pehotne in konjeniške čete in upor kadetov je bil zatrt.

Načrti Arabske lige

BEIRUT, 7. jan. (AFP). Libanonski časopis »Vzhod«, ki se sklicuje na podatke, zbrane v parlamentarnih kuloarjih, piše, da je Arabska liga sklenila okrepiti pakt medarabske kolektivne varnosti, organizirati skupno arabsko armado, v primeru vojne združiti poveljstvo nad vsemi arabskimi armadami, organizirati skupne arabske manevre, uresničiti koordinacijski načrt za oskrbovanje arabskih oboroženih sil in gospodarsko zvezo arabskih držav. Po pisanju lista so arabske države sklenile, da bodo sodelovale z Zahodom, pod pogojem, da se pravično reši palestinsko vprašanje in da Zahod nudi večjo vojaško in gospodarsko pomoč tem državam.

List trdi, da je Nakaš dejal, da ministri za zunanje zadeve Lige niso sprejeli o teh vprašanjih nobene resolucije. »Vzhod« piše na koncu, da je libanonski minister izjavil, da je v političnem komiteju prišlo do nesoglasij, posebno zaradi pogodb, ki vežeta Irak in Jordanijo na Veliko Britanijo, da pa sta po drugi strani Egipt in Irak izrazila željo, da bi po reviziji teh pogodb sklenili obrambno zvezo s Turčijo.

»Pravda« obtožuje in grozi

Moskva, 7. jan. (Tanjug). Moskovska »Pravda« danes kritizira avstrijskega kanclerja Raaba in mu zameri, ker v svoji izjavi po novem letu ni dejal, da so pariški sporazumi ovira za sklenitev avstrijske državne pogodbe. List dodaja, da je kancler Raab govoril o avstrijskem vprašanju popolnoma v duhu ameriške politike.

»Pravda« trdi, da bi ratifikacija pariških sporazumov imela težke posledice za državne interese Avstrije. Istočasno pa poudarja list, da kancler Raab »podpira kurs ameriških agresivnih krogov, ki zagovarjajo ponovno okrepitev nemškega militarizma«. »Pravda« končuje, da bo taka politika, ki je nasprotna avstrijskim interesom, samo otežkočila končno rešitev avstrijskega vprašanja.

Maršal Tito Ki-jao!

(Od našega posebnega dopisnika.)

Ostro povelje in v soncu se zableščí 18 fanfar, ki s presunljivim zvokom napovedo ceremonialni del programa. Gosti so še pod vtisom pola in vojaških iger s kopjem, ko se onstran stadiona prikaže vrsta jezdecev, ki se jahajoč drug poleg drugega počasi dvigajo k tribuni. Jezdeci pripadajo osebni straži indijskega predsednika. Visoki širokopleči možje s slikovitimi turbani, v živordečih bluzah, belih oprijetih hlačah in škornjih s srebrnimi ostrogami. V desni roki držijo kopja s srebrnimi konicami in malimi praporci. V enakomernem koraku — da, prav korakali so konji — se približajo tribuni in obstanejo. Trenutek in brez povelja povesijo kopja v pozdrav. Še trenutek in prizor je isti kot prej. Ob zvokih lahke konjeniške koračnice začnejo nato izvajati vrsto zapletenih konjeniških figur. Zlati in srebrni deli uniform in konjske opreme se lesketajo v zahajajočem soncu, ko visoki gostje — maršal Tito sedi poleg predsednika Prasada in vrhovnega poveljnika indijske armade Singha — nemo občudujejo brezhibno dresuro plemenitih živali in mojstrstvo njihovih jezdecev.

Parada združenih vojaških godb. Štirinajst mož v vrsti, osemindvajset vrst v globino. Vsaka vrsta pripada drugi godbi, vsaka je v svoji uniformi. Vse barve, kar jih loči človeško oko. Tambur major dvigne palico, jo zavihti in bojevito zategnjeni zvoki dud se pomešajo z zahodnjaškimi pihali — nenavadna kombinacija, zato pa tem bolj zanimiva in začuda tudi prijetna za uho. Po paradi gigantska godba obstane, za trenutek obstoji in zališi se samotna trobenta. V zadnjih žarkih popoldanskega sonca se z dveh jamborov spuščata jugoslovanska in indijska zastava. Jadralno letalo, ki je celo popoldne lebdelo nad stadionom, se obrne in neslišno zdrkne k tlom na letališče, ki je v neposredni bližini.

Na zelenem travniku na vrtu palače Rashtrapati bhavan, predsednikove rezidence, so zbrani najvišji predstavniki indijske vlade in parlamenta, diplomatskega zbora in jugoslovanski gostje. Narodne noše, slovesne uniforme in temni žakeji. Indijski poslanec se resno pogovarja z jugoslovanskim oficirjem, uglajen diplomat in dama v sariju se nečemu smejeta. Ob strani travnika in ob poteh nepremično stražijo gardni konjeniki. Fanfara naznani prihod predsednika Tita, podpresednika republike in predsednika indijske vlade. Pred njimi hodita v slovesnem koraku dva gardna oficirja, za njimi visoki, mrki gardisti s kopji. Zadonijo prvi akordi jugoslovanske himne. Gibanje zamre, oficirji salutirajo. Prizor je nepozaben, prav tako občutki. Pestra množica, okoli nas pa vrt, ki slovi po svoji lepoti, poln rož, poti, jezerc in vodometov, v katerih se bliskajo pisane lučke in trepeta mavrica pod zahajajočim soncem.

To so le skromne sličice s slovesnosti, ki jih prirejajo indijski gostitelji prvemu poglavarju tuje države, ki je v vsej zgodovini Indije prišel kot drag gost in prijatelj, ne pa kot osvajalec ali pa prekomorski vladar. Zato je ceremonial nov, svež in poleg svoje slikovitosti še toliko bolj zanimiv.

Vendar ni zmeraj tako. Kadar sprejema visokega gosta armada ali mornarica, so prizori morda manj slikoviti, zato pa vzbuja občudovanje izurjenost, natančnost in videz poklicnih vojakov, ki stražijo neodvisnost mlade indijske republike. Morda je res manj slikovito, toda kljub temu je prav tako, če ne še bolj učinkovito. Tuljenje motorjev desetin reakcijskih letal, mirna odločnost poveljnika indijskega rušilca, uglajen sprejem na poveljniški križarki v Bombayu, poklicna samozavest oficirjev, ki so se med vojno bojevali na vseh bojiščih tega sveta in ponosno nosijo mnoga odlikovanja, to mora napraviti dober vtis pri gostih, ki so sami odločilno posegli v boj proti fašizmu in za svobodo svoje domovine.

Je pa še druga stran obiska, ki je manj formalna, manj slovesna, zato pa še bolj prisrčna in morda tudi privlačnejša. Prebivalci majhne vasi blizu Delhija — vendar je vas že v vzhodnem Pandžabu — ne bodo nikoli pozabili dneva, ko jih je obiskal predsednik Jugoslavije, prav tako kot tega ne bomo pozabili mi, ki smo imeli srečo, da smo bili tam. Za vaščane je bil to pravi praznik. Venci cvetja, slavoloki, okrašene živali, nova oblačila, ki jih kmetje oblečejo samo ob velikih praznikih, sicer jih pa skrbno hranijo, predvsem pa petje žena in navdušeni vzkliki »maršal Tito ki-jao!«, ki so odmevali ves čas, so pričali o veselju vaščanov. Tako neposredne dobrodošlice kot v Sonapatu doslej še ni bilo. Vaščani so spremljali maršala na vsakem koraku in videti je bilo njihov ponos, ko si je z zanimanjem ogledoval čitalnico, ambulanto, pisarno ženskih društev in ostale novosti, ki jih pred kratkimi sedmimi leti ni poznala nobena indijska vas. Nepozaben bo tudi pogled na resne obraze vaščanov, ko so poslušali kratki nagovor predsednika Tita.

* * *

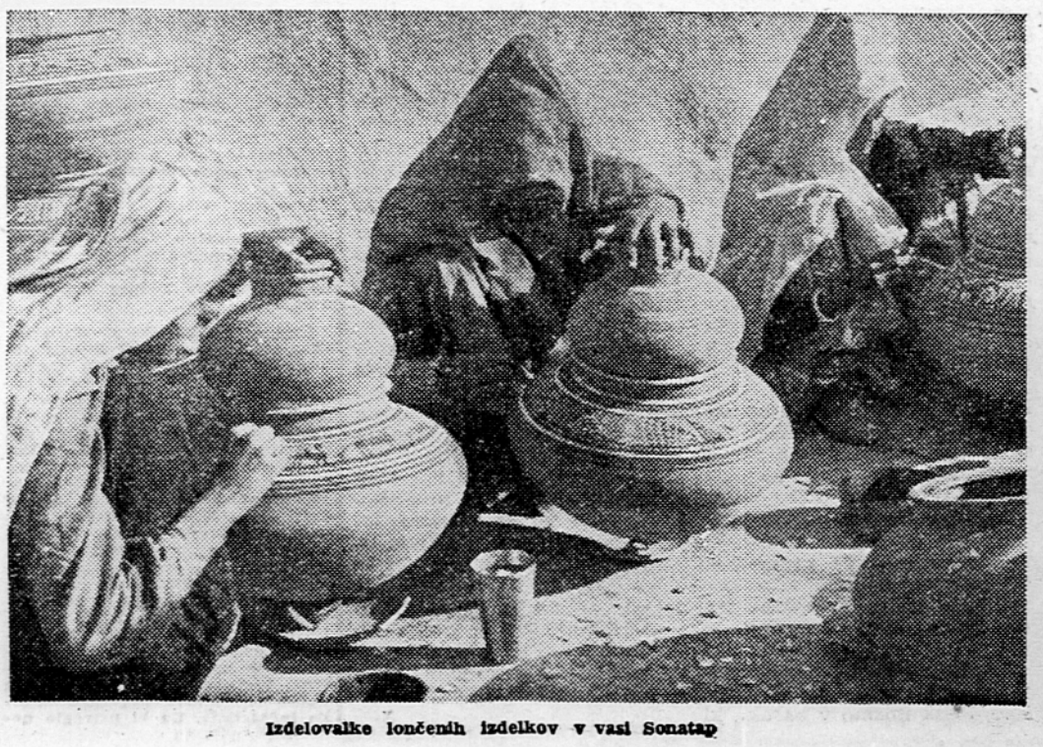
V ta del obiska pa ne spadajo samo resne stvari in ogledi zgodovinskih znamenitosti, ampak tudi posamezni drobci, ob katerih se vsi prisotni prisrčno nasmejejo, kar ljudi vedno še bolj približa in spoprijatelji. Zadrega malega vaškega rokoborca, ki ga je maršal v pohvalo potrepljal po ramenu, hudomušnost male veverice, ki se je skrila prav v trenutku, ko jo je hotel predsednik fotografirati, začudenost fotoreporterjev, ko jih je maršal zadržal v skupini in jih fotografiral, ali splošen smeh, ki je nastal, ko se je model motornega letala obrnil naravnost proti gostom, jim odbrenčal tik nad glavami, se obrnil in se zaletel naravnost v svojega nesrečnega konstruktorja. Nepozaben bo tudi bosim otrokom, ki so ob neredih v Pandžabu izgubili svoje starše in zdaj zanje skrbi indijska vlada. Ko je po kratkem telovadnem nastopu, ki so ga priredili predsedniku Titu, le-ta obiskal razstavo njihovih ročnih del, niso vedeli, kaj vse bi mu podarili za spomin, s čim bi ga še razveselili. Takih prizorov in trenutkov je mnogo. V spomin se mi vedno vsiljujejo besede indijskega novinarja: **»Dokler ni prišel k nam vaš predsednik, nismo vedeli, da sta si naši deželi tako blizu!«** In res se nam zdi, da je ob cestah, po katerih se pelje predsednik tja ali drugam, vedno več ljudi, da so pozdravi vedno bolj navdušeni, čeprav je že prvi dan sprejem napravil na nas velik vtis.

* * *

In še tretja stran obiska. Ob večerih, ko so popoldnevne točke programa odpravljene, se v salonu palače Rashtrapati bhavan sestajata predsednik Tito in predsednik indijske vlade Nehru ter njuni najožji sodelavci. Politični razgovori obeh državnikov so brez dvoma najvažnejši del obiska, vendar jih dopisnikovo pero ne more zajeti. Kakor je to v navadi, potekajo razgovori v tajnosti in dopisnik zazdaj lahko ugotovi le splošno zanimanje, zaradi katerega so diplomatski krogi — in seveda tudi novinarski — nenavadno delavni. Pa tudi ob političnih razgovorih se pogosto spominjam besed poslanca, s katerim sem govoril kmalu po prihodu v New Delhi. »Obisk predsednika Tita,« je dejal, »bo brez dvoma poglobil prijateljske vezi med našima deželama in s tem sam po sebi povečal medsebojno razumevanje in upe za ohranitev miru v svetu.«

Velika politična važnost, slovesnost in prisrčnost so tri značilnosti obiska predsednika Tita v Indiji.

Aljoša Furlan

Izdelovalke lončenih izdelkov v vasi Sonatap

Centralni otroški dispanzer –

ustanova s širokim delovnim področjem

Najnežnejša starostna doba otroka je doba od njegovega rojstva do sedmih let. V tem razdobju je otrokovo zdravje še posebej ogroženo. Zlasti dojenčki, pa tudi večji otroci, so močno občutljivi za vse bolezni, ki ogrožajo njihov nežni organizem, saj se otrokovo telo v tej dobi niti ne more, niti ne zna kaj prida braniti pred vsemi nevarnostmi bolezni. Zato otroci pogosteje obolevajo in tudi umirajo, zlasti še dojenčki.

Pri nas pa smo že takoj po vojni sprejeli v svoj program vsestransko skrb za mladi rod, za naraščaj. Ta skrb se je odražala v vseh ukrepih na področju zdravstva in materinske zaščite, odražala se je predvsem v gradnji oziroma urejanju in odpiranju tovrstnih zdravstvenih objektov, od klinik in otroških ambulant pa do posvetovalnic za matere in otroke. Vse te ustanove so že odigrale veliko in pomembno vlogo in je rezultat njihovega dela do danes že izredno bogat.

Lani je bil v Ljubljani ustanovljen nov zavod te vrste — Centralni otroški dispanzer, ki je prevzel v svoje delovno področje celotno skrb za zdravje naših otrok. Ta otroški dispanzer je preventivno-kurativna ustanova, ki ščiti otroke pred boleznijo in jih zdravi, če obolijo. Pri zdravih otrocih nadzoruje njihov telesni in duševni razvoj, daje materam stalne nasvete in napotke za pravilno prehrano in nego otroka. Prav tako v stalnem nadzoru nad otrokom ugotavlja razne okvare rasti in razvoja, hibe okostja, drže, zobovja in drugega, da je mogoče z zgodnjim zdravljenjem zavreti težje in resnejše okvare. Tudi v primeru bolezni otroka ima dispanzer nalogo preprečiti večji in resnejši razvoj bolezni, ki ogroža otrokovo življenje.

Druga, nič manj važna naloga dispanzerja je zdravstvena prosveta staršev, predvsem mater in bodočih mater. V predavanjih in kratkih tečajih ki jih bo po programu prirejal dispanzer, se bodo matere seznanjale s pravilno prehrano, nego in vzgojo otroka, z boleznimi, ki pretijo njihovemu zdravju, in z načini, kako posamezne bolezni najučinkoviteje preprečiti oziroma zdraviti.

Pri vsem tem pa je treba poudariti še tretjo važno delovno področje. Gre za dejavnost zavoda kot učne ustanove za vse strokovno zdravstveno osebje. Pri sedanjem velikem pomanjkanju stalnih otroških zdravnikov — trenutno delajo v otroških zdravstvenih ustanovah, zlasti v posvetovalnicah večinoma honorarni zdravniki in medicinske sestre, stalnih je le kakih 18 — je bila taka učna ustanova, ki bo zdravnikom splošne prakse, kakor tudi srednjemu medicinskemu osebju posredovala izčrpnejše znanje iz otroškega zdravstva, več kakor samo nujno potrebna.

Vendar Centralni otroški dispanzer danes organizacijsko še ni dokončno urejen in bodo potrebe pri praktičnem delu verjetno še narekovale tako ali podobno spremembo. Predvsem pa bo nujno čimprej dograditi novo poslopje v Ulici Stare Pravde, kjer bo središče vsestranskega dela tega novega zavoda. Obenem pa bo potrebno izpopolniti tudi vse področne dispanzerje v Ljubljani.

Kar zadeva gradnje novega dispanzerja, ki raste v Ulici Stare Pravde, so gmotna sredstva zanj v glavnem zagotovljena. Gradbeni načrt je delo arhitekta inž. Platnerja. Del investicijskih sredstev je v začetku gradnje dal na razpolago Centralni higienski zavod, večji del stroškov pa nosi mestni ljudski odbor. Po pogodbi bo prispevala specialno notranjo opremo mednarodna organizacija UNICEF, ki je tudi sicer pobudnik za ustanovitev tega demonstracijskega centra. Ko bo nova zgradba zgrajena in opremljena, bo urejena tako, da bodo v njej lahko tudi specialistični (ušesni, očesni, zobni in podobni) pregledi otrok za vse mestno področje, razen tega pa bo oskrbovala tudi dojenčke z dietno hrano.

Mar belega peciva

res ni za vse dovolj?

O neredu in nekaterih drugih čudnih pojavih v naših pekarnah in mlekarnah smo res že dovolj pisali, a kakor kaže, so bile vse te besede izrečene v prazno. Stanje se ni izboljšalo, ali pa se je morda malokje in še to le za spoznanje. Pritožb čez razmere v te vrste lokalih še vedno kar dežuje in je prav žalostno, da moramo te stvari spet ponovno pogrevati.

Vendar pa danes ne bomo načeli že toliko izpetega poglavja o snagi in redu, čeprav bi to tudi ne škodilo, ker je še vedno važna hiba teh prodajaln. Gre nam predvsem za način prodaje in odnos posameznih prodajalk do strank. Pred nekaj dnevi se je namreč zglasil v našem uredništvu nekdo, ki je ves razburjen povedal, kaj je malo prej doživel v pekarni Gradišče nasproti Drame. Šel je kupit kruh, obenem pa je vprašal tudi za žemlje ali kako podobno belo pecivo, ker je obljubil prinesti domov težko bolnemu otroku. V pekarni so mu postregli le s kruhom iz enotne moke, za belo pecivo pa je prodajalka dejala, da ga nimajo. Ko pa se je v pekarni še nekoliko zadržal, je ugotovil, da imajo tudi bele žemlje, a samo pod pultom in le za izbrane stranke. Več kupcem je prodajalka postregla tako izpod pulta, zato se je pritožil, a ga je na kratko zavrnila: »Če hočete dobiti žemlje, jih morate naročiti že dan prej. Tako delajo tudi drugi.«

To naj bi bil odgovor. Menimo pa, da tak odgovor ne more veljati in tudi ne sme nikogar zadovoljiti. Nikjer ni rečeno, da lahko pridejo do belega peciva izvoljeni ljudje, saj bi tako dovolili, da bi se spet razpasla protekcija, ki smo jo nekaj časa že učinkovito preganjali. Pri tem pa se pojavlja tudi še drugo vprašanje, kako je mogoče, da je ravno v Ljubljani tako težko priti do belega peciva, ko pa ga je v drugih mestih, kakor na primer v Beogradu, Zagrebu in tudi drugod, povsod dovolj, da pekarne lahko zadovoljujejo potrebe, ne da bi se bilo treba posluževati kakršnekoli črne prodaje pod prodajno mizo. Odgovor na to vprašanje, ki ga pričakujemo od odgovornih činiteljev, bi pač zanimal vse naše bralce.

Šola ne sme biti molzna krava

Tako čudno je včasih človeku pri duši, ko vidi, kako brezbrižen in še več — brezdušen je odnos nekaterih obrtnikov in podjetij do šole. Zakaj? Mnogi gledajo v njej neki strogo državni aparat, kjer ni nihče pravi gospodar. Zato storitve niso važne, niti niso važne visoke številke, ki jih vnesejo v račun. Ti ljudje najbrž ne vedo, da je šola družbena ustanova. Niti tega ne vedo, da je postavka za materialne izdatke čestokrat skopo odmerjena in da visoki računi požrejo še tisto, kar bi lahko izrabili za nabavo novih učil, ki jih imajo šole še prav malo.

Verjetno je drugje, kjer so šolski odbori aktivni, tak odnos nekaterih do šole razčiščen. Upajmo, da bo tudi šolski odbor na velenjski šoli, ki že obstoja, take primere izkoriščanja odstranil. Ne bi hotel navajati konkretnih primerov — računov. Želim pa, da bi mnogi o nepravilnostih razmišljali.

Vinko Šmajs

ZA NIŽJE CENE V HOTELIH

ZDAJ JE ČAS...

Čeprav je bila lanska turistična sezona zaradi dežja in drugih vremenskih nezgod slaba, so imela gostinska podjetja, zlasti ona ob Jadranu, v tistih dveh dobrih mesecih, kolikor je sezona v glavnem trajala, kar dobre posle. Marsikateri hotel je imel precejšen dobiček, nekateri so krili stroške, izgub v glavnem pa ni bilo... No, v predsezoni, na spomlad so bili kar lepi dnevi, toda hoteli so bili prazni: za tujce je bilo še prerano, domači gostje pa niso zmogli visokih cen. Približno tako je bilo tudi na jesen.

Če po vsem tem ponovimo, da so imela gostinska podjetja vendarle dobiček, oziroma da so končala sezono vsaj brez izgube, si ni težko misliti, kako bi šele bilo, če bi bila ta podjetja za domače goste v mesecih pred sezono in po njej uvedla 30-, 40- ali celo 50-odstotni popust. Pozabiti namreč ne smemo, da so ta podjetja od maja pa vse do zime zaposlovala normalno število osebja, ki se ni ravno dobro počutilo v praznih hotelih, v času, ko ni bilo gostov, pa je predstavljalo plačevanje tega osebja čisto izgubo. Če bi bila podjetja v tem času dajala popust, bi prav gotovo ne samo krila režijo, temveč zelo verjetno tudi še kaj zaslužila. Stvar je pač v tem, da tudi domači gostje ne plačujejo le penzionov, temveč izdajajo denar tudi za pijače in razne druge usluge, ki jih plačujejo po normalnih cenah. Te pa so takšne, da pri njih podjetja kar dobro zaslužijo.

S tega vidika bi bilo ne samo koristno, temveč podjetja se tudi ne bi izpostavljala nobenemu riziku, če bi vsaj letos na podlagi lanskoletnih izkušenj šla po tej poti. Vsako leto slišimo lahko izjave posameznih direktorjev, češ pri njih ni prostora, njihov hotel da je razprodan za vso sezono za tujce, naknadno pa ugotavljamo, in to celo v turistično najboljših letih, da prihajajo ti tujci v glavnem le v mesecih julij avgust in september. Vse to vedo prav gotovo tudi uprave gostinskih podjetij, pa vendar je tako, da raje plačujejo osebje, ki je brez dela, da imajo v času pred sezono in po njej izgube, namesto da bi se z večjim razumevanjem odločili, dati domačim gostom v tem času tudi gospodarsko opravičen popust.

Res je, marsikoga, ki odloča v teh podjetjih, zadržuje dejstvo, da se formirajo plače na osnovi opravljenega prometa in zato meni, da bi se ob znižanih cenah znižal tudi promet in s tem seveda tudi plača. No, to mnenje je zgrešeno. Vedeti je namreč treba, da se plače formirajo tudi na osnovi prometa porabljenega materiala po dejanski ceni. Glede na to znižanje cen ne samo da ne bi vplivalo negativno na formiranje plačnega sklada temveč bi se ta sklad celo povečal, ker bi se povečal tudi promet. Pri vsem tem je treba le nekoliko več dobre volje in razumevanja. Prav zdaj je čas, da gostinska podjetja temeljito razmišljajo o tej stvari.

M. B.

Nesreča brez nesreče

Pri Sv. Ani nad Tržičem se je te dni prevrnil avtomobil v jarek z ljudmi vred. Po srečnem naključju se je avto v jarku postavil spet na kolesa, tako da ni bilo nobenih žrtev, razen manjših poškodb, ki so jih dobili ljudje in avtomobil.

Obisk v Dražgošah

Bilo je meseca januarja 1942. Majhna četa partizanov se je uprla nemški vojski in šele z večjim številom tehnično dobro opremljenih vojakov se je po velikem trudu posrečilo okupatorju zavzeti Dražgoše in se nad prebivalci znesti na skrajno okruten način. Pobitih je bilo veliko število prebivalcev poleg junaško padlih partizanov, vas pa je bila zravnana z zemljo. Iz doline so morali naši ljudje dovažati razstrelivo in dan na dan je bilo čuti močne detonacije, dokler ni izginila zadnja hiša in zadnje gospodarsko poslopje. Vse je bilo uničeno, preostali prebivalci pa izseljeni.

Žal nam je bilo lepe vasice pod Dražgoško goro, kamor smo včasih tako radi zahajali bodisi ob nedeljah na enodnevne izlete, bodisi da smo tam preživljali svoje počitnice.

Pa je prišla osvoboditev in ljudje so se začeli vračati na osvobojeno rodno grudo. Prišli so in našli le prazno zemljo. Ob marljivosti našega ljudstva in ljubezni do rodne zemlje se je začela obnova vasi. Zato sem že delj časa gojil željo, da zopet enkrat obiščem to priljubljeno vasico.

• • •

Za nedeljo je kazalo lepo in s tovarišem sva se odločila za izlet. Jutranji gorenjski vlak naju je pripeljal do Besnice pred Podnartom. Sonce je že prijetno razlivalo svoje žarke na jesensko pokrajino, ko sva izstopila iz vlaka in po lepi vozni poti vstopila v dolino Besnice. Prijeten šum vode je kar pospešil najine korake, da se nama je sicer oddaljena Podblica hitro približala. Ustavila sva se v tamkajšnji gostilnici, se okrepčala, nato pa nadaljevala pot proti svojemu cilju.

Ustavila sva se pri prvi hiši, pred katero je sedel prileten možak. Kar rad se je z nama spustil v prijeten razgovor v katerem nama je začel razlagati svoje križe in težave, pa tudi veselje nad novo hišo, saj je bila stara, ki so jo porušili Nemci, veliko manjša in slabša. Seveda sva si jo morala tudi v notranjosti ogledati. Začela sva se ozirati po uri, ki naju je opozorila, da sva zapustila prijaznega človeka.

Še nekaj korakov in že sva se znašla v prvem delu vasice, ki se je včasih imenoval »Na Peči«. Same nove, lepe enonadstropne hiše in urejena pota.

Zavila sva v pisarno kmetijske zadruge, ki je že po pripovedovanju preje omenjenega možaka gonilna sila v Dražgošah. Poleg trgovine z lesom skrbi za obnovo vasi. Prebivalci so z njo izredno zadovoljni, saj se zavedajo, da so le s skupnim delom mogli napraviti to, kar danes že imajo.

Prijazen upravnik nama pojasni vse napore in težave, ki jih je zadruga že premostila pri dosedanjem delu. »Kar poglejte te domove, dovozne ceste, žago, zadružni dom, ki je v gradnji, vodovod. To niso mačkine solze!« nam smehljaje odvrne. »Smo pa še brez šole. Pouk imamo v baraki, ki je v takem stanju, da nas je kar sram. Že dve učiteljici sta nam zboleli! Kako je pa z otroci, si lahko sami mislite! Mislili smo, da bomo že letos gradili novo, pa ne vemo, kaj na okraju tako mečkajo z načrti. Tudi hiš imamo še precej nedodelanih, v notranjosti hiš pa zeva še velika praznina, saj veste, da so ljudje leta 1942 vse izgubili. Upamo, da bo zadruga mogla tudi v bodoče tako pomagati kot dosedaj in isto pričakujemo tudi od okraja, ki nam je do lanskega leta stal lepo ob strani in nam pomagal. Želimo le, da bi letos bilo tudi tako!«

Zadovoljna nad sprejemom in pogovorom in nad vsem, kar sva videla, sva si ogledala še drugi del vasi, nato pa jo mahnila na bližnjo Češnjico ter z atobusom do Škofje Loke. V Ljubljani sva si obljubila, da naju Dražgoše ne bodo več čakale tako dolgo kot doslej.

• • •

V spomin na težko preizkušnjo leta 1942 je LO Železniki določil, da bo del občinskega praznika imel dn 9. januarja 1955 v Dražgošah. Ta dan se bodo zbrali v obnovljeni vasici številni preživeli borci ob spomeniku padlih tovarišev partizanov ter se z Dražgošani poveselili naše svobode in napredka. Naj je bila borba še tako težka in naporna, naj je terjala še toliko človeških in materialnih žrtev, danes so Dražgoše lepše in kmalu ne bo več sledu o divjem uničevanju okupatorja.

x.

KULTURNI RAZGLEDI

Nestabilnost prosvetne dejavnosti v Šmarju pri Grosupljem

Kulturno-prosvetna dejavnost v Šmarju pri Grosupljem ter okolici ima že svojo tradicijo. Že pred vojno je deloval dober pevski zbor in dramatska skupina, vendar pravega vzpona nista doživela. Šele po osvoboditvi so bile dane možnosti za mnogo širši razvoj na tem področju. Sprva so bile samo skupine, ki so delovale v okviru ene ali druge organizacije. Ker pa se je sčasoma pokazala potreba po neki organizacijski enotnosti, se je ustanovilo KUD »Stojan Šuligoj«, ki je izpolnilo mnoga pričakovanja. Večina članov, ki so včlanjeni v tem društvu, izhaja iz delavskih in uradniških vrst. Bližina Ljubljane, ki zaposluje večino delavstva in uradništva iz tega kraja, je mnogo prispevala k vedno večji zahtevi po umetniško kvalitetnih delih. To pa je istočasno povzročilo večjo kritičnost in zahtevnost tudi med kmečkim prebivalstvom. Zato se odbori društva niso smeli nikoli prenagliti, saj je vse delo zahtevalo resnega truda in trdne volje ter v mnogih primerih tudi požrtvovalnosti. Naj omenim samo to, da nima društvo lastne dvorane, da je oder majhen, da ni kulisarne, da ni prostora za vadbo folklorne skupine in pevskega zbora in podobno. Lahko bi naštel še celo vrsto pomanjkljivosti, kar pa ne bi pomagalo koristnemu namenu tega članka. Opozoriti želim le na dejstvo, da v takih pogojih delo društva ni rožnato. Toda kljub temu so uspehi tu in jih ni mogoče zanikati. Najbolj delavna je bila dramatska skupina, pa tudi pevski zbor in folklorna skupina sta bila dobra do lanskega leta, ko sta prenehala delati. Pevski zbor zato, ker je prenehal z delom pevovodja, folklorna skupina pa zato, ker ni imela več prostora za vadbo. Letošnjo občni zbor društva je izzvenel v splošno željo, da se obnovi vsaj delo pevskega zbora, dočim naj se delo folklorne skupine pripravi za tisti čas, ko bo zagotovljen prostor za vadbo. Tako je pevski zbor že pričel z rednimi vajami. Razveseljivo je dejstvo, da je pristopilo tudi precej novih pevcev, predvsem mladincev. Finančna sredstva za pevovodjo je prispeval občinski ljudski odbor, za kar se mu društvo zahvaljuje, saj samo nima dovolj teh sredstev.

Delo dramatske skupine je bilo v preteklem letu precej plodno, za letošnjo sezono pa ima ta sekcija v programu Timeyerjevo dramo »Mladost pred sodiščem«, ameriško komedijo »Draga Ruth« (premiera je bila v nedeljo 26. decembra) in pravljično igro »Princeska in pastirček«. Komedijo »Draga Ruth« so naštudirali sami novinci, ki so ob njeni premieri stopili prvič na odrske deske. Premiera drame »Mladost pred sodiščem« pa bo verjetno v nedeljo 9. januarja.

Pomanjkanje denarnih sredstev onemogoča dramatski skupini, da bi si nabavila prepotreben reostat za stranske (odrske) žaromete ter projekcijske žarnice, kar onemogoča pravilno odrsko razsvetljavo. Da bi prišli takoj do popolne odrske razsvetljave, je nemogoče misliti, saj je sam kraj pasiven in nima nobene tovarne ali podjetja, ki bi lahko na kakršen koli način priskočila na pomoč. Dohodki od prireditev pa komaj zadostujejo za kritje stroškov za posamezno predstavo. Kljub omenjenim težavam pa društvo deluje, kar je predvsem zasluga požrtvovalnih članov, ki mnogokrat žrtvujejo polovico noči, pa čeprav morajo naslednje jutro že ob pol petih na vlak.

Ob koncu naj omenim še to, da si KZ Šmarje prizadeva, da bi kino uvrstili med neredne kinematografe, kar bi bilo najbolj pravilno, saj mora zdaj plačevati amortizacijo, obrt in podobno, pa čeprav so dohodki od dveh predstav na teden majhni in ne zadostujejo niti za kritje stroškov. Če bi kino uvrstili med takoimenovane neredne kinematografe, bi bila dana možnost večkratnih gostovanj kulturnih skupin iz drugih krajev, kar bi tudi precej prispevalo k izobraževanju prebivalstva. Tudi škodljivi pojavi, kot n. pr. podcenjevanje, prepiri o lastništvu dvorane in podobno so prenehali, kar je vsekakor razveseljivo. Želeti pa bi bilo v bodoče še večjega razumevanja za kulturna vprašanja v Šmarju tudi pri onih, ki so do sedaj stali ob strani.

-st.

Pripomba uredništva: Po našem mnenju vse te materialne težave, ki jih pisec omenja, vsaj v daljši perspektivi niso nepremostljive. Nasprotno. Že danes so po našem mnenju ob podpori pristojnih forumov in predvsem intenzivni lastni dejavnosti podani mnogi pogoji, da društvo počasi pride tudi do svojih lastnih prostorov in potrebnih rekvizitov — če bo le dovolj vztrajnosti in odločnosti za to. Izkušnje iz časov pred vojno, ko so bili materialni pogoji še mnogo slabši, uspehi pa kljub temu veliki tudi v pogledu zidanja domov in nabavljanja rekvizitov in podobno, nam to potrjujejo. Izgledi za bodočnost pa so gotovo boljši, kakor so bili kdaj koli in zato le korajžno naprej!

Živahna kulturno-prosvetna dejavnost v Polhovem Gradcu

Malokdaj čitamo v naših dnevnikih o središču slikovite Polhovgrajske doline — Polhovem Gradcu. In vendar je ta kraj že stara priljubljena turistična točka v bližnji okolici Ljubljane. Tokrat nimamo namena govoriti o turizmu, ampak o kulturno-prosvetnem delu tega kraja.

Že nekaj let obstoja v kraju nižja gimnazija, KUD in lansko leto ustanovljena dveletna kmetijsko-gospodarska šola. Torej so pogoji za kulturno-prosvetno delo v kraju dobri.

Da je delo KUD precej pestro, nam pričajo njegove številne in aktivne sekcije: dramatska sekcija, ljudska univerza, tamburaški in pevski zbor, šahovska sekcija, krajevna ljudska knjižnica in drugo. Naj omenimo delo samo nekaterih najdelavnejših sekcij.

Dramatska skupina je že v okviru letošnje krajevne proslave 29. novembra uprizorila skrajšano igro Cankarjeve drame »Hlapec Jernej in njegova pravica«. V zadnjem času je bila zaposlena s pripravo primerne igre za Novoletno jelko, ima pa še več iger v programu. Vsa dela dramatske skupine režira in vodi gimnazijska ravnateljica tov. Mira Kraker, ki je tudi večletna predsednica KUD.

Ljudska univerza pod vodstvom tov. E. Zirkovnika je zaživela z večjim poletom šele v letošnji sezoni. Na sporedu je bilo že več aktualnih predavanj. Predavali so: tov. Mira Kraker »O vzgoji staršev«, J. Kavčič »Indija in Burma«, E. Zirkovnik »Naše morje« in D. Vončina, prosvetni inšpektor »Vzgoja otroka v predšolski, šolski in pošolski dobi«. Predavanji »Indija in Burma« in »Naše morje« sta bili spremljani z diafilmi. Obisk poslušalcev je bil velik. Na programu je še več aktualnih predavanj iz področja geografije, zgodovine, tehnike, planinstva, kmetijstva, biologije, vzgoje in zdravstva.

Tamburaški in pevski zbor pod vodstvom tov. Anžičeve pridno vadi in se pripravlja za samostojni koncert.

Na novo je bila ustanovljena šahovska sekcija KUD, ki jo vodi tov. J. Kavčič z namenom, da se ta plemenita igra razširi tudi med kmečko ljudstvo.

Poudariti je treba, da deluje aktivno v sekcijah KUD in v odboru celotno učiteljstvo osnovne šole in nižje gimnazije v tesni povezavi z občinskim ljudskim odborom in množičnimi organizacijami.

Na ta način se tudi ta lepi košček slovenske zemlje kulturno-prosvetno prebuja, za kar ima največ zaslug delavni odbor KUD.

E. Z.

Ponovna oživitev

lutkovnega gledališča TVD »Partizan« na Viču

Pri adaptaciji bivšega sokolskega doma na Viču so imeli člani telesnovzgojnega društva »Partizan« pred očmi tudi prosvetno-vzgojne potrebe kraja in tako je v tem domu, ki je sicer namenjen telesni vzgoji, našel svoj prostor tudi lutkovni oder. Ta je nameščen v moderni dvorani s stopničastim podom, tako da je pogled na oder skoraj enak iz prve ali iz zadnje vrste sedežev.

Krstna predstava z Malikovo »Žogico Nogico« pred dvema letoma je doživela nešteto repriz. Otroci so odhajali s predstav zadovoljni in nasmejani z željo po novih igricah. Na žalost pa je nastal skoraj dveletni zastoj zaradi lutk, do katerih društvo dolgo ni moglo priti. Tudi z izbiro novega repertoarja so bile težave. Končno je društvu uspelo najti mojstra, ki je izdelal odlične karakterne lutke, kakršne ustrezajo vlogam predstav, ki jih je režiser smatral za primerne mladini ter zabavne in vzgojne. Prva letošnja predstava je doživela v resnici zavidljiv uspeh. Uprizorili so pravljično igro »Začarani gozd«. Poleg tega, pri mladini zelo priljubljenega dela, študira lutkovna igralska družina znano Grimmovo pravljico »Janko in Metka«. Da bi ustreglo nepopustljivi mladini, pa je gledališče sprejelo v svoj letošnji program ponovno zopet »Žogico Nogico«, saj pravijo otroci, da bi jo radi kar vsak dan gledali. Predstave so predvidene trikrat tedensko, in sicer ob sredah in sobotah ob 18. uri in ob nedeljah ob pol 11. uri dopoldne.

Prizadevanje TVD »Partizan« na Viču za to vrsto gledališkega udejstvovanja je naletelo na vsesplošno odobravanje. Posebno zahvalo pa zaslužijo poleg predsednika tov. Paternosta tudi požrtvovalni igralci, ki s prostovoljnim in nesebičnim delom nudijo mladini tako lepo zabavo.

S. K.

N O V E K N J I G E

»Nova obzorja« št. 12

Nova obzorja so s to številko prva med slovenskimi literarnimi revijami zaključila letnik. Kot v prejšnjih, je tudi v tej številki esejistično-kritični del občutno boljši od leposlovnega, ki kljub nekaterim novim imenom (Koren, Vihtelič) ni dvignil nivoja nad povprečje.

Pesmi so prispevali: Jože Šmit, Slavko Jug, Vihtelič, Koren in Klinar. Šmit in Jug, oba tiha lirika, sta ubrala prisrčen ton na večne teme ljubezni in smrti, vsak s svojo noto in vsak s svojimi barvami. O ostalih pesmih ne bi bilo mogoče povedati kaj več, kot da se pri njih pridružuje starim temam še star način obdelave.

Med prozo se najbolje bere Slambergerjeva »Človek je spregovoril«. Drobna in prisrčno spisana zgodba o dveh gluhonemih zakoncih, ki v bojazni in dvomih dočakata prvo otrokovo besedo. Jožeta Kranjca novela »Človek med vejami« zajema snov iz časa narodnoosvobodilne borbe in niha med dokumentarno reportažo in novelo, vendar ne postane ne eno ne drugo in izzveni s smrtjo aktivistke naivno in neprepričljivo. Dušana Mevlje »Melanholični pogovori« bi mogli prav tako nositi naslov »Ironični pogovori« ali še kako drugače. Pisec se pogovarja z drobnimi predmeti v sobi in jim išče smisel. Smisel glinastemu slončku, vazi, pokvarjenemu nalivnemu peresu in svečniku. Ob njem veže ironične asociacije na življenje in umetnost in na ves natrgan trak misli, ki morejo iti utrujenemu intelektualcu zvečer skozi glavo. Kljub zanimivi oblikovni zasnovi so pogovori in snov pogovorov premalo urejeni, da bi zapustili jasen in enoten vtis.

S prevodom Kafkovega »Vaškega zdravnika« je Herbert Grün v kratki črtici predstavil doslej le iz zapiskov poznanega avstrijskega pisatelja. V kritično-informativnem sestavku je Grün v zanimivem enačenju Kafke, Cankarja in Gruma na podlagi njihovih najboljših del nakazal smernice za komparativno študijo o tem znamenitem pisatelju in poudaril potrebo po prevodu njegovih boljših del.

Revija nadaljuje s predstavljanjem tujih pesnikov, ki jih širša javnost pozna komajda po imenu, in opravi to v najboljšem pomenu besede. Tako je Borkov »Zapis o Waltu Whitmanu« ob stoletnici prve izdaje njegove zbirke »Travne bilke« kljub skromnemu naslovu esej, ki z zanesljivimi potezami oriše življenje, delo, dobo in pomen tega »najbolj ameriškega pesnika«. In tako je Rozka Štefan na nekaj straneh predstavila glavna imena in dobo poljske poezije ob prehodu iz 19. v 20. stoletje. Imena kot Staff, Kasprowicz in Tetmajer postanejo ob citiranih pesmih portreti. Škoda le, da niso prevodi pesmi bolj skrbni in uglajeni.

Branko Ručolf se je priglasil k diskusiji o stilu in kritiki. S širokimi — ponekod preširokimi — prijemi in s širokim razgledom objektivnega materialista je preko stilov v različnih dobah skušal dokazati zaključni stavek, ki je temeljna ideja vsega napisanega: »... Tudi si ni mogoče misliti ... da bi bila umetnost, ki ni filozofija, v s e s k o z i degenerirana. To bi nasprotovalo pravilom dialektike.«

V zaključnih ocenah in poročilih je Borko pisal o študiju dr. Dušana Milačića o Victorju Hugoju, Mario Šubic o filmskem prizadevanju Boštjana Hladnika, F. Šijanec o naših umetniških publikacijah in o problemih, ki nastajajo s tem v zvezi, Šebjanič o Prežihu v madžarščini in J. G. o »smrti« literarnega tednika v Angliji.

R. N.

Farmacevtski laboratorij

»KRKA« Novo mesto

razpisuje

mesto farmacevta

in

dveh farmacevtskih pomočnikov

Nastop službe s 1. januarjem ali po dogovoru. — Ponudbe pošljite na naslov: Farmacevtski laboratorij »K r k a«, Novo mesto.

Vodnogospodarska sekcija za Savinjo v Celju

sprejme v službo

gradbenega inženirja in samostojnega računovodjo s prakso.

Plača po uredbi z dopolnilno plačo in potnim pavšalom. Nastop službe 1. februarja 1955. — Ponudbe z življenjepisom in navedbo strokovne izobrazbe predložite na gornji naslov v Celju, Titov trg 3-I (telefon št. 20-61).

Saj res ni ne traktor ne krava...

Kakor smo že poročali, je imel asistent fakultete za agronomijo, gozdarstvo in veterinarstvo ing. Franc Ločniškar na razširjeni seji GO Zveze zadružnic v torek, dne 21. decembra daljši referat o stanju slovenskega perutninarstva, o njegovem pomenu in razvoju ter o nalogah za dvig perutninarstva. Samo mimogrede smo nekaj o tem vprašanju pisali »V prašičereji še nismo posebno napredovali« (v nedeljo, dne 19. decembra; v glavnem o uspehih naše že dobro znane perutninarske selekcijske postaje v Ločah), zato pa danes nekaj več iz omenjenega referata.

Pobrati jajca, ki nam jih znesejo kokoši, to znamo

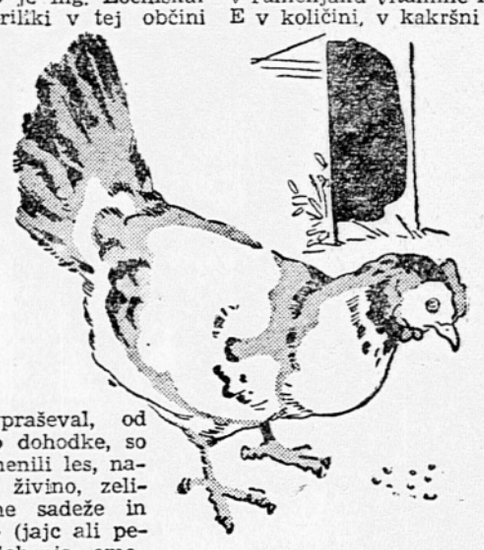
Na splošno prevladuje pri nas glede perutninarstva v ZDA — pa tudi glede mnogih drugih zadev v tej državi — zmotno mnenje, da se goji tam perutninarstvo le na velikih farmah. Dejansko je tako, da je v tej državi 48% vse perutnine v jatah, ki štejejo manj kakor 50 kljunov. Na Danskem, ki je znan proizvajalec perutnine, je v jatah, ki štejejo manj kakor 30 kljunov, celo 89% vse perutnine. Za to so gotovo vzroki. In res je tako. Perutninarstvo na veliko ne zahteva le večjih, dokaj dragih investicij, ki se le težko obrestujejo in še to le ob določenih tržnih pogojih, temveč tudi neprimerno večjo skrb, kar se tiče ukrepov, ki so potrebni, da se perutnina obvaruje pred nalezljivimi boleznimi. Premajhna skrb za takšne ukrepe — potrebno je seveda tudi primerno strokovno znanje — ima lahko za posledico večmilijonsko škodo čez noč. Razen tega so neposredni denarni izdatki za pičo perutnine v manjših jatah razmeroma manjši. V takšnih jatah izkoristi perutnina okrog hiše do skrajnosti raztreseno zrnje in druge odpadke, ki bi sicer propadli. Prav ta skromnost teh malih živali je bila pač eden izmed razlogov, da se je perutnina pri nas Slovencih razmeroma dobro razširila. Glede skrbi za njeno prehrano je namreč skromen, da ne rečemo celo skopuški, tudi naš kmet, na čigar kmetiji si mora perutnina večji del leta poiskati hrano sama, kakor pač ve in zna. Večina truda, ki si ga da naš «perutninar«, je po hudomušnih besedah ing. Ločniškarja večinoma le v tem, da pobere jajca, ki mu jih perutnina znese.

360 : 86 in 370 : 36

To navidez zelo pretirano trditev precej potrjujejo podatki. Rekorderke med kokošmi v ZDA znesejo tudi 360 jajc na leto, na Holandskem znaša to letno povprečje 193 jajc, pri nas (v Jugoslaviji) pa samo 86; čeprav pride, vsaj v Sloveniji, na 1 hektar obdelovalne zemlje komaj kaj manj kokoši kakor, recimo, na Holandskem. Temu primerna je seveda tudi poraba jajc. Na prvem mestu v svetu so ZDA, kjer porabi en prebivalec povprečno 370 jajc na leto, za njimi je Kanada s 306 jajci, nato Belgija (234), Švica (162), Jugoslavija (36), Kitajska, Japonska in Indonezija (po 18 jajc na leto in osebo) in Indija (2 jajci: da navedemo le nekaj primerov). V sami Sloveniji je letna poraba jajc na enega prebivalca nekoliko višja od jugoslovanskega povprečja in znaša 48 do 50 jajc. Pri tem pa je treba omeniti, da imamo pri nas za smotrno kokošjerejo naspoh, še posebej pa, kar se tiče razmerja cen med jajci in zrnjem za pičo, izredno ugodne pogoje. Po cenah iz leta 1951-52, ki so bile, vsaj kar se jajc tiče, nedvomno bolj realne kakor letos, je moral dati na primer avstrijski kmet za 1 kilogram žita, 4.2 jajc, zahodnonemški 2.1, belgijski 2, danski 3.2, finski 2.5 in naš jugoslovanski kmet le 1.8 jajc.

Presenetljivo podcenjevanje: sami niso vedeli, od česa imajo dohodke

Za to, kako podcenjujejo celo kmetje sami perutninarstvo in kako slabo poznajo vire svojih dohodkov, je značilen primer Adlešičev v Beli krajini. Ko je ing. Ločniškar ob neki priliki v tej občini

ljudi povpraševal, od česa imajo dohodke, so najprej omenili les, nato govejo živino, zelišča, gozdne sadeže in ročno delo (jajc ali perutnine sploh niso omenili). Kratek pregled v KZ pa je ljudi same presenetil. V letu 1952 so imeli prebivalci te občine po evidentirani prodaji v svoji lastni kmetijski zadrugi dohodkov: od lesa 2,400.000 din, od goveje živine 1,200.000 din, od zelišč 436.000 dinarjev, od gozdnih sadežev 350.000 in od jajc (brez perutnine), ki jih prej sploh niso jemali v misel, 1,200.000 din. Neka kmetica v tej občini je vsak teden izkupila za jajca 1000 do 14000 din, pa tudi sproti pozabila, da je bilo tako.

Gospodarski pomen perutninarstva dokazujejo tudi podatki o letošnjem izvozu. V času od januarja do konca avgusta smo izvozili jajc za 269 milijonov dinarjev ali, zanje smo dobili toliko kolikor smo dobili za izvoz proizvodov vseh ostalih kmetijskih panog (govedoreje, prašičereje in konjereje).

Vse to nam pove, da se splača spremeniti podcenjevalni odnos do perutninarstva. Ne samo zaradi velikih dohodkov, ki nam jih daje prodaja jajc, temveč tudi zaradi mesa. Pred vojno (leta 1936) smo izvozili 1660 ton zaklane perutnine, danes pa je skoraj sploh ne izvažamo. Od vsega mesa, ki ga pojejo Američani v ZDA, odpade na razno perutnino 52%, na goveje, telečje in svinjsko meso pa le — 48%. Seveda to ni slučajno, pač pa zaradi dobrega okusa in lahke prebavljivosti perutnine, da niti ne omenimo jajc, ki imajo v rumenjaku vitamine A, D in E v količini, v kakršni jih ne najdemo v nobenem drugem živilu.

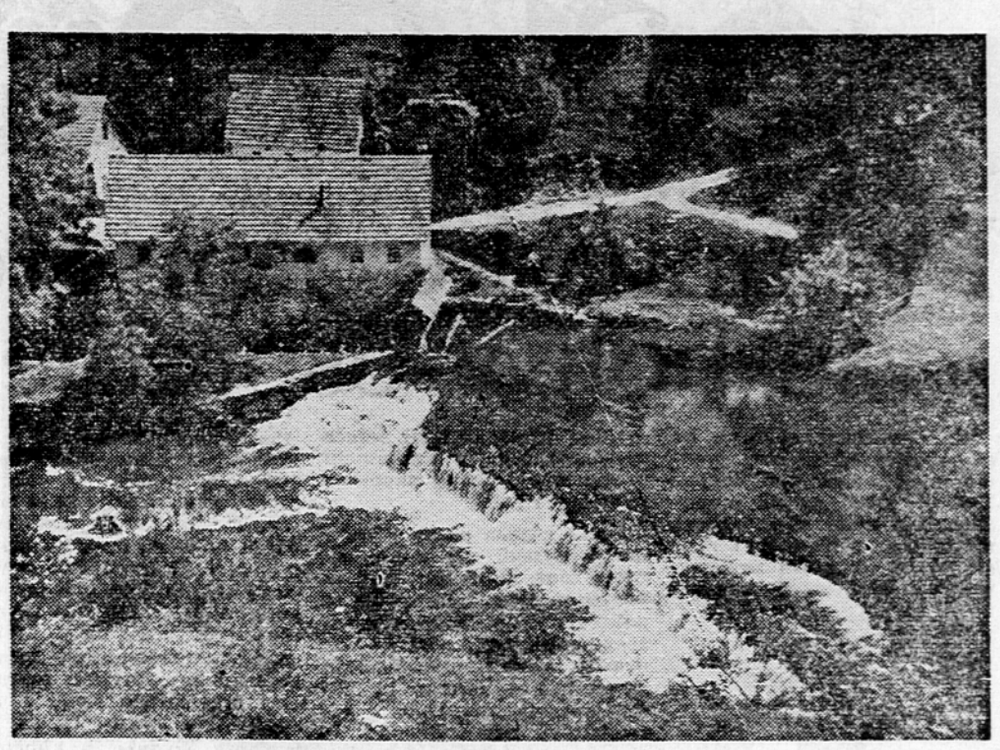
Pozimi kokoši ne nesejo manj jajc zaradi mraza

V svojem izredno zanimivem referatu, ki bi zaslužil kar najširšo publiciteto, je ing. Ločniškar obdelal tudi čisto strokovna vprašanja, ki se tičejo ureditve kurnic in reje perutnine kot celote. Vsega tega tu, žal, ne moremo ponoviti, lahko pa poudarimo, da rabi perutnina, kakor vsa druga živa bitja, in celo še bolj, za uspešno rast kar največ svetlobe, sonca in zraka. Zanimiv je na primer tale poskus: kokoši nesejo jajca na splošno čez dan, nikoli ali silno redko ponoči. Ko so eksperimentatorji držali kokoši čez dan v temi, ponoči pa v umetni svetlobi, so nosile — ponoči (to je pod vplivom umetne svetlobe). Na nižjo nesnost v zimskih mesecih bistveno ne vpliva mraz, kakor menijo kmetje na splošno, temveč v glavnem drugačna, to je neprimerna hrana, in krajši dan, zaradi česar je seveda manj svetlobe. Strokovnjaki so to dokazali in dokazujejo v perutninarskih selekcijskih postajah (tudi v Ločah pri nas) še danes: ob primerni piči (pozimi ni črvov in hroščev, da bi jih kokoši zobale) in (čeprav umetni) svetlobi je mogoče doseči v vseh mesecih leta nesnost, ki da kot končni rezultat letno povprečje 220 do 250 jajc.

Nehati je treba s podcenjevanjem

Sklep, ki so ga sprejele udeleženke uvodoma omenjene razširjene seje, namreč, da se ustanovijo, kjer je količkaj možno in so pogoji, pri živinorejskih odsekih splošnih kmetijskih zadrugah odseki za perutninarstvo in tako tudi pri okrajnih zadružnih zvezah in Glavni zadružni zvezi, je treba po vsem tem le pozdraviti. Nič ni treba dvomiti, da ti odseki pri svojem delu ne bi uspeli, saj so zadnji dve leti pokazali presenetljive uspehe splošni živinorejski odseki, ki so sunkovito dvignili kakovost naše govedoreje. Naloge na področju prašičereje in zlasti perutninarstva nas še čakajo. Izpolnili jih bomo, samo — nič več ne bomo smeli podcenjevati drobnih stvari, češ kaj bi s kuro, saj ni — ne traktor ne krava!

-fr-

Mlin na Krki

Investicije v kmetijstvu

odkup mleka in druge naloge zadružništva v novomeškem okraju

Na razširjeni seji upravnega odbora okrajne zadružne zveze v Novem mestu prejšnji teden so obravnavali vrsto pomembnih vprašanj, ki jim mora zadružništvo v novem letu posvečati še prav posebno pažnjo.

Predsednik upravnega odbora OZZ Tone Pirc je uvodoma poudaril, da so zadruge v novomeškem okraju v letu 1954 dosegle nekaj uspehov, zlasti v živinoreji, čiščenju in škropljenju sadnega drevja ter pri raznih poizkusih, mnogo premalo pa so na splošno intervenirale na tržišču. To je velika slabost zadrug, ki jo je treba odpraviti.

Za kmetijstvo je bilo v letu 1954 razmeroma malo kreditov, po dosedanjih razpravah pa kaže, da jih bo v letu 1955 znatno več. Kmetijske zadruge se morajo pripraviti, da bodo ta sredstva pravilno izkoriščena in vložena tam, kjer bodo donašala največ koristi. Tudi pri zbiranju prijav za kredite v tekočem letu se je pokazala ista napaka kot že večkrat, da so zadruge prikazale potrebo po investicijah samo pavšalno, brez potrebne dokumentacije. Na seji so poudarili, da posamezne zadruge brez potrebnih dokumentov ne bodo uspele na natečajih za kredite, zato je potrebno takoj zbrati vse potrebne utemeljitve. Zanimanje za kredite je veliko, zlasti za gradnjo silosov in gnojišč. Ker se predvideva regres na cement za take gradnje, se bo povpraševanje po kreditih še povečalo. Inž. Rado Linttzner je na seji članom upravnega odbora in navzočim predsednikom KZ tolmačil, koliko bo v tem primeru stalo gradivo za ureditev gnojišča in gnojne jame pri določenem številu živine. Poudaril je, da se bo treba pri gradnji držati načrtov, da pa je res potrebno gradnjo gnojišč in gnojnih jam ter silosov pospešiti, ker od tega v veliki meri zavisi povečanje kmetijske proizvodnje. Vsaj 100 gnojišč in gnojničnih jam bi morali zgraditi v letu 195[illegible]

Kot posebno točko dnevnega reda so na seji imeli vprašanje odkupne mreže mleka. To vprašanje je toliko bolj pereče, ker bo nova tovarna za predelavo mleka v Novem mestu predvidoma obratovala že junija 1955. Z odkupom mleka pa smo zašli v slepo ulico. Povpraševanje po mleku in mlečnih izdelkih se je povečalo, ponudba pa je manjša, namesto da bi bila večja. Tudi je res, da ostanejo določene količine mleka neodkupljene, čeprav ga na drugi strani primanjkuje. Razprava na seji se je vrtela okoli vzrokov za tako stanje pri odkupu mleka in ukrepih, ki bi jih bilo treba podvzeti, da se to stanje popravi.

Predvsem je tudi razlika med odkupno in prodajno ceno prevelika. Krivda za to je na velikih režijskih stroških in raznih družbenih obveznostih odkupnih podjetij. Že sam prevoz mleka je zelo drag in stane na primer iz Suhe krajine do Novega mesta deset dinarjev za liter, iz šentjernejskega področja pa tudi najmanj 5 din za liter. K temu je treba še prišteti druge stroške, kot so amortizacija in podobne obveznosti. Na odkupnem območju novomeške mlekarne je povprečna odkupna cena mleku pri živinorejcu po kvaliteti okoli 17 dinarjev za liter in čeprav ga mlekarna razprodaja na drobno po 25 dinarjev, ima pri tem še izgubo. Prevozne stroške poveča še dejstvo, da je treba prepeljati na velike daljave razmeroma majhne količine mleka, ker odkup ne zajema vseh presežkov, večkrat zaradi slabe organizacije odkupa. Sedanja, na podlagi vseh teh stroškov formirana odkupna cena mleka, ni vzpodbudna za živinorejca, zlasti če se še upošteva visoke cene živine, posebno pa otrobov in drugih močnih krmil.

Na seji so bili soglasni, da je treba podjetja za odkup mleka oprostiti družbenih dajatev in poceniti gorivo za prevoz mleka, da bi se lahko zmanjšala razlika med odkupno in prodajno ceno mleka v korist proizvajalca. Prav tako so obširno razpravljali o razširitvi in okrepitvi odkupne mreže za mleko. To je tudi ena odgovornih nalog kmetijskih zadrug in njihovih živinorejskih odsekov. Zadruge bi morale posvečati odkupu mleka več pozornosti, kot so jo do sedaj, prav tako pa ne bi smele pri tem stremeti za zaslužkom. Tudi živinorejci sami bi morali pomagati pri odkupu mleka. Na seji so bili mnenja, da bi morali biti živinorejci udeleženi pri upravljanju tovarne za predelavo mleka in drugih podobnih obratih. Ker pa navzlic boljši organizaciji odkupa zaradi neprimernih vozil, oddaljenosti in vročini v poletnih mesecih ne bo mogoče zajeti vseh presežkov mleka brez rizika zaradi skisanja, je nujno tudi misliti na gradnjo mlečnih zbiralnic v oddaljenejših krajih. Take zbiralnice bi morale biti opremljene s hladilnimi in posnemalnimi napravami. Prevozni stroški bi se tako znatno zmanjšali, ker bi lahko posneto mleko že iz zbiralnice vračali živinorejcem, odpremljali pa samo posneto maščobo. Do sedaj so se odločili za gradnjo takih zbiralnic samo na Dvoru in v Šentjerneju, potrebne pa bi bile tudi drugod. Prav tako bi bilo potrebno opremiti s takimi napravami sedanje mlekarske obrate v okraju. Če bi imele zbiralnice hladilne naprave, bi lahko odkupovale v poletnih mesecih tudi mleko opoldanske in večerne molže. Količine odkupljenega mleka bi se tako občutno povečale. Na seji so tudi poudarili, da bi kazalo razpečevanje močnih krmil prepustiti živinorejskim odsekom, odnosno mlečnim obratom, ki bi to opravljali brez zaslužka.

Pohvale vreden je sklep seje upravnega odbora OZZ, da se uvedejo pri vseh zadrugah uradni dnevi za strokovnjake, dokler ne bodo zasedena razpisana sektorska službena mesta za kmetijske strokovnjake. Po tem sklepu bo na sedežu vsake kmetijske zadruge določen dan v mesecu na razpolago kmetovalcem kmetijski strokovnjak za nasvete in pomoč. Ker so posamezni poslovodje v trgovinah kmetijskih zadrug vse preveč gledali pri nakupu in prodaji umetnih gnojil in zaščitnih sredstev samo na dobiček in ne na koristi kmetijstva, je bilo sklenjeno, da bodo v bodoče lahko nakupovali tak reprodukcijski material samo po posebnem pristanku upravnega odbora in kmetijskega strokovnjaka, ki bo tudi določil, kakšna gnojila in zaščitna sredstva so najbolj primerna za posamezno letno obdobje. Povsem umesten je tudi sklep, da se pri vsaki kmetijski zadrugi določi mesto upravnika. Izkušnje so pokazale, da se po navadi poslovodja briga samo za trgovino, drugi odseki pa so prepuščeni sami sebi. Upravnik bo tista oseba, ki bo skrbela enako za vse odseke, kar bo znatno olajšalo delo upravnih odborov.

Zadružna hranilnica in posojilnica v Novem mestu bo začela poslovati s prvim februarjem. V zvezi s tem so na seji poudarili, da bodo morale kmetijske zadruge pojačati hranilno službo in zbrati čimveč lastnih sredstev za dviganje kmečke proizvodnje. Prav pri tem pa čaka tako kmetijske zadruge in njihove odseke, kot tudi zadružni denarni zavod veliko in odgovorno delo.

(r)

Prvi nagradni natečaj za pospeševanje kmetijstva na Goriškem

Za udeležence natečaja je določenih 10 milijonov dinarjev nagrad

Goriški kmetijski strokovnjaki se vsa povojna leta trudijo za dvig zaostalega kmetijstva v teh krajih in so v tem pogledu lahko rečemo dosegli prav lepe uspehe pri obnovi vinogradov, sadovnjakov ter v izboljšanju živinoreje. Predvsem so ti uspehi vidni na državnih kmetijskih posestvih in kmetijskih zadrugah.

Da bi dosegli še večje uspehe so kmetijski strokovnjaki predlagali tajništvu za gospodar tvo pri OLO Gorica, da bi se razpisal nagradni natečaj za pospeševanje kmetijstva v gospodarskem letu 1955-56. Svet za gospodarstvo je to zamisel z razumevanjem sprejel in določil nagrade za udeležence natečaja v višini 10 milijonov dinarjev. Natečaj je stopil v veljavo 1. januarja 1955. in se zaključi 15. maja 1956.

Natečaja se udeležijo lahko državna kmetijska posestva, kmečke delovne zadruge, kmetijska posestva splošnih kmetijskih zadrug, skupine zasebnih kmetijskih gospodarstev kakor tudi posamezna kmetijska gospodarstva, katera morajo pred začetkom katerega koli dela predložiti ustrezne prijave občinam oziroma bodočim komunam, da želijo sodelovati pri natečaju. Le tako bo mogla posebna komisija, ki je bila imenovana kot pomožni organ pri svetu za gospodarstvo OLO Gorica, ugotoviti začetno stanje objekta, ki ga nameravajo sodelujoči natečajniki izboljšati, obnoviti ali nanovo zgraditi. Istočasno bodo interesenti dobili tudi vsa potrebna navodila in smernice za tehnično izvajanje del. Analiza začetnega stanja bo namreč služila za ocenjevanje izvršenih del in za osnovo predlogov za podelitev nagrad.

Najvišja prva nagrada in to v višini 100.000 din je predvidena za ureditev večjega vinograda na površini 1 ha, če se združi več lastnikov skupaj in napravijo nasad; sledita še dve drugi taki nagradi po 75.000 din in štiri tretje nagrade po 50.000 din. Za ureditev novega vinograda na površini nad 1000 m² pa so določene 4 nagrade po 50.000 din, 10. II. nagrad po 30.000 din in 40. III. po 20.000 din.

Za pospeševanje sadjarstva bodo sodelujoči natečajniki prejeli, če zrigolajo nov sadovnjak od 1000 do 5000 m² nagrado od 5000 do 25.000 dinarjev, to je po 5 din od m². Za sadovnjak večji od 5000 m² je določena nagrada od 30 tisoč do 100 tisoč din ali po 6 din od m². Če pa se združi več lastnikov skupaj in zrigolajo z združenimi močmi sadovnjak z najmanj 1 ha površine, dobe poleg omenjene nagrade po ocenitvi izvršenega dela še 1. prvo nagrado v znesku 50.000 din, 2. drugi nagradi po 30.000 din in 4. tretje nagrade po 15.000 din.

Nagrade so določene tudi za strnjene travniške sadovnjake v gorskih predelih in sicer za vsako posajeno sadno drevo na površini od 0,20 ha do 0,40 ha po 100 din in tako naprej, da doseže višina nagrade za vsako posajeno drevo pri 2 ha že 140 din. Pri teh travniških nasadih so predvidene še posebne nagrade za tiste kmetovalce, ki se združijo in ustvarijo večji nasad do 1 ha in to ena I. nagrada 25.000 din, dve II. nagradi po 15.000 din in štiri III. po 10.000 din. Več nagrad je predvidenih še za sadno drevje zasajeno v vrstah z najmanj 15 dreves in za nego strnjenih in nestrnjenih nasadov z najmanj 25 drevesi.

Pri tem natečaju so določene tudi nagrade za pospeševanje živinoreje, zlasti za novo gradnjo gnojišč in gnojničnih jam in to v višini od 15 do 35 tisoč din. Za napravo tekališč za živino do 7 tisoč din. Za adaptacijo, popravila in izboljšanje hlevov, svinjakov ter gnojišč in gnojničnih jam pa so določene nagrade do 20 tisoč dinarjev. Prepričani smo, da se bo natečaja udeležilo veliko število naših kmetovalcev vseh vrst lastništva. Potrebno pa je pri tem tudi sodelovanje splošnih kmetijskih zadrug in Socialistične zveze delovnega ljudstva na vasi, da pridobi čimvečje število sodelavcev natečaja.

Prvo posvetovanje semenogojcev trboveljskega okraja

Prvega posvetovanja o semenogojstvu, ki sta ga sklicala okrajna zadružna zveza in kmetijski odsek okrajnega ljudskega odbora Trbovlje, se je udeležilo nad 60 kmetovalcev, ki pridelujejo semensko žito, bodisi semenski krompir pod strokovnim nadzorstvom. Semenogojstvo v trboveljskem okraju se je razmahnilo šele v zadnjih dveh letih. V glavnem goje ozimna žita, in sicer domače pšenične sorte vrste podgorka ter semenski krompir. Pogodbenih pridelovalcev semenskega krompirja je bilo leta 1953 okrog 80, leta 1954 pa že 140.

Štiri tisoč hektarov gozda v Beli krajini v nevarnosti

Zaradi splošne zanimivosti objavljamo odlomek iz referata »Gozdarstvo Bele krajine«, ki je bil izdelan ob priliki Kmetijskega tedna v Beli krajini pretekli mesec.

Tla in podnebje v Beli krajini so za gojenje gozdov izredno ugodni, o čemer priča veliko število drevesnih vrst, ki tukaj dobro uspevajo, kakor le malo kje v ostali Sloveniji. (Hrast, bukev, smreka, cer, gaber, kostanj, oreh, bor, jelka, akacija, breza, javor, brest, topol in vrba.) V normalnih razmerah bi znašal letni prirastek 140.000 kub. metrov lesa, v resnici pa se računa prirastek letno komaj na tretjino, t. j. na 47.000 kub. metrov. Vzrok tej nizki gozdni proizvodnji so izčrpani, močno izsekani gozdovi. Tretjina površine kmečkega gozda, okrog 4.000 hektarov je tako obremenjena z grabljenjem listja, da vse drevesne vrste pešajo in ne dajejo pravega prirastka. V kolikor bi se grabljenje listja nadaljevalo v tem obsegu, so ti gozdovi zapisani neizogibnemu propadu. Zaradi grabljenja listja se tla najbolj izčrpavajo v nizkih kostanjevih gozdovih, ki dajejo kolje za vinograde.

Znaten del površine steljnikov je na globokih tleh, ki se po izvršeni melioraciji lahko spremenijo v dobra kmetijska tla. Danes je še nemogoče predvideti, kolikšne površine bo zajelo kmetijstvo z melioracijo. Zato je nemogoče začeti z izločanjem takih steljnikov za pogozdovanje, razen na plitkih tleh, ki so sposobna edino za gozdne kultura. Iz tega razloga morajo ostati steljniki na redko zarasli z brezo in z drugimi drevesnimi vrstami, da bi se te površine same prirodno zasejale, če postanejo za steljarjenje nepotrebne in jih kmetijstvo tudi za druge kulture ne bo potrebovalo. Upoštevati je treba, da je v današnjem položaju steljnik potreben in bi se z nasilnim od-

vzemanjem enega dela steljnikov preostala površina še bolj obremenjevala s steljarjenjem.

Da se 4.000 hektarov kmečkega gozda reši propadanja zaradi grabljenja listja in da se sprostijo znatne površine steljnikov — in sicer okoli 2.000 hektarov — steljarjenja, je nujno potrebno dvigniti proizvodnjo krme in žitaric. V ta namen je treba omogočiti kmetovalcem, da zgradijo gnojišča in gnojnične jame. S proizvodnjo kvalitetne krme se bo sprostila slama za nastilj, zmanjšala se bo tudi potreba po stelji in steljarjenje bo popustilo. Na ta način bo brez velikih izdatkov omogočena obnova gozda na 4.000 hektarih površine. Zato je tudi gozdarstvo poklicano, da iz sredstev za obnovo gozdov prispeva primeren znesek za ureditev gnojišč, katerih pomanjkanje ovira napredek kmetijstva in uničuje gozdove. Kjer je potrebno zaradi zaščite tal prepovedati steljarjenje, naj se iz sklada za obnovo gozdov prizadetim kmetovalcem dobavi od drugod potrebna slama, n. p. r iz Vojvodine, ki jo danes prodaja v inozemstvo.

Čiščenju in redčenju gozdov ter poseku košatih dreves med mlajem je treba posvetiti največjo pozornost, da bi se na ta način povečala gozdna proizvodnja po kakovosti in količini.

Glede na splošno željo kmetov, da bi v večji meri gojili smreko, je treba pripomniti, da uspeva smreka v Beli krajini na splošno dobro le kot primes v listnatem gozdu, posamezno ali v manjših skupinah treh do pet dreves. V večjih skupinah pa zakisuje že tako kisla tla in po deset do petnajstih letih vidno zaostaja v prirastku. Večjo pozornost je treba posvetiti tudi jelki, predvsem na bolj svežih legah, kjer se tudi sama pomlajuje. V velikem obsegu je treba uvajati v Belo krajino mecesen iz predelov do 300 m nadmorske višine okrog Tolmina, ki bo tukaj zelo dobro uspeval.

Za proučevanje delovne storilnosti

Kakor poroča Jugopres, bodo prispele v drugi polovici t. m. v našo državo naprave za proučevanje delovne storilnosti. Te naprave je dodelila Jugoslaviji FAO, in sicer pred nedavnim, ko je direktor zveznega inštituta za proučevanje delovne storilnosti ing. Stjepan Han obiskal ZDA. S temi napravami bo mogoče natančno kronometrirati (meriti čas) delovne operacije in analizirati gibe delavcev s pomočjo kinematografskega snemanja teh operacij.

Istočasno bo prispel v Beograd svetovnoznani strokovnjak za proučevanja te vrste g. Campbell, ki bo stal v naši državi štiri mesece. G. Campbell bo predaval na nekem tečaju, ki ga organizira zvezni inštitut za proučevanje delovne storilnosti z namenom, da se usposobijo jugoslovanski strokovnjaki za to službo.

Razstava golobov v Kranju

Kranj, 7. jan. V Kranju je Društvo rejcev malih živali priredilo razstavo golobov, ki je bila zaključena 4. t. m. Razstavljenih je bilo 80 golobov-pismonoš, med njimi tudi tisti, ki so sodelovali v Titovi štafeti. Pri Društvu rejcev malih živali je ustanovljen klub »Kurir«, ki si je zadal nalogo trenirati golobe-pismonoše.

-ek

Svetovne rezerve nafte cenijo na 157 milijard barelov (1 barel = 163.56 l). Te rezerve zadoščajo za nadaljnjih 33 let. Na prvem mestu je Saudska Arabija s 36 milijardami barelov nafte, za njo pa Kuwait s 30 milijardami. Bližnji Vzhod je lani povečal proizvodnjo nafte za 9.5 odstotkov,

Razpis

Po 90. členu uredbe o ustanavljanju podjetij in obrtov (Ur. l. FLRJ štev. 51-53) razpisuje komisija mestnega ljudskega odbora glavnega mesta Ljubljana

mesto DIREKTORJA

pri podjetju

KMETIJSKI MAGAZIN,

podjetje za oskrbovanje kmetijstva iz uvoza in domače proizvodnje, Ljubljana, Parmova ulica 33

Pogoji: agronomska ali ekonomska fakulteta in najmanj 6 let prakse v stroki, ki je dejavnost podjetja ali njej sorodni stroki, ali kmetijski tehnikum in 10 let prakse, ali nižja strokovna izobrazba z najmanj 15-letno prakso v stroki.

Kolkovane prošnje z življenjepisom, dokazili šolske in strokovne izobrazbe ter opisom dosedanje zaposlitve je vlagati pri tajništvu za gospodarstvo MLO, Ljubljana, soba štev. 25-I.

Zadnji rok za vlaganje prošenj je **20. januar 1955.**

Za dom in družino

Prekmurske žene stopajo vse bolj v ospredje

Že organizacija AFŽ je po osvoboditvi začela med prekmurskimi ženami orati ledino. Na eni strani močna gospodarska in kulturna zaostalost, na drugi pa velik vpliv cerkve sta povzročila, da se prekmurske žene prvi čas po osvobo-

Da bo dom lepši

ditvi niso udejstvovale v javnem življenju v taki meri, kot njihove tovarišice v drugih krajih. Vendar je organizacija AFŽ zaradi požrtvovalnega dela mnogih žena-aktivistk tudi pri tem delu pokazala lepe uspehe. Samo v enem letu je bilo v času po osvoboditvi povprečno po 80 prireditev in akademij, ki so jih priredile žene, okoli 120 zdravstvenih in vzgojnih predavanj, večje število političnih sestankov itd. Samo v letu 1949 so prekmurske žene opravile pri gradnji zadružnih domov in drugih delih okrog 50.000 prostovoljnih delovnih ur.

Vse premajhni pa so še uspehi, ki sta jih organizaciji AFŽ in SZDL dosegli v teh letih pri vključevanju žena v javno, politično in gospodarsko življenje. Čeprav je v Prekmurju več kot polovica volivcev žena, je vendar članic SZDL polovica manj kot moških. V Prekmurju so še cele vasi, kjer je le po nekaj žena članic SZDL. Tako jih je v občini Bodonci le okrog 50, nekaj več v Bogojini, Turnišču in Dokležovju, ki so v tem oziru tudi med najslabšimi kraji v Prekmurju. V občinskih odborih SZDL je od 142 odbornikov le 19 žena, v vaških odborih pa je med 902 odbornikoma le 10 žena. Te številke gotovo nakazujejo novemu odboru Zveze ženskih društev, kje je najbolj pereče vprašanje žena v Prekmurju in mu dajejo dovolj napotkov za njegovo delo.

Lepše uspehe pa so v Prekmurju dosegli pri zainteresiranju žena, zlasti kmečkih, za napredno gospodarstvo. Tu so pokazale lepe uspehe zlasti žene-zadružnice. Zveza zadružnic obstoja v Prekmurju že tri leta. V začetku je bilo uveljavljanje zadružnic v gospodarstvu zelo težko, saj so možje odpravljali žene, češ, da se nimajo kaj vmešavati v gospodarstvo, ker je zanje le kuhinja in štedilnik. Zadnji občni zbori kmetijskih zadrug v Prekmurju pa so pokazali, da je tudi tukaj led v glavnem prebit. Žene so zastopane v 15 upravnih odborih ter v številnih kulturno-prosvetnih in živinorejskih odborih. Zadružna sekcija žena je dala pobudo za izboljšanje kokošereje v Prekmurju z uvajanjem čiste štajerske pasme. V občini Mačkovci so se žene za to tako zavzele, da imajo v nekaterih vaseh že samo čisto štajersko pasmo. V 15 kmetijskih zadrugah imajo žene že tudi pododbore za prašičerejo in perutninarstvo, začele pa so tudi z gojenjem raznovrstnih semen. Preteklo leto so žene zadružnice organizirale številne gospodinjske tečaje, tečaje za krojenje, šivanje in kuhanje. V poletnih mesecih je bilo 9 tečajev za vkuhavanje sadja in zelenjave. Prednost teh tečajev je v tem, da so združeni s politično vzgojo žena. V bodoče pa bo nujno v Prekmurju posvetiti več pozornosti še širjenju domače obrti med ženami, zlasti izdelovanju cekarjev in predmetov iz koruznega ličkanja, po katerih je zlasti v tujini veliko povpraševanje.

Na posvetovanju prekmurskih žena so žene predlagale, naj bi v bodoče posvečali več pozornosti delu Društev prijateljev mladine po vaseh. Žene so kritizirale dosedanji način dela teh društev in predlagale, naj bi delo društev bilo načrtno. Žene so tudi predlagale, naj bi v Murski Soboti ustanovili pravno posvetovalnico, kjer bi pravniki dajali ženam odgovore na razna pravna vprašanja. Iniciativni odbor Društva za napredek gospodinjstva v Murski Soboti je izvedel anketo med ženami, ki je nakazala številna vprašanja, ki bi jih bilo treba nujno rešiti. Naloga novega odbora ZŽD v Murski Soboti bo, da bo to anketo proučil in po možnosti ustregel željam žena. Za vodstvo vseh teh nalog je bil izvoljen prvi okrajni odbor ZŽD s tov. Francko Bogataj kot predsednico in Helo Sreš kot tajnico.

H.

Dojenčki rabijo mleko vsak dan

Pri nas se mnogo piše in govori o pomoči, ki jo je treba nuditi materi in otroku. Družba si na splošno prizadeva tudi uresničiti vse, kar je potrebno za čimboljšo telesno in duševno počutje obeh. Treba je priznati, da se vedno redkeje naleti v tem pogledu na težave ali nerazumevanje. Zato je človek toliko bolj presenečen, da naleti nanje in nemogoč odnos prav pri tisti stvari, ki je za dojenčka najosnovnejša — pri mleku — in kjer bi težave sploh odpadle, če bi bilo le malo dobre volje in pravilnega odnosa do dela in ljudi.

Prijave za mleko sprejemajo v Maistrovi ulici, kjer je skladišče podjetja »Mleko«, v majhni baraki tik ob cesti. Prvo, kar te tu pozdravi, je napis »Prijave sprejemamo samo od 7 do 10 ure«. Če prideš po tej uri, otroka ne moreš prijaviti in mora biti en dan brez mleka, mati ali oče pa morata naslednji dan ponovno — morda iz Šiške ali Viča — v Maistrovo ulico. Tovarišici, ki tu delata, nista gotovo nikoli pomislili na to, kaj pomeni za mater, če pride prepozno in bo zato njen otrok en dan brez mleka, to se pravi, brez hrane. Najbrže jima ni prišlo nikoli na misel, da je godrnjanje strank nad tako omejenim časom za sprejemanje prijav popolnoma upravičeno, sicer se ne bi tako obnašali in dajali strankam tako čudnih izjav, kot na primer »Danes ne sprejemamo več prijav! Prepozni ste, pridite po praznikih«, »Jaz nisem živina, da bi kar naprej delala«, »Naj delajo tisti, ki so plačani« itd. Če sta z delom res preobremenjeni, ali ne bi bila njuna dolžnost, da bi svojim nadrejenim povedali, koliko otrok je zato prikrajšanih za osnovno hrano, ker nimata za sprejemanje prijav dovolj časa. Dolžnost podjetja bi bila, da bi na njuno opozorilo uredilo delo tako, da bi nekdo sprejemal prijave vse dopoldne. Birokratski odnos, češ, meni je tako naročeno in me dalje več ne briga, je v tej stvari še posebno neopravičljiv. Če pa z njuno zaposlenostjo ni tako hudo, potem pa je njuno obnašanje vsega obsojanja vredno in jih je uprava podjetja dolžna klicati na odgovornost.

»Mama, lačen...!«

Dobro je povedal neki delavec iz Litostroja, ki je prišel po deseti uri in ni mogel razumeti birokratskega odnosa, zaradi katerega bi moral biti njegov otrok naslednji dan brez mleka. Ko sta ga milostno sprejeli in mu dopovedovali, da mu bosta izjemoma napravili »uslugo«, za katero nista plačani, jima je dejal, da moramo vsi, vsak na svojem delovnem področju delati tako, da ljudem čimbolj olajšamo življenje in da za vsako »uslugo« ne moremo pričakovati plačila.

Prvo, na kar je vsak naš novi državljan upravičen, je liter pasteriziranega mleka. Da mu ga mati izposluje, je potreben poseben postopek, ker je mleka premalo, da bi šla enostavno ponj v mlekarno. V porodnišnici dobi potrdilo, da se je otrok rodil, nakar mora otroka prijaviti pri podjetju »Mleko«, da ga vnesejo v seznam tistih, ki dobivajo mleko.

Matere pričakujejo in zahtevajo, da podjetje »Mleko« uredi to stvar tako, da pri prijavljanju svojih otrok ne bodo imele nepotrebnih težav.

M. S

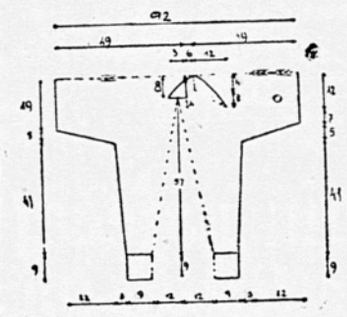
Za zimski čas

Bel puvoler

Pulover je zelo enostaven, le vratni okrasek na sprednjem delu je tako eleganten, da pulover lahko nosiš ob različnih priložnostih. Kroj ustreza zgornji širini 96 cm. Pulover pleteš s svetlo volno v enem delu. Če imaš volno, katere 20 pentelj meri 7.5 cm, lahko pleteš po naslednjem popisu, sicer pa po kroju. Začneš na sprednjem delu desnega rokava s 46. pentljami in pleteš za rob 1 levo eno desno 9 cm visoko. Nato pleteš v vzorcu desno tja, levo nazaj. V sredini rokava dodajaš, najprej v 3., 22. in 24. vrsti po eno pentljo. Nato vedno na istem mestu, in sicer: 9-krat v vsaki 4. vrsti, 12-krat v vsaki 8. vrsti, 2-krat v vsaki 10. vrsti in 8-krat v vsaki 20. vrsti. Pri višini 50 cm dodajaš na vsaki strani pletilke na život takole: najprej 3, nato 9-krat 6 pentelj, v sredini rokava pa še 4-krat v vsaki 10. vrsti, na istem mestu kot si dodajala po celem rokavu, da imaš skupno 234 pentelj. Delo razdeliš za sprednji del. Najprej pleteš čez 72 pentelj 8 cm visoko, na levi strani dodajaš 16-krat 2. pentlji, in to pleteš 8 cm visoko čez vse dobljene pentlje, nato začneš na levem robu snemati zopet 16-krat 2 pentlji, in to 8 cm visoko. Preostalih 72 pentelj daš na pomožno pletilko. Začneš plesti zopet tam, kjer si prenehala, t. j, čez preostalih 162 pentelj. Najprej 4 cm visoko, pri tem snemaš na desni strani 8-krat po 1 pentljo, v sredini rokava pa na isti točki, kjer si poprej dodajala, dodajaš še v tretji in 13. vrsti. Sedaj razdeliš delo za hrbtni izrez. Čez prvih 39 pentelj pleteš za desni stranski del 8 cm, in takoj v prvi vrsti na koncu pletilke dodaš 8 pentelj; na desni strani pletilke pa snemaš: 13 krat 1, 2, 2, 2, na levi strani snemaš 8-krat 2 in 8-krat 1 (snemaš izmenoma 1 krat 2 pentlji, 1 krat eno pentljo) preostale 4 pentlje snemaš naenkrat. Sedaj pleteš za hrbet čez preostalih 119 pentelj 16 cm visoko in takoj v prvi vrsti v začetku pletilke dodaš 8 pentelj za stoječ ovratnik. Za levi stranski del nasnuješ posebej 4 pentlje in pleteš 8 cm visoko v nasprotni smeri, kot si poprej pletla desni stranski del. Ko imaš 39 pentelj in še 119 pentelj od hrbta, pleteš skupno 4 cm visoko in pri tem na desni strani dodajaš 8-krat po 1. pentljo, v sredini rokava pa dodajaš na istem mestu, kot si poprej dodajala, za rokavno naraščanje v vsaki 3. in 13. vrsti.

Teh 162 pentelj in 72 pentelj iz srednjega dela združiš na eni pletilki (skupno 234 pentelj) in pleteš v nasprotni smeri rokav, kot si ga poprej, le v sredini rokava snemaš tam, kjer si poprej

dodajala. Pulover zlikaš po kroju, zašiješ in iz spodnjega roba nasnuješ 100 pentelj, pleteš za rob eno levo, eno desno 9 cm visoko. Čez robove sprednjih delov in ovratnika nabereš pentlje in pleteš eno levo, eno desno 3 cm visok rob. Spredaj spneš oba sprednja dela z gumbom ali zaponko.

Martina

POSKUSITE

TURŠKO PECIVO

30 dkg sladkorja in 4 cela jajca mešaj pol ure. Prideni malo cimeta, klinčkov, limonine lupine, 1 dkg kvasa, razmočenega in vzhajanega z žlico mleka, 30 dkg moke in 3 peščice zmletih orehov. Pokrij za pol ure. Od tega reži z žlico koščke testa ter jih povaljaj v debelo sesekljanih orehih in koščkih belega sladkorja. Speci na pomazani pločevini tako, da ostane sladkor bel. Pecivo je izdatno in se dolgo drži.

ZAVRETO VINO

V loncu pristavimo 1 l rdečega vina, mu dodamo 20 dkg sladkorja, limonovo lupino, nalomljeno skorjico cimeta in 6 klinčkov. Ko zavre, vino skrbno precedimo in serviramo v segreti čajni ročki.

Novo industrijsko podjetje v Trbovljah

V Trbovljah pripravljajo novo tovarno, ki bo izdelovala razne električne gospodinjske stroje, ki jih bodo brez dvoma vesele vse naše gospodinje. Pričakujejo, da bo novo podjetje, ki se bo imenovalo »Elektrostandard«, začelo obratovati 1956. leta.

PARK IN OTROCI

Naše uredništvo je prejelo dopis Vilka Sabodina iz Novih blokov v Šiški, v katerem piše o novih nasadih in parkih pred bloki in o odnosu stanovalcev do njih. Takole pravi:

Pred novimi bloki je splanirana navožena zemlja, urejena so pota, vgrajeni robniki ob poteh, posajena odporna angleška trava, nasajeno lepotično drevje, urejeno za sušenje perila in to vse od prvega do osemnajstega bloka. Do tu bi bilo vse v redu — pravi pisec — od tu dalje se pa začne drugo poglavje.

Za doslej opravljeno delo so bili brez dvoma izdani težki milijoni, ki jih je za to namenil MLO in zaradi tega mislim, da je prav, da širša javnost izve kaj in kako se s tem sedaj gospodari. Te vsote so bile predvsem vložene, da se uredi lepši izgled naselja novih blokov, kar je stanovalcem samo v korist.

Dokler so pazniki skrbeli za red je bilo dobro in nihče ni stopil na travo. Potem pa, ko so bili nasadi izročeni javnemu čuvanju, se je začelo uničevanje — pohojena je trava, polomljene so veje itd.

Vem, da otroci ne razumejo, kaj je škoda, vsaj taki predšolski ne. Toda večji, šoloobvezni otroci pa že znajo razlikovati, kaj je škoda in kaj ni in taki bi morali mlajše na to opozarjati.

Tako nekako se končuje dopis tov. Sabodina. Tudi mi smo mnenja, da je bilo v tej smeri premalo storjenega, saj za otroka res ni bilo prav nič poskrbljeno. Nihče ni pri urejevanju parkov in nasadov okoli blokov pomislil, da stanujejo tu družine s številnimi otroki, ki ne morejo biti zaprti v stanovanju. Otrok si želi in je tudi potreben sonca in zraka ter svobodnega tekanja in igranja po travi in pesku po mili volji. Tega pa, žal, otroci v Novih blokih v Šiški nimajo. Novi parki so lepi za oko, vendar bi bilo koristno združeno z lepim, če bi uredili tudi otroško igrišče, posejano s travo, preskrbljeno z mivko, da bi tudi otroci imeli svoj kotiček. Zdi se mi, da bi bilo potem ostro oko paznika skoraj odveč in mu ne bi bilo treba groziti s kaznijo dveletnemu otročičku, če je v svoji vnemi za metuljčkom zabredel na prepovedano travo. Torej, na travo in park otroci ne smejo, ker bi se vse to počasi uničilo, na poti pred hišami pa tudi ne, ker je tam ogroženo njihovo življenje — saj vozijo tamkaj avtomobili, motorji, kolesarji, vozovi s konji, kamioni itd. Dvorišča pred bloki tako niso dvorišča, temveč ceste, na katere matere pustijo svoje otroke, da se igrajo, le s skrbjo, toda kam naj gre otrok medtem, ko one doma kuhajo, pospravljajo, perejo...

Ni prav le enostransko gledanje na lepotni videz okrog blokov, temveč je treba pomisliti tudi na njihove stanovalce, na številni drobiž, ki pravzaprav nima kotička, da bi se posvetil svojemu delu — brezskrbni otroški igri.

V. K.

»GALEB«
dalmatinska trikotaža
Omiš
išče sposobnega
barvarskega mojstra za trikotažo.
Nastop takoj ali najkasneje do konca februarja. Plača po tarifnem pravilniku ali dogovoru. — Ponudbe: »Galeb«, Omiš

Tinčkova aktovka

Polajnarjevemu Mihcu se je zdelo, da je oster udarec Čajkovskega zgrešil cilj in butnil v njegovo glavo, ko je zaslišal rezek glas: »Mihec Polajnar!« Iz sanj o zeleni poljani ga je ta glas zdramil v resničnost — v šolo, v razred, v uro fizike. Resni obraz in ostre oči profesor Bojčeve in njen ponovni »Mihec Polajnar!« sta ga dvignila iz klopi. Na poti k tabli je zbiral praznine svojega znanja in ugotovil, da pravzaprav nima kaj povedati. To je ugotovila tudi tovarišica profesor. Mihec je moral prinesti dijaško knjižico, v katero je profesor Bojčeva z vso šolsko ceremonijo vpisala sporočilo Mihčevim staršem: »Vaš sin je v šoli raztresen in zopet nepripravljen. Dobil je slabo oceno iz fizike.«

Brnenje šolskega zvonca, ki je oznanjal konec pouka, je tako pedagoga kot učenca odrešilo mučnega in nepotrebnega filozofiranja, potem ko je »cvek« bil že dejstvo in vsestransko registriran. Kot jadrnico v novem vetru je zaneslo profesor Bojčevo iz razreda. Na hodniku jo je dohitel kolega Valant, za katerim se je usulo iz razreda kot iz prepolne vreče. »No, za danes smo končali, tovarišica, toda ne pozabite, ob treh imamo razpravo o sodobnih pedagoških problemih v nižjih gimnazijah. Gotovo bo zanimivo, bodite pripravljeni! Na svidenje!«

Ko je profesor Bojčeva doma pripravljala kosilo, je v mislih zbirala snov za popoldansko razpravo. Toda, kje neki! Gospodinjstvo in materinstvo zahtevajo tudi svojo zbranost. Skozi vrata je prižvižgal z aktovko na ramenih njen nadebudni tretješolec Tinček, njegova sestrica Marjanca pa je tudi že cokljala za njim po stopnicah.

»Dober dan, mamica! Veš, danes je bil Matevž vprašan, pa se je spotaknil, ko je šel k tabli in padel. Profesor je rekel, da ga ne bo vprašal, zato ker se je gotovo ustrašil. Matevž ima pa res srečo, tako mimogrede se je izmazal!« je pomodroval Tinček in skomizgnil z ramo, da je aktovka učenosti padla v kot za mizo. Profesor Bojčevo je padec aktovke zdramil iz razmišljanja o pedagoški razpravi. »Tinček, ali se tako dela s knjigami?« Pozornost hude mamice je od bratca odvrnila iznajdljiva Marjanca z otroškim vprašanjem: »Mamica, kaj mi bo pa dedek Mraz prinesel? Tovarišica učiteljica je danes rekla, da bomo šli vsi v sindikalni dom, kjer bo novoletna jelka in kamor bo prišel tudi dedek Mraz!« Profesor Bojčevi se je pojavila nova skrb, saj res, na to še niti pomislila ni. Nekaj bo treba otrokoma kupiti za jelko. Inženir Bojc je že drugo leto služboval v Bosni kot strokovnjak pri gradnji kombinata, zato je vsa skrb okoli otrok bila na njenih ramenih. Pobu bodo potrebni novi čevlji, dekletce pa že tako dolgo tarna, da si želi malo večje punčke, take, kot jo ima Nevenka iz osmega stopnišča. V mislih je profesor Bojčeva obnovila svoje znanje iz matematike v življenjskih formulah: plača, prihranki, redni izdatki, izjemni izdatki... In za dedka Mraza bo ostalo?

Pri kosilu je mamica vprašala Tinčka: »Ali si bil danes kaj vprašan?« — »Veš, mamica, zgodovino sem oddrdral. Če mi ni dal odlično, mi je prav gotovo dal prav dobro. Ampak, kmalu bi pozabil; veš, rad bi hodil z Mihcem popoldne k telovadbi, ker bomo spomladi imeli mladinski telovadni zlet. Mihec bo prišel ob treh pome in bova šla v telovadnico.« — »Ja, kdaj se boš pa učil, Tinček?« — »Saj nimam dosti, nekaj sem že, drugo še bom, pa saj ni tako težko.

Nadobudni Tinček je odšel k »telovadbi«, ki pa ni bila v telovadnici, ampak na poljani za železniško progo, kjer je z Mihcem in ostalo druščino brcal žogo. Marjanca je tudi izprosila mamico in odšla v osmo stopnišče

k Nevenki, kjer sta punčki šivali novo oblekco. Profesor Bojčeva je odhitela k razpravi o sodobni pedagogiki, na kateri so ugotovili marsikaj koristnega za pravilno vzgojo mladega rodu. Na vrsti je bil moderni pedagoški sistem, psihološki momenti, karakter, individualna vzgoja, vzgoja doma itd.

Ko je profesor Bojčeva prišla domov in pospravljala po kuhinji, je v kotu nekaj zbudilo njeno pozornost — Tinčkova aktovka. Dvignila jo je na mizo in odprla. Iz »Fizike« za nižje šole je molel kos časopisa. Potegnila ga je iz knjige. Na njem je bila slika modernega reaktivnega letala. V »Matematiki« je našla moštvo »Odreda« in brabro parado Beare pred golom. Iska je dalje in za zadnjimi platnicami »Zgodovine« našla Tinčkovo dijaško knjižico. Že dolgo je ni videla, pa tudi čemu, saj Tinček vedno zna, kadar je vprašan. Vseeno jo je odprla in brala: »Vaš sin je v šoli raztresen in ima slabo oceno v fiziki, matematiki in zgodovini.« Roka profesor Bojčeve je omahnila.

Marjanca se je vrnila domov, ker pa je bila mamica kratkih besed, se je lotila domače naloge. Ko se je Tinček vrnil od »telovadbe«, se je znašel v hudi uri, katero dobro pozna vsak slab študent v domači oskrbi. Padalo je po Tinčkovi zadnji plati, njegovo tuljenje pa je tekmovalo z vzgojno metodo užaljenega pedagoga. Sosede so prihajale na stopnišče in hitele čebljati in ugibati, kaj je neki danes pri Bojčevih narobe. Ko se je glavni vihar polegel, je v kuhinji jokala mamica, v kotu sobe pa Tinček in Marjanca, ki je prispevala k prelivanju solza bolj iz sočutja, ne vedoč natančno ali do mamice ali do porednega bratca. Družinski jok je zmotil prihod radovedne sosede, ki je profesor Bojčevi prinesla vabilo za sestanek »Društva prijateljev mladine« in v kuhinji se je razvila debata o cvekih, o slabih profesorjih in o še slabših razmerah v današnjih šolah. Tinček je brž ocenil, da vpričo sosede ne bo več padalo. Da bi napravil vsaj malo dobrega vtisa v znak prvega poboljšanja, se je mamici ponudil, da gre v klet po drva, samo da bi se malo izmuznil iz vzgojnega področja. Sosedi sta še dolgo razpravljali, Tinček pa je na poti v klet potožil svojo smolo starejšemu sošolcu, vendar sta razgovor kmalu obrnila na »boljšo temo«.

Ko je Tinček nabral v koš drv in jih nesel v tretje nadstropje, sem ga slišal, kako je brundal: »Ta tvoja ruka mala, mi stiskom veli, da srce si mi dala...«

V. S.

ZDRAVNIK SVETUJE

I. S., VRHNIKA: Leto leto je, kar so vam ugotovili, da ste kratkovidni. Dobili ste ustrezna očala: komaj —1 dioptrijo. Vez čas so vam ponovno predpisali očala, toda z močnejšo dioptrijo —2 in —3, letos v poletju pa očala z —3.5 in —4.5. Na vprašanje, ali imate zopet slabše oči, so vam zatrdili, da je to povsem normalen pojav, saj se kratkovidnost veča iz leta v leto.

Želite odgovor, ali se kratkovidnost ne da ustaviti in kaj je boljše za oči, da nosite očala stalno ali pa lahko hodite brez njih vsaj na ulici.

Vzroki kratkovidnosti so dvojni, ali podaljšana zrkelna os ali pa večja lomnost optičnih sredstev očesa. Drugi vzrok nastopi v zvezi z očesnimi obolenji, pri večini pa je vzrok daljša os zrkla. Za nižjo stopnjo kratkovidnosti je vzrok lahko tudi v zunanjih vplivih: slab tisk, slaba in nepravilna razsvetljava, telesna drža pri bližinskem delu in drugo.

Kratkovidnost delimo v ustaljeno in napredujočo. Prva se pojavi navadno v šolski dobi in raste počasi, dokler raste organizem. Po končani rasti se ustavi in doseže nizko do srednjo stopnjo (3.0 do 6.0 dioptrij). Komplikacij navadno ni in vid se da dobro korigirati.

Druga oblika se pojavi lahko v šolski dobi, navadno pa že prej, napreduje vse življenje in doseže višje in visoke stopnje (6.0—20.0 dioptrij). Združena je s komplikacijami, ki slabijo vid.

Zdravljenje je: korekcija s stekli in zdravljenje komplikacij.

Glede očal velja: stalna nošnja pri nizkih stopnjah ni potrebna, a je priporočljiva; pri srednji in višji stopnji pa je potrebna, ker se ostrina vida bolj ohrani in najbrž kratkovidnost ne raste tako naglo. Kontrola očal se priporoča enkrat letno.

Zdravljenje komplikacij spada v roke zdravnika-specialista, enako tudi določitev očal.

Gozdni prijatelji

Po zgodbi Vlada Firma — Riše Miki Muster

61.

»Jaz samo ščurke lovim,« je zagotovil Šilec. »In jaz glodam mlado lubje,« je povedal zajček Švrk. Tedaj pa je začutil, kako ga je postrani ošinila kuna zlatica in kar zmrazilo ga je. Sklenil je, da ji ne bo posebno zaupal in da bo budno pazil na svojo družinico. »Prav, prav, prijatelji,« se je oglasil Lenušček, »le glejte, da se boste držali dogovora.«

62.

Še enkrat je z očmi preletel vse navzoče, nato pa nadaljeval: »Lisičko Vitko pogrešam, kaj neki je z njo? Saj si je ona izmislila ves načrt in zdaj bi se ji rad zahvalil in ji za plačilo izročil lonček medu. Lahko bi bila že tukaj!« Tedaj pa je k njemu pristopil jež Bodičar in mu pošepetal: »O, jaz sem videl, ko si je v potoku prala krvavi naprsnik!«

63.

Prav tedaj se je zaslišal hripav laježˇ in vsi so prisluhnili. V nekaj skokih je bila lisica Vitka na jasi. Meni nič tebi nič se je zavihtela v velikem loku in obsedela zraven medvedka. V pozdrav je vsem pokazala svoje bele zobe. Jež Šilec se je takoj zvil v klobčič, miška Drobižka pa je smuknila v luknjo pod korenino. Zajček Švrk se je nemirno prestopal.

ŠE NEKAJ...

Hudič se bliža Ljubljani

Kaže, da si hoče hudič, o katerem smo poročali včeraj, ogledati tudi glavno mesto naše republike, kajti bliža se Ljubljani. Po vsem sodeč se bo najbrž najprej pokazal na tržnici, ker baje ljubi dobro hrano. Gurmani, pripravite se, ker bo prav gotovo sedel za vašo mizo.

Torej tako je s to rečjo. Hudič, ki se je rodil v noči od 24. na 25. december, se seli iz kraja v kraj. Iz svojega rojstnega kraja Polšnika na Dolenjskem si je najprej ogledal krški okraj, se nato skušal vgnezditi v Trbovljah, kjer pa ni imel sreče, ker se je zbal rudarjev ter se nato podal v okolico Litije. Kot pravijo delavke iz predilnice v Litiji, se je hudiček preselil v vas Mali Kum, kjer sedi pri neki ženski, ki pričakuje trinajstega otroka. Njo je obiskal hudič zaradi tega, ker je izjavila »naj hudič pobere njenega moža s trinajstim otrokom vred«. Radovedne ženske iz Trbovelj in Zagorja hodijo vsak dan v Mali Kum na oglede. Vemo, da bi prav radi vedeli, kako izgleda ta hudič. Toda, žal, ne moremo potešiti vaše radovednosti, kajti niti ena izmed teh radovednic, ki so obiskale hudiča, ne ve povedati, kakšen je — lep, črn, kosmat? Vedo le to, da mu ni nobeden kos, ne krogla iz miličniških pušk in ne blagoslovljena voda, za katero so poprosili škofa. Hudič sedi in sedi za pečjo kot prilepljen. V hiši mu strežejo z najboljšim, kar premorejo. V svoj nenasitni želodec spravlja vse, kar mu dajo. Iz hiše pa noče in noče.

Po najnovejših vesteh se hudič prikazuje tudi pod hribom Kum. Ljudje iz okolice Litije pravijo, da so morali tudi tu poklicati škofa na pomoč. Toda kakor izgleda, se hudič ne boji ne škofa ne njegove blagoslovljene vode, kajti zdaj kroži že po občini Polje. Prišel je v neko hišo blizu Polja (ne ve se, ali skozi okno ali skozi vrata). Prišel je pač v hišo, se najprej postavil v sredino sobe, grdo pogledal gospodarja, ki je preklinjal (zaradi tega tudi hudičev obisk) in potem zlezel na peč ter tu obsedel. Seveda so tudi tu vaščani poklicali najprej miličnike, ki so prišli na pomoč z nabitimi puškami. Naperili so puške v hudiča, streljali. Toda, joj, hudič ne bi bil hudič, če se ne bi režal in hudomušno odmetaval krogle miličnikom nazaj v puške. Ker hudiča tudi tu ne morejo odgnati s kroglami, so se odločili, da pokličejo na pomoč škofa, da pride k njim z blagoslovljeno vodo...

Taka je torej ta zadeva. O, vi raznašalci srednjeveških traparij, ali vas res ni sram!

Dajala sta napačne davčne podatke

Odbor vojaških vojnih invalidov za Slovenijo je odprl invalidsko podjetje »Fotolik« v Ljubljani. To podjetje je v svojih foto ateljejih, poslovalnicah in trgovinah opravljalo vsa v fotografsko stroko spadajoča profesionalna in amaterska dela, kupovalo in prodajalo vse vrste potrebščin na debelo in drobno. Na podlagi tega bi moral »Fotolik« prositi pristojno oblast za registracijo komisijske trgovine, kar pa ni storil. Ko je tržna inšpekcija pregledala poslovanje ene izmed poslovalnic tega podjetja v Ljubljani, je ugotovila, da je ta poslovalnica prekoračila obseg svojega poslovanja. V poslovalnici so namreč komisijsko prodajali foto potrebščine, kar v registraciji ni bilo posebej navedeno. Tržna inspekcija je izdala odločbo, da se začasno prepove komisijska prodaja. Ker so bila odkrita razna kazniva dejanja bivših uslužbencev »Fotolika« v Mariboru, je tajništvo za notranje zadeve odredilo revizijo poslovanja. Ugotovilo se je, da je bila kontrola nad delom poslovalnice v Mariboru s strani centralne uprave v Ljubljani zelo pomanjkljiva, uprava ni redno pregledovala njihovega dela, dajala je uslužbencem proste roke in ni polagala nobene važnosti na to, kako vodijo v poslovalnici pomožno evidenco. Ko je bil uveljavljen drugačen način obračunavanja, so uslužbenci prejemali poleg urne plače še 30% provizije, ki se izplača reporterju, ostanek pa vplača v blagajno. Prav tako so bile ugotovljene tudi površnosti pri vodenju blagajniških dnevnikov, gotovino niso dnevno odvajali v banko, vedno je bil prekoračen blagajniški maksimum itd. Da bi podjetje imelo večji promet, je uvedlo reportažno službo, ki je v akviziciji posnetkov na terenu. Pri tem so sprva sodelovali uslužbenci posameznih poslovalnic, pozneje pa je uprava nastavila tri reporterje, ki jim je priznala 25% provizije od proizvodne cene. Prav tako se je ugotovilo, da niso plačevali prometnega davka. Kljub temu, da so bila izdana poslovalnicam natančna navodila glede reportažne provizije, se teh navodil reporterji niso držali in na podlagi takega obračunavanja niso bile njihove plače knjigovodsko zajete in obračunavane njihove provizije. Centralno knjigovodstvo ni vodilo reportažnih poslov ločeno od drugih dejavnosti. Tako je prišlo do oškodovanja družbene skupnosti, za kar so odgovorni organi uprave podjetja, saj je tarifni pravilnik podjetja izrecno določal, da se provizije akvizitierjev in drugih oseb izplačujejo iz sklada za plače, ne glede na to, ali so koristniki v delovnem razmerju ali ne. Res je sicer, da so provizije del potnih stroškov, ki bi se normalno ne obračunavali iz sklada za plače in bi podjetje brez reportaže ne moglo racionalno izkoriščati svojih obrtnih delavnic, toda ta dejstva ne morejo opravičiti finančnega prekrška in utaje davkov, zaradi česar se bosta morala zagovarjati pred sodiščem bivši direktor »Fotolika« A. K. in P. N.

L. Š.

Srebrniki pod pragom spalnice

Pred okrožnim sodiščem v Novi Gorici sta se te dni zagovarjala Leopold Vončina in njegov nečak M. V. iz Sp. Lokovca zaradi vloma v zasebno stanovanje. Prvi je bil obsojen na 8 mesecev, drugi pa na 13 mesecev strogega zapora.

M. V. si je pri nekem petičnem kmetu v vasi večkrat izposojeval denar. Vselej, ko je prišel po posojilo k staremu sosedu K. I., je M. čakal v veži, da je sosed šel v gornje prostore po denar. Pri tem je Maks ugotovil, da hrani sosed denar pod pragom svoje spalnice, ker je slišal premikanje desk. Tako se mu je tudi porodila misel, kako bi samskega kmeta okradel. To svojo zamisel je zaupal svojemu stricu in tako sta šla neke nedelje v juliju »na delo«, ko kmeta ni bilo doma. Medtem ko je stric stal na straži, je njegov nečak vdrl v stanovanje soseda ter izpraznil njegovo zakladnico, ki je bila pod pragom spalnice, iz katere je odnesel razen 95.000 dinarjev še večje število srebrnih kovancev iz raznih držav, ki jih je stari sosed hranil in zbiral še za časa italijanske okupacije v svojem nezaupanju v papirnati denar.

Medtem ko je Leopold Vončina na razpravi svoje dejanje priznal, je njegov nečak trdovratno tajil in ni hotel povedati, kam je spravil ukradeni denar in srebrnike. Zato mu je tudi sodišče naložilo strožjo kazen.

Če bi sosed K. I. svoj denar zaupal hranilnici in ne pragu spalnice, bi tega ne izgubil.

—jp.

Kvartopirci za zapahi

Leopold Horvatič je za podjetje »Planina« v Celju nakupoval živino, za katero je prejemal od podjetja denar, ki bi ga moral izplačati raznim zadrugam in posameznim kmetom. Tega pa ni storil, temveč je denar zapravljal z raznimi kvartopirci, ki so se z njim vred znašli na zatožni klopi. Da bi prišel še do večje količine denarja, je Horvatič ponarejeval razne uradne listine, s katerimi je skušal pri podjetju dvigniti denar. Zaradi takih dejanj svojega uslužbenca je podjetje »Planina« utrpelo več kot en milijon dinarjev škode.

Horvatič je bil obsojen na 7 let strogega zapora in 10.000 dinarjev ter na poravnavo vse škode, ki jo je povzročil »Planini«. Ostali kvartopirci so dobili manjše kazni.

M. Č.

Hotel je denar — dobil pa...

Z. S. je bil zaposlen v neki večji državni delavnici v svojstvu kovaškega mojstra. V tej delavnici je odgovarjal za delo in za material, ki ga je le on naročal. Ker je rad obiskoval tiste hiše, ki se v njih polnijo in praznijo kozarčki, mu je bila plača premajhna. Mož je izhod iz »denarne stiske« kmalu našel. Vedel je, da imajo v skladišču dragocen material, ki ga lahko naroči za popravila: »pa če naroči deset ali dvajsetkrat več kot zares rabi, saj mi bodo dali in me tudi pogruntali ne bodo, da ni kaj v redu, imajo vendar zaupanje v mene,« si je mislil mož. V delavnici je bilo precej orodja in drugega materiala, za začetek je nesel v prodajo nekaj tega blaga v vrednosti več tisoč dinarjev.

Nekega dne pa je bilo potrebno zalotati pri nekem avtomobilu hladilnik, za kar bi rabil cca pol kilograma kositra. Kositer je artikel, ki bi se ga splačalo »rukniti, saj stane kilogram več tisoč dinarjev« si je rekel. Naročil ga je kar 10 kg. Pretopil ga je v palice in nesel v prodajo. Imel pa je smolo. Pri kupčiji je prisotne zalotil miličnik, ki je sumljive barantače popeljal na postajo LM, kjer se je zadeva razjasnil. Pošteni kovaški mojster pa bo mesto denarja prejel zasluženo kazen.

Z

1. ŠTEVILKA III. LETNIKA UGANKARSKEGA LISTA

»KAJ VEŠ — KAJ ZNAŠ?«

bo izšla v novi opremi in z bogato vsebino v soboto, 15. januarja 1955 in odtlej redno vsako drugo soboto

DNEVNE vesti

KOLEDAR

SOBOTA, 8. januarja: Maksim.

*

Na današnji dan leta 1642 je umrl astronom in fizik Galileo Galilei.

*

8. januarja 1819 je umrl v Ljubljani pesnik Valentin Vodnik.

*

Sprememba telefonske številke. Okrajni sindikalni svet Celje ima novo telefonsko številko 26-80.

OBJAVA! Obiski na otroškem oddelku Ortopedske klinike v Ljubljani so do preklica ukinjeni.

Društvo »Profesorska samopomoč v Ljubljani« vabi svoje člane na občni zbor, ki bo v nedeljo, 16. t. m. v zbornici gimnazije v Vegovi ulici.

VABILO! V nedeljo, 9. t. m., bo v prosvetnem domu v Pirničah predstava Hansa Tiemayerja »Mladost pred sodiščem«. Gostuje DPD »Svoboda« Zg. Šiška. Začetek ob 15. uri. Vstopnice dve uri pred predstavo.

VABILO! V soboto, 8. t. m., bo v Domu SZDL na Dolenjski cesti predstava Hansa Tiemayerja »Mladost pred sodiščem«. Gostuje DPD »Svoboda« Zg. Šiška. Začetek ob 20. uri. Vstopnice dve uri pred predstavo.

ČISTILNI PRAŠEK VERA

je tudi najboljše sredstvo za umivanje umazanih rok od raznih mazalnih olj, črnila itd.

Ne čisti madežev z bencinom. Specialen preparat »FLEX« ni vnetljiv, sijano čisti in ne pušča roba okrog madeža.

GLEDALIŠČE

DRAMA — LJUBLJANA

Sobota, 8. jan. ob 20: Shakespeare: Romeo in Julija. Izven in za podeželje. (Julija — Mihaela Novakova, Romeo — Andrej Kurent, Mercutio — Vladimir Skrbinšek).
Nedelja, 9. jan. ob 15: Golia: Princeska in pastirček. Izven in za podeželje.
Ob 20: Goldoni: Lažnik. Izven in za podeželje.
Ponedeljek, 10. jan. ob 20: Rostand: Cyrano de Bergerac. Abonma T dramski.
Torek, 11. jan. ob 15: Golia: Princeska in pastirček. Zaključena predstava za gimnazijo in osnovno šolo Škofja Loka.

OPERA

Sobota, 8. jan. ob 19.30: **Musorgski: Soročinski sejem. Abonma red A.**
Nedelja, 9. jan. ob 19.30: **Verdi: Traviata. Izven in za podeželje.**
Ponedeljek, 10. jan. Zaprto.
Zaradi bolezni v ansamblu sta danes in jutri spremenjeni operni predstavi.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sobota, 8. jan. Zaprto.
Nedelja, 9. jan. ob 15: K. Brenkova, Najlepša roža. Izven.
Ob 20: Zaprto.
Zaradi bolezni tov. Presetnika in tov. Kopača odpade predstava Zlati oktober in prvotno napovedana »Filumena Martirano« v soboto in nedeljo ob 20. uri. Vlogo Sim-Pojsa v mladinski igri igra tov. Arčon Angel.

SENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE — Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 8. jan. ob 20: Žižek »Miklova Zala«, ljudska igra z godbo, petjem in plesom (Zala — B. Ovseceva, Almira — B. Rotterjeva).
Nedelja, 9. jan. ob 16: Špicar — Pišl: »Naj bo stara al pa mlada«, spevoigra (Lučka — Grumova, Cilka — Simončičeva, Nejče — M. Lenček).
Nedelja, 9. jan. ob 20: Žižek: »Miklova Zala«, ljudska igra z godbo, petjem in plesom, izven (Zala — Z. Bevčeva, Almira — V. Detelova).
Prodaja vstopnic v Mestnem domu, rezerviranje tel. št. 32-860.
Prihodnji teden bo premiera Budakove veseloigre: »Klopčič«.

DVORANA DPD »SVOBODA« VIČ
Gostovanje SKUD »Tine Rožanca«

Sobota, 8. jan. ob 20: Dickens: »Cvrček ob ognjišču« — v režiji Mihaele Šaričeve.
Nedelja, 9. jan. ob 17: Dickens: Cvrček ob ognjišču«. — Ponovitev. — Predprodaja obiajna.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

Sobota, 8. jan. ob 20: Saroyan, Sartre: »Glejte, Amerika« — Lisa — Jelica Siardova. Izven. Mladini prepovedano!
Nedelja, 9. jan. ob 16: Oscar Wüchner: Pastirček Peter in kralj Briljantin. Izven in za podeželje.
Torek, 11. jan. ob 16: Saroyan, Sartre: »Glejte, Amerika« — Zaključena predstava za tovarno Iskra Kranj. — Lisa Nada Bavdaževa. — Mladini prepovedano!
Sreda, 12. jan. ob 16: Saroyan, Sartre: »Glejte, Amerika«. Zaključena predstava za tovarno Iskra Kranj. — Lisa — Jelica Siardova. — Mladini prepovedano!
Četrtek, 13. jan. ob 16: Oscar Wüchner — Pastirček Peter in kralj Briljantin. — Zaključena predstava za gimnazijo Kranj.
Nedelja, 16. januarja ob 16: Oscar Wüchner — Pastirček Peter in kralj Briljantin. — Izven in za podeželje.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Sobota, 8. jan. ob 19.30: Saša Škufca: Trnuljčica. Red I. — Vstopnice so še v prodaji.
Nedelja, 9. januarja ob 15: Saša Škufca: Trnuljčica. Zveze z vlaki ugodne.

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE

Sobota, 8. jan. ob 20: John van Druten: Grlice glas. Abonma red sobota (delavski) in izven.
Nedelja, 9. jan. ob 15.30: John van Druten: Grlice glas. Abonma red nedelja in izven.
Nedelja, 9. jan. ob 20: Norman Krasna: John ljubi Mary, izven abonmaja.
Torek, 11. jan. ob 20: John van Druten: Grlice glas, abonma red torek in izven.
Sreda, 12. jan. ob 20: Hoffmann Harnisch: Admiral Bobby, premierski abonma in izven.
Četrtek, 13. jan. ob 15: Norman Krasna: John ljubi Mary, zaključena predstava za I. gimnazijo.
Četrtek, 13. jan. ob 20: Hoffmann Harnisch: Admiral Bobby, abonma red četrtek in izven.
Petek, 14. jan. ob 15: Hoffmann Harnisch: Admiral Bobby, I. šolski abonma.

UMRLI

Nenadoma je umrl naš oče, stari oče, stric

VIRANT FRANC-VREŠČAJ
iz Iga.

Pogreb bo v nedeljo, 9. januarja ob 8. uri dopoldan na Igu.
Žalujoča žena, hčerka, sinova, zet, vnukinja in ostalo sorodstvo.
Ig, 7. I. 1955.

Umrla nam je naša dobra, ljubljena mama, stara mama, teta

IVANA BABNIK, roj. KOGOVŠEK
v 83. letu starosti.

Pogreb naše nepozabne pokojnice bo v nedeljo, 9. I. 1955 ob 15.30. uri izpred hiše žalosti na pokopališče v Dravlje.
Žalujoči: Babnik Franc, sin, Ana, Antonija, Ivana, Frančiška, Marija, Rozalija hčere z družinami, sestra Marija, vnuki, vnukinje in ostalo sorodstvo.
Ljubljana, Dravlje, Kamnogoriška cesta 44.

Javljamo žalostno vest, da je umrla naša dobra mama, stara mama in teta

TEREZIJA BOSKOVIČ

Pogreb bo danes 8. januarja ob 4. uri v Radovljici.
Žalujoči: mož Oto, otroci: sin Edi in hčeri Kuni in Erna ter ostali sorodniki.

ZAHVALE

Ob nenadomestljivi izgubi moje ljube žene, hčerke, sestre, svakinje in tete

LOJZKE JANKOVIČ
rojene ZADEL

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali, izrekli ustmeno ali pismeno sožalje, darovali vence in spremili našo nepozabno na njeni poslednji poti. Posebno ze zahvaljujemo zdravnikom in sestram bolnišnice Novo Celje, gg. šefu dr. Kopaču, doktor Adamu Medveščeku za vso veliko skrb in tolažilne besede v njeni hudi bolezni.

Levec, 6. januarja 1955.

Žalujoči: mož Jankovič Ivan, starši, sestre, brata in ostalo sorodstvo.

Ob nenadni smrti našega dragega in nepozabnega moža, očeta, starega očeta in brata

SIMONA BERLIČA

se zahvaljujemo vsem, ki ste ga v tako velikem številu spremili na njegovi zadnji poti.

Prav tako se zahvaljujemo za vse izraze sočustvovanja in darovano cvetje.

Žalujoči: žena Nina, hčeri z družinama in ostali sorodniki.

RAZPISI

Upravni odbor Centralnega otroškega dispanzerja v Ljubljani

razpisuje

4 mesta za specializante iz socialne pediatrije in mesto za specializanta iz otroške socialne psihiatrije (mentalne higiene). — Informacije daje Uprava Centralnega otroškega dispanzerja Ljubljana, Streliška 14.

RAZPIS

Kmetijska zadruga občine Lukovica z o. j. v Lukovici pri Domžalah razpisuje mesto upravnika.

Kandidat mora imeti nižjo trgovsko šolo in najmanj 7-letno komercionalno prakso. Kandidati s srednjo kmetijsko šolo ali več prakse v vodenju kmetijskih obratov imajo prednost. — Kolkovane prošnje s 180 din in 95 din v gotovini pošljite z navedbo osebnega in strokovnega življenjepisa najpozneje do 18. januarja 1955 na upravni odbor Kmetijske zadruge občine Lukovica v Lukovici pri Domžalah.

OBVESTILA

OBVESTILO

Podaljšanje veljavnosti amaterskih vozniških dovoljenj na območju MLO Ljubljana in OLO Ljubljana okolica. — Vozniki amaterji, ki posedujejo vozniška dovoljenja, izdana oziroma podaljšana v letu 1953, morajo ta dovoljenja v kolikor jih želijo uporabljati še vnaprej, podaljšati do 20. januarja 1955. — Dovoljenja podaljšuje Tajništvo za notranje zadeve MLO Ljubljana, prometni odsek v Kotnikovi ulici štev. 6, III. nadstr., soba štev. 83. — Pri podaljšanju je treba predložiti dovoljenje brez vloge in takse.

Iz pisarne
Tajništva za notranje zadeve
MLO gl. mesta Ljubljana.

KONCERTI

ABONMAJSKI KONCERTI Slovenske filharmonije v januarju:

Zeleni abonma 17. januarja, dirigent John Hopkins (Manchester), solist Igor Ozim.

Zeleni abonma 24. januarja, dirigent Tauno Hannikainen (Finska), solist pianist Jörg Demus (Dunaj).

Rumeni abonma 31. januarja, dirigent Lovro Matačič.

Prosimo abonente, da vplačajo II. obrok do konca tega meseca. Vplačila sprejema računovodstvo Slovenske filharmonije dnevno od 10.30.—12.30. ure.

RADIO

SPORED ZA SOBOTO

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 12.30, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.

5.00—6.30 Dobro jutro, dragi poslušalci-I (pester glasbeni spored), vmes ob 6.30 Pregled tiska; 6.35 Poskočne napeve izvajajo Štirje fantje in Kmečka godba; 7.10 Jutranji orkestralni spored; 7.30 Gospodinjski nasveti; 7.40—8.00 Zabavna glasba, vmes reklame; 11.00 Radijski koledar; 11.05 Glasbena medigra; 11.15 Pisan drobiž za pionirje; 11.35 Stanko Premrl: Simfonietta; 12.00 Kmetijski nasveti; 12.10 Slovenske narodne pesmi poje sopranistka Nada Krakar-Vrezec, s harmoniko spremlja Miha Meh (Prenos iz Maribora); 12.45 Zabavna glasba, vmes reklame; 13.00 Okno v svet: Burma skozi stoletje; 13.10 Opoldanski koncert E. Elgar: Na jugu — uvertura, J. Sibelius: Pohjolova hči — simfonična fantazija, R. Strauss: Potegavščine Tilla Eulenspiegla; 14.00 Iz Uradnih listov; 14.10 Melodije za razvedrilo; 15.15 Lahka glasba; 15.30 Tečaj esperantskega jezika — 14. lekcija; 15.40 Hrvatska narodna glasba (Prenos iz Zagreba); 16.00 Glasbena medigra; 16.10 Utrinki iz literature — Pesmi Alojzija Gradnika; 16.30 Želeli ste — poslušajte! 17.10 Glasbene uganke; 18.00 Jezikovni pogovori; 18.15 Pesmi za naše male; 18.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike: Za učenje ni nikoli prepozno; 18.40 Igra tamburaški orkester p. v. Matka Šijakoviča; 19.00 Radijski dnevnik; 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame in objave; 20.00 Pisan sobotni večer; 22.15 Igra Ljubljanski plesni sekstet; 22.30—23.00 Oddaja za naše izseljence — na valu 327.1 m; 22.15—23. UKV program: Plesna glasba; 23.00—24.00 Oddaja za tujino — na valu 327.1 m (Prenos iz Zagreba).

KINO

»UNION«: nem. barvni film »Zemlja smehljaja«. Tednik: Obisk maršala Tita v Indiji. Predstave ob 15, 17 in 19.30. V glavnih vlogah Marta Egert in Jan Kiepura.
Ob 22 se predvaja premiera amer. filma »Šampion«. V vlogi: Kirk Douglas in Arthur Kededi.
»KOMUNA«: amer. film »Kapetan Kidd«. — Tednik. — Obisk maršala Tita v Indiji. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V gl. vlogi: Barbara Britton in Charles Laughton.
»SLOGA«: francoski film »Afera Maurizius«. Berz tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi: Eleonora Rossi-Drago in Charles Vanel.
Ob 10 je matineja nem. barv. filma »Zemlja smehljaja«. Prodaja vstopnic v vseh treh kinematografih od 9.30—11 ter od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.
»SIŠKA«: angleški film »Prebrisanec« (Pozivnica). — V glavnih vlogah: Alec Guinness, Valerie Hobson, Glynis Johns in Petula Clark. Režija: Ronald Neame. Tednik ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14. dalje.
»TRIGLAV«: angleški film »Prebrisanec« (Pozivnica). Tednik. V gl. vlogi: Alec Guinness, Glynis Johns, Valerie Hobson in Petula Clark. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.
»LITOSTROJ«: amer. film »Vrni se mala Sheba« in tednik: »Cez vse leto«. Predstava ob 20. Prodaja vstopnic eno uro pred pričetkom predstave.
ŠENTVID »SVOBODA«: ameriški barvni film »Plavajoče gledališče«, ob 17 in 19.
ZADOBROVA: ameriški barvni film »Viharni zaliv«, ob 20.
VEVČE: angleški film »Izsiljevana«.
DOMŽALE: ameriški barvni film Charleyeva tetka«.
JARŠE »INDUPLATI«: avstrijski film »Dvojčici«.
KAMNIK: angleški film »Berlinska povest«.
BLED: angleški film »Berlinska zgodba«, ob 20.
NOVO MESTO »KRKA«: jugoslovanski film »Ankini časi«.
ČRNOMELJ: jugoslovanski film »Vesna«.
KRANJ »STORŽIČ«: argentinski film »Kalne vode«, ob 16, 18 in 20.
KRANJ »SVOBODA«: švedski film »Plesala je eno samo poletje«, ob 19.

MALI OGLASI

SAMOSTOJNEGA KNJIGOVODJO za srednje obrtno podjetje iščemo (tudi honorarnega) za takoj ali po dogovoru. Ponudbe z navedbo kvalifikacije in opisom dosedanjega dela poslati na naslov: Peskolom in cementnine, Višnja gora. 308-1
KORESPONDENTKO za tuje jezike sprejme izvozno-uvozno podjetje. Ponudbe z navedbo aktivnega in pasivnega znanja tujih jezikov pod »Perfektna« v ogl. odd. 278-1
SLUŽBO DOBI medicinski laborant, po možnosti z nekaj prakse. Ponudbe v ogl. odd. pod »Laborant«. 283-1
BLAGAJNIČARKO, izučeno, od 1. februarja in kletarja z večletno prakso, Potrebujemo takoj. — »Zmajevac«, Celovška 95. 284-1
ŽENSKO k 1-letnemu otroku od 7. do 14. ure sprejmem, lahko tudi upokojenka. Nastop takoj. Naslov v ogl. odd. 267-1
ŠOFER — mehanik, želi spremeniti službo. Naslov v ogl. odd.
STROJNEGA KLJUČAVNIČARJA ali stav. ključavničarja vzamem v stalno zaposlitev. — Vadnjal Maks, stroj. ključ. delavnica, Zavetiška 6, Vič. 227-1
ŽENSKO, starejšo, za pomoč gospodinji na kmetiji in za domača dela, sprejmem za stalno. — Plača po dogovoru. Naslov v ogl. odd. 224-1
SAMOSTOJNEGA KLJUČAVNIČARJA z najmanj 10-letno prakso, sprejmemo. Služba v Ljubljani. Nastop takoj. Naslov v oglasnem oddelku. 205-1
MEZDNEGA KNJIGOVODJO (-kinjo), po možnosti s prakso sprejmemo takoj v službo. Interesenti naj se zglasijo pri podjetju AVTOOBNOVA — Ljubljana, Bežigrad 11. 188-1
TOVARNA BATERIJ »Zmaj« v Ljubljani, takoj sprejme perfektno strojepisko. Plača po dogovoru. 211-1
KMETIJSKA ZADRUGA ČRNUČE razpisuje po čl. 33 zakona o kmetijskih zadrugah (Uradni list FLRJ št. 5-54) in po sklepu seje upravnega odbora, mesto upravnika zadruge. Pogoji: kmetijski tehnik, sposoben za vodstvo zadruge, ali nižja kmetijska šola z najmanj 3-letno prakso v kmetijstvu ter usposobljenost za komercialno in strokovno vodstvo zadruge in vsi ostali splošni pogoji, ki so predpisani za sprejem v državno ali zadružno službo. Prijave pošljite na gornji naslov z navedbo dosedanje službe do 20. I. 1955. 220-1
UPRAVNI ODBOR Kmetijske zadruge Št. Ožbolt, razpisuje mesto upravnika Kmetijske zadruge Št. Ožbolt, pošta Trojane. — Interesenti naj se javijo najpozneje do 15. I. 1955. 311-1
KLJUČAVNIČARJA, strugarja in dva delavca sprejme Metalurški inštitut, Ljubljana, Jamova 3.
PLESKARSKEGA POMOČNIKA sprejme takoj Černe Franc, Ljubljana, Vošnjakova 8. 332-1
2 VAJENCA in 2 delavca sprejme akumulatorska delavnica, Komenskega 34, Ljubljana. 324-1
STROJEPISKO z znanjem korespondence in administracije in po možnosti z znanjem stenografije, ter kurirja ali kurirko sprejme industrijsko podjetje v Ljubljani. Možen takojšen nastop. Ponudbe v oglasni oddelek SP pod »Vestna«. 285-1
INDUSTRIJA KERAMIČNIH PROIZVODOV »Keramika«, Mladenovac potrebuje: keramične modelarje za izdelavo mavčnih kalupov. Plača po tar. pravilniku, ki se izplačuje 100%. 310-1
INŠTRUKTORJA za tretji razred gimnazije, iščem. Naslov v ogl. odd. 320-2
VAJENCA za brusilnico stekla, sprejmem. Miškec Mirko, Ljubljana, Medvedova 38. 355-3
BILJARD poceni prodam. Florjanska 33, Miloš. 338-4
PRODAM 2 visoki in nizko omaro, mizo in 2 stola. Poljanska c. 47. 322-4
RADIO »BLAUPUNKT« 5 + 1, 3 valovne dolžine, dobro ohranjen naprodaj. Informacije: Wolfova 6, čistilnica. 291-4
PISALNI STROJ, dolgi valj (dvojna tastatura), naprodaj. — Viška 42. 268-4
UGODNO PRODAMO dobro karoserijo in okvir šasije za osebni avtomobil »Mercedes« tip 230. — Ogled vsak dan v podjetju »Avtotaksi«, Ljubljana, Slomškova št. 6, od 7. do 15. ure. 135-4
KUHINJSKO IN SOBNO OPRAVO ter razne stvari prodam in zamenjam enosobno stanovanje izven Ljubljane za sobo v Ljubljani. Naslov v ogl. odd. 184-4
KLAVIR v dobrem stanju, prodam. Postonar Rado, Jesenice, Gosposvetska 42 173-4
INŠTITUT ZA ELEKTROVEZE, Ljubljana, Linhartova 35, kupi enoramensko ročno stiskalnico za krivljenje pločevine do 3 mm — Tehnični podatki: maksimalni pritisk 10 ton, dvig 700 mm, razdalja od sredine mize do rame — 350 mm, velikost mize cca 700 × 700 mm. 305-5
STANOVANJE (vila), gosp. poslopje, vrt in njive, na lepem kraju Dolenjske, zamenjam za v Ljubljani. Ponudbe pod »Lepo« v ogl. odd. 129-6
NOVO GRAJENO HIŠO, enostanovanjsko, z vrtom in velikim dvoriščem, ugodno prodam. — Ekart Ana, Zlatoličje 47, Starše, 302-7
MIZARSKI SKOBELJNI STROJ kupimo. »Slovenija — ceste«, Ljubljana, Titova 38. 111-5
DOBER PISALNI STROJ portable kupim. Ponudbe pod »Pisalni« v ogl. odd. 181-5
NAGRADO dam osebi, ki mi preskrbi lokal v Celju. Naslov SP Celje. 303-8
SOSTANOVALCA sprejmem! — Sončna soba. Strogi center. — Prednost geometer. Ponudbe v ogl. odd. pod »Miren intelektualec«. 265-9
MIRNO SOBO brez posteljnine ali prazno, išče uslužbenka. Plača dobro. Opresnik, Sekretariat za gospodarstvo, Gregorčičeva. 208-9
LEPO SOBO na Jesenicah ali na Bledu, zamenjam za enako v Ljubljani. Ponudbe na SP Jesenice pod »Soba«. 255-9
KRASNO HIŠNIŠKO STANOVANJE zamenjam za nehišniško. Ponudbe v ogl. odd. pod »Dobra plača«. 339-9
SOBO ODSTOPIM študentu, ki bi poučeval angleščino za nižji razred gimnazije. Naslov v ogl. odd. 333-9
VSO OSKRBO nudim do 55 let stari, zdravi, zaslužni in energični upokojenki. Ponudbe pod »10-letni otrok« v ogl. odd. 353-9
NAJDENO MOŠKO KOLO, številka okvirja 966263. Naslov se dobi na postaji LM št. 5. 287-11
OBRTNIK s svojim stanovanjem, želi spoznati dobrosrčno in simpatično žensko do 35 let starosti in dobro gospodinjo. Ponudbe pod »Značaj« v ogl. odd. 157-11
STEBLOVNIK TEREZIJA, Celovška c. blok 11, preklicujem vse neresnične govorice, katere sem izrekla o tov. Ivanu Zalar, Celovška c. blok 11. Istočasno se mu zahvaljujem, da je odstopil od sodnega postopka. 206-11
MLAD SIV OVČJAK se je našel. Šega, Dvoržakova 10. 318-11
KUPEC, ki je na semnju v Ljubljani kupil dva prašiča, ki sta bila pomotoma odpeljana, naj se oglasi pri Habjanu Vinku v Domžalah, ker je njegovo bivališče neznano. 312-11

Sprejmemo ŠOFERJE C kategorije, sprevodnike in sprevodnice ter čistilke. Zglasiti se na upravi električne cestne železnice, Celovška cesta.

PISARNIŠKO MOČ

z znanjem trgovskega dopisovanja in knjigovodstva sprejme obrtno podjetje v Ljubljani. — Ponudbe z referencami v oglasni oddelek pod »Za dobro delo dobro plačo«. 90-A

Izid natečaja za naslovno stran časopisa »YOUTH LIFE«. — Žirija je pregledala prispela dela in ugotovila, da ni nobeno delo primerno za naslovno stran, zato se prva nagrada ne dodeli. Druga nagrada v znesku 8000 din je dodeljena za delo pod šifro »Mojca«. Dve tretji nagradi po 4000 din sta dodeljeni za deli pod šifro »15151« in »XXX«. — Nagrajene avtorje prosimo, da dostavijo svoje točne naslove.

Kremenčev pesek - nov kruh za Prekmurje

Okrajni ljudski odbor v Murski Soboti posveča čedalje večjo skrb lokalnim virom gospodarstva, med drugim tudi izkoriščanju naravnih bogastev. Tako so konec minulega leta ustanovili podjetje »Proizvodnja kremenčevega peska v Puconcih«, ki je do nedavnega obratovalo kot poskusni obrat, zadnji čas pa sta prevzela upravljanje delavski svet in upravni odbor.

Nekam čudno so se spogledali kmetje v Puconcih, ko se je ustavil avto ob koncu njihove vasi. Izstopila je komisija, ki je začela ugotavljati, kaj vsebuje zemeljska plast v tem predelu naše domovine. Toda ta komisija se ni ustavila samo pri Puconcih, temveč tudi v ostalih predelih Prekmurja.

Stalno naraščajoča potreba po kremenčevem pesku, predvsem pa nujnost nabave večje količine filterskega peska za industrijo, ki bi morala biti sicer realizirana z uvozom, je pred Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij LRS postavila nalogo proučiti problematiko kremenčevega peska v širokem obsegu. Z rešitvijo te naloge bi naj prišli do zadostne količine vseh vrst frakcioniranega kremenčevega peska ter bi izločili vsak uvoz tega materiala iz inozemstva, s čemer bi prištedili mnogo deviz.

Potrebe po kremenčevem pesku in s tem tudi poraba tega materiala v industriji, je izredno velika, saj se kremenčev pesek v gospodarstvu uporablja kot filterski pesek za čiščenje industrijskih voda, kot normni pesek za preiskavo cementa, pesek za žaganje kamna, pesek za peskanje železnih konstrukcij (mostogradnja, hidrogradnja), pesek pri izdelavi šamotne opeke, livarski pesek v livarski industriji, surovinski material v tovarni karbida, ter filterski pesek za čiščenje pitne vode (vodovodi). Kremenčev pesek so dosedaj pridobvali le v livarske svrhe, in to na preprost način, brez večjih industrijskih naprav, dočim se filterski pesek v Jugoslaviji dosedaj ni proizvajal.

Terenske raziskave nahajališč kremenčevega peska in gramoza, so bile izvršene koncem leta 1952 ter so zajele obširno področje reke Mure in Goričkega. V to smer so se usmerile predvsem zaradi tega, ker je material iz tega področja po dosedanjih izkušnjah Zavoda za raziskavo materiala in konstrukcij LRS, pokazal možnost širše uporabnosti, kakor material iz ostalih področij Slovenije. Razen že zgoraj naštetih možnosti uporabe kremenčevega peska, so za stranski proizvod (prodec) zainteresirane uprave cest, po ostalih stranskih proizvodih pa segajo razna gradbena podjetja, ker ti predstavljajo odličen gradbeni material. Kemične, petrografske in sejalne analize so pokazale dobro kvaliteto tega materiala.

Po izjavah strokovnjakov je v Puconcih toliko kremenovega gramoza, da lahko računamo z normalno proizvodnjo najmanj 20 let. Poleg tega nam ostanejo na razpolago še nadaljnje rezerve v bližnji okolici kajti področje kremenčevega peska se razprostira po vsem Goričkem.

Na podlagi teh ugotovitev se je začela gradnja potrebne poslovne in upravne zgradbe. Finansiranje tega objekta je prevzela Fabrika azotnih jedinjenja »Goražde« pod pogojem, da jim dobavijo potrebne količine filtrskega peska.

IZ KOGA

Na Kogu imajo precej težav z vodo. Sredi vasi je sicer nekaj vodnjakov, ki pa so zelo globoki in ob suši jim primanjkuje vode. Zaradi tega so začeli misliti na gradnjo vodovoda. Lani so dobili iz proračunskih sredstev štiri milijone za začetna dela, nadaljevanje pa je odvisno od letošnjih kreditov.

Istočasno je začel Rdeči križ urejevati javne studence, ki jih je v občini precej, toda higienskim pogojem ne ustreza nobeden. Nameravajo jih poglobiti, betonirati in namestiti črpalke, ker se z vedri pogosto zanese v vodo najrazličnejša nesnaga. Tudi ta dela bodo stala precej denarja. Potreben material je že pripravljen. Delali bodo predvsem pozimi, ko je največ časa.

V Selah je svetlejše

800 metrov nad morjem, dobro uro hoda od Podmelca, leži na majhni položni ravnici visokogorska vasica Sela. Pred kratkim so imeli tu velik praznik — po hišah jim je zasvetila električna luč. Slovesnosti so prisostvovali poleg celotnega občinskega ljudskega odbora Most na Soči tudi predstavniki okrajnega ljudskega odbora. Ta dan je bil za vaščane najlepši v njihovem življenju.

Da je v Selah že zasvetila električna luč, je zasluga podjetja Elektro Tolmin, pa tudi samih Selanov, ki so ob vzpodbudi Socialistične zveze in tehničnem vodstvu vaškega odbora za elektrifikacijo požrtvovalno opravljali vsa nestrokovna dela. Kopali so jame, postavljali drogove, prevažali gradivo in podirali nekdanji italijanski vojaški objekt, kjer so dobili opeko, s katero so si zgradili transformatorsko postajo. Postavili so tudi konzole za podaljšanje daljnovoda do sosednjih zaselkov. Vsega so opravili nad 1.500 prostovoljnih delovnih ur. Samo v bližnjem naselju Borovnica, ki šteje le 4 hiše, so jih opravili okrog 200. Ob takšni pomoči jih stane elektrifikacija le slabe 4 milijone dinarjev.

ČEZ ŠTIRI MESECE ...

(Novice iz Šoštanja)

Lanska gradbena dela na gradbišču termoelektrarne v Šoštanju so omogočila, da bo začetek montaže kotlov in agregatov letos v aprilu. Tako naj bi konec letošnjega leta začel obratovati prvi agregat šoštanjske termoelektrarne, marca prihodnjega leta pa drugi.

Pred dnevi so v grobem dogradili glavni pogonski objekt in tudi najvažnejše pomožne obrate. Tako bodo lahko nadaljevali z gradbenimi deli v notranjosti tudi v hladnih zimskih dneh. Trenutno povzroča precej skrbi zaostanek pri gradnji transporterjev za premogov prah, ki ga bo uporabljala termoelektrarna iz velenjskega premogovnega bazena. Za gradnjo transporterjev namreč še niso dobili vseh potrebnih tehničnih podatkov ter že sedaj računajo z uvedbo dela v treh izmenah, da bodo na ta način vsaj deloma nadoknadili zamujeni čas. Dela na hladilnem stolpu in 100 metrov visokem dimniku napredujejo dobro; doslej so na priliko zgradili podstavek in spodnji del dimnika. Lepo vreme v novi gradbeni sezoni je največja želja graditeljev šoštanjske termoelektrarne, ki si prizadevajo, da bodo svoje obveznosti izpolnili pravočasno.

(mb.)

MARIBOR

Dežurna lekarna »Pri gradu«, Partizanska 1.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Sobota ob 15: Twain — Blaž: **Kraljevič in berač.** Za šole.
Ob 20.30: Donizetti: **Kapljice za ljubezen.** Premiera. Izven in za premierski abonma.
Nedelja ob 15: Patrick: **Čajnica.** Izven in za red Podeželje.
Ob 19.30: Cilea: **Adriana Lecouvreur.** Izven.

RADIO MARIBOR

5.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana; 8.00 Domača poročila in objave; 8.10 Slovenske pesmi poje basist Aleksander Kovač, igra godalni orkester KUD Ivan Cankar iz Celja, dirigent Dušan Sancin; 11.00 Prenos sporeda Radia Ljubljana; 12.10 Slovenske narodne pesmi poje Nada Krakar-Vrezec, s harmoniko spremlja Miha Meh;

KINO MARIBOR

PARTIZAN: angleški film »Pikova dama«.
UDARNIK: italijanski film »Pot upanja«.
POBREŽJE: angleški film »Previdno obrni ključ«.
STUDENCI: ameriški film »Harriet Craig«.

MURSKA SOBOTA

KINO »PARK«: ameriški barvni film »Rdeči gusar«.

Opekarnarji v Ločah za svoje podjetje

O malem kolektivu opekarne v Ločah in o njegovem delu zvemo le malo novic, čeprav bi ga po svoji vztrajnosti lahko primerjali z marsikaterim večjim. Za razvoj svojega podjetja je vložil ogromno svojih naporov, lastnih sredstev in prostovoljnega dela ter na ta način razširjal in pocenjeval proizvodnjo. Še pred nekaj leti je bila ta opekarna zelo slabo urejena, sušilnice niso ustrezale svojemu namenu, pomožne delavnice niso bile smotrno razporejene itd. V nekaterih prostorih je bila električna napeljava le zasilna. Proizvodnja se je sicer z dokajšnjim trudom razvijala po planu, toda cena izdelkov je bila precej visoka. O vsem tem je začel razpravljati celotni kolektiv z direktorjem tov. Skrbišem na čelu ter prišel do skupne ugotovitve, da je le od njih odvisno, kako se bo podjetje razvijalo.

Že 1952. so začeli podirati stare, male sušilnice, na njihovo mesto pa so postavili mnogo večjo, kjer je možno vskladiščiti večje količine surove opeke in uredili prevoz z vagončki. Povprečno je v tem letu na enega delavca odpadlo po 212 udarniških ur. Prihajali so zjutraj pred začetkom rednega dela in delali popoldne, pa tudi skoraj vse nedelje ter na tak način postavili sušilnico, ki je vredna okoli 5 milijonov, povečini z lastnim delom.

Po prvem uspehu niso odnehali. Z manjšo preureditvijo in izpopolnitvijo strojev pri izdelovanju zidne opeke so l. 1953 napravili na dan po 9.000 kosov, lani pa že 12.000 kosov opeke. Letos pa računajo na 15.000 kosov na dan. S takšnim načinom dela so lanski plan, ki je bil za 3% večji kakor predlanski, presegli za 18% ter do konca leta izdelali kakih 1,900.000 kosov zidne in strešne opeke. Izboljšave v proizvodnji so imele za posledico pocenitev izdelkov. Lani so v začetku leta prodajali zidno opeko po 7 din, sredi leta pa so ceno znižali na 6.5 din. To sicer ni mnogo, vendar pa precej v primerjavi z drugimi podjetji, ki so v večini v tem času zviševala cene svojim proizvodom. Lani so tudi združili v eno poslopje vse pomožne delavnice.

V prihodnjih letih nameravajo proizvodnjo še povečati na kake tri milijone kosov na leto, in sicer s postopno modernizacijo in razširitvijo opekarne, kar bo omogočilo zaposlitev približno 40 novih delavcev iz okolice. Poleg tega imajo v načrtu še postavitev toplih sušilnic, s katerimi bi lahko podaljšali proizvodnjo surove opeke za tri mesece na leto, kar se pri takem sezonskem podjetju dosti pozna. Pripomnimo naj še, da so si opekarnarji lani postavili večji del z lastnimi sredstvi dvorano za sestanke ter za seje delavskega sveta in upravnega odbora, ki dokaj dobro vodita gospodarstvo celotnega podjetja.

L. V.

PRVE OBRATNE KUHINJE V MARIBORU

V Mariboru so med prvimi uvedli obratni kuhinji v tovarni konstrukcij in strojnih naprav »Metalna« ter v tovarni pletenin in konfekcije. Medtem ko je v tovarni pletenin v začetku prejemalo hrano 65 abonentov, se jih sedaj hrani že okoli 140. Kuhajo enolončnice po nizki ceni 30 din za obrok. V tovarni volnenih in vigogna izdelkov bodo odprli kuhinjo takoj, ko bodo dobili potrebne prostore. Nekdanjo menzo so namreč po ukinitvi predelali v skladišče, to pa v delavska stanovanja. Obratno kuhinjo imajo vsa leta po osvoboditvi v »Svili«, urejajo jo v tovarni avtomobilov, medtem ko v Mariborski tekstilni tovarni razdelijo vsak dan 130 litrov mleka in 800 litrov sladkane črne kave. Menijo, da bi tudi v tej tovarni najbolj ustrezala menza, kjer bi kuhali cenene enolončnice, zlasti še za delavke in delavce nočnih izmen.

»Elektroprojekt«, Sarajevo,
Ćemaluša 2 b
potrebuje
metalurškega inženirja
za delo v laboratoriju.
Zaželena praksa. Stanovanje zagotovljeno, plača po dogovoru.
Nastop od 1. II. 1955 ali prej.
Prošnje z življenjepisom dostavite na naslov podjetja: »ELEKTROPROJEKT« Sarajevo.

Tovarna »RADOJE DAKIĆ« - TITOGRAD
potrebuje:
STROJNEGA INŽENIRJA za konstrukcijski biro z najmanj 8-letno prakso
STROJNEGA INŽENIRJA za delavnico z najmanj 5-letno prakso
TEHNIKA METALURGIJE z najmanj 10-letno prakso za livarno (ali metalurškega inženirja z najmanj 4-letno prakso)
SAMOSTOJNEGA MODELARJA za livarno
SAMOSTOJNEGA ELEKTRIČARJA za vodjo električnega oddelka
SAMOSTOJNEGA LIVARJA, ki dobro pozna vlivanje barvnih kovin in delo s strojem za brizgano vlivanje
SAMOSTOJNEGA MONTERJA za parno ogrevanje
Plača dobra. Za inženirje in tehnike je razen plače zagotovljeno delo v šolah. Samo resne ponudbe na gornji naslov najkasneje do 15. januarja 1955.

Uprava Inštituta za tuberkulozo na Golniku
razpisuje mesto
ŠEFA KNJIGOVODSTVA
Nastop službe takoj.
Pogoji: ekonomska fakulteta ali popolna srednja šola z večletno prakso v vodstvenih knjigovodskih poslih. Osnovna in dopolnilna plača po uredbi. Stanovanje zagotovljeno.
Pismene ponudbe s kratkim življenjepisom in opisom dosedanjega službovanja je treba poslati na gornji naslov najkasneje do 20. januarja 1955. leta.

Šport

PRVA MEDNARODNA SMUČARSKA PRIREDITEV

Pokljuka je pripravljena

Bled, 7. jan. — Za otvoritveno mednarodno smučarsko tekmovanje, ki bo v nedeljo na Pokljuki, mrzlično zaključujejo zadnje priprave. Mnogo je bilo upanja in ugibanja, da bo zadnje dni padlo še kaj več snega, toda žal je ostalo še pri starem, kajti tudi danes je bilo na Pokljuki oblačno, megleno in delno južno vreme. Tako skoraj ni mogoče več računati s posebno idealnimi snežnimi razmerami.

Medtem sta naša znana mednarodna tekmovalca Smolej in Zemva že trasirala progo in zdaj urejajo še ostale podrobnosti po njej. »Sport-hotel« je okrašen z državnimi zastavami in zastavami sodelujočih držav. Kot prvi so že včeraj prispeli štirje Avstrijci, in sicer Wilhelm Egger, Leopold Kohl, Hermann Lackner in Hans Petser, medtem ko bodo ostali avstrijski tekmovalci (Štajerci) in Nemci ter Italijani prispeli v teku nocojšnjega večera.

Vzlic temu, da snežne razmere niso najugodnejše, se obeta v nedeljo na Pokljuki vendarle prav kvalitetna prireditev s številno udeležbo in tudi krepko konkurenco, saj so naši tekmovalci, predvsem mlajši, v prav dobri formi.

B. B.

ZBIRAJMO STARA SMUČARSKA STREMENA!

V zvezi z letošnjimi prizadevanji za razmah smučarstva med mladino, je uspelo nekaterim šolam in organizacijam, da so dobile večjo količino novih smuči. Toda pokazalo se je, da na trgu ni ustreznih stremen razen tekmovalnih. Ker je marsikje doma še kje kaj starih stremen (ali pa njihovih sestavnih delov), ki jih nihče ne rabi, prosi Smučarska zveza Slovenije vse, ki kaj takega hranijo, naj bi to oddali mladini in v ta namen razne dele opreme izročili brezplačno ali proti odškodnini zvezi.

Akcija za zbiranje smučarskih potrebščin (zlasti stremen) bo trajala od te objave v dnevnem tisku in radiu do 15. januarja, ko se bodo začeli šolski smučarski tečaji. — Smučarska zveza Slovenije, Likozarjeva 12, telefon 32-334.

MLADINSKI TEČAJI

Smučarski klub Enotnost namerava prirediti med šolskimi počitnicami v Podkorenu pri Kranjski gori mladinski tečaj za klasično kombinacijo (teki in skoki), in sicer za mladince rojene v času od 1. V. 1937 do 30. IV. 1940.

Predvsem pridejo v poštev mladinci, ki so se v tekih in skokih že udejstvovali in sodelovali na društvenih ozir. šolskih tekmovanjih in imajo veselje do tekov in skokov.

Prijave sprejema klub v pisarni, Likozarjeva 8, dnevno od 10.—12. in 17. do 19. ure z navedbo dosedanjega udejstvovanja, a najkasneje do 11. januarja t. l.

Sladokusci, to bo za vas!

TEKMA UDINESE : ODRED BO JUTRI V ŠIŠKI

Že zlepa menda ni bilo tolikšnega zanimanja, kakor tokrat za jutrišnjo mednarodno nogometno tekmo med članom I. italijanske profesionalne lige ekipo Udinesa in Odreda. Redek gost iz Italije, ki ima v svojih vrstah dva inozemca (švedskega reprezentanta Selmossona in Madžara Szokeja) in nekaj domačih reprezentantov, je predvčerajšnjim v prvenstveni tekmi premagal Novaro 1:0. Zadnji rezultati s prvenstvenih tekem dajo slutiti, da je moštvo v odlični formi.

No, prav zanimivo bo tudi opazovati sistem igre temperamentnih Furlanov, proti kateremu se bo Odred boril s svojim načinom — nizko igro kratkih pasov. Kateri bo obveljal, je težko reči, saj italijanskih nogometašev naše občinstvo že dolgo ni videlo na delu. Vsekakor bo jutrišnje srečanje za Ljubljančane težka preizkušnja, v kateri bomo navsezadnje lahko končno ocenili kvaliteto prerojene in za spomladanski start pripravljene enajstorice.

Tekma bo ob 14.15 na stadionu Ljubljane v Šiški (brez predtekme) in ne v Odredovi areni, kakor je bilo prvotno sklenjeno. Zaradi slabega vremena se je Odredovo igrišče po zadnji tekmi še bolj poslabšalo, zaradi česar je vodstvu kluba uspelo dobiti za to redko priložnost trenutno najboljše igrišče — STADION LJUBLJANE V ŠIŠKI. Vstopnina: pokrita tribuna 100 dinarjev, stojišča (vis-à-vis) 80, cena ostalim prostorom pa je 60 dinarjev.

*

V XV. kolu italijanskega nogometnega prvenstva, ki je bilo namesto v nedeljo odigrano že v četrtek, je vodilni Milano igral neodločeno z Genovo 2:2, vendar zaradi tega še ni ogroženo njegovo nadaljnje vodstvo v tabeli. Tudi drugi pomembnejši klubi so se tega dne odrezali slabo. Rezultati: Inter : Lazio 2:3, Sampdoria : Roma 1:1, Bologna : Juventus 2:1, Atalanta : Napoli 1:1, Triestina : Spal 1:1, Udinese : Novara 1:0. Naš jutrišnji gost, moštvo Udinesa, je v tem kolu pospravilo obe točki, vendar je slej ko prej ostal na svojem dosedanjem 12. mestu.

*

»Nov preokret v aferi Odreda« (Popravek). Na željo pravnega zastopnika Franca Lesjaka objavljamo glede na našo vest z dne 1. X. 1954 z zgornjim naslovom, ki smo jo posneli po Tanjugovem poročilu, naslednji popravek: »Vesti, ki smo jih objavili v naši 230. številki z dne 1. X. 1954 z naslovom »Nov preokret v aferi Odreda«, namreč da je upravni odbor Nogometne zveze Jugoslavije posebno obsodil tov. Franca Lesjaka zaradi neresničnosti na račun upravnega odbora in bo zato izročen disciplinskemu sodišču, »ne ustrezajo resnici, kajti trditve, ki jih je tov. Lesjak izrekel na seji tega odbora na dan 30. IX. 1954, niso bile niti neresnične niti ni bil zaradi njih izročen disciplinskemu sodišču.«

Četrta zaporedna zmaga Fudererja

ŠAH

Hastings, 7. jan. — Jugoslovan Fuderer je na mednarodnem šahovskem turnirju včeraj zabeležil že četrto zaporedno zmago in se je sedaj s 5.5 točke povzdignil na tretje mesto v tabeli, neposredno za obema sovjetskima velemojstroma Smislovom in Keresom, ki si delita prvo mesto s po 6 točkami. Včerajšnjo zmago v VIII. kolu si je Fuderer priboril po treh in pol urah igranja v 34. potezi, po kateri je odvzel točko Holandcu Donnerju. V zadnjem kolu igra Fuderer z madžarskim velemojstrom Szabom.

Rezultati ostalih partij so bili takile: Keres : Szabo 1:0, Fairhurst : Phillips 1:0 in Smislov : Alexander remi, medtem ko je bila partija med Unzickerjem in Pachmanom prekinjena v 74. potezi.

Stanje na tabeli: Smislov in Keres 6, Fuderer 5.5, Szabo 4.5, Alexander 4, Pachman, Unzicker 4 (1), Donner 2.5, Fairhurst 1.5, Phillips 1 točko.

V zadnjem kolu igrajo razen para Fuderer : Szabo še Fairhurst : Keres, Smislov : Phillips, Unzicker : Alexander in Donner : Pachman.

*

Svetovno prvenstvo šahistk. — Glede na sklep lanskega kongresa FIDE, da se drugo leto izvede svetovno tekmovanje ženskih ekip, se je predsednica komisije za ženski šah pri FIDI Čudova obrnila na nacionalne šahovske federacije po informacije glede udeležbe posameznih držav na tem tekmovanju. Odbor za ženski šah pri naši šahovski zvezi bo dal svoje predloge, kako naj se to tekmovanje izvede in kakšna bo udeležba naše ekipe.

Mednarodni šahovski turnir v Hamburgu organizira domači šahovski klub prve dni maja t. l. Na turnirju bo sodelovalo 8 tujih in 8 nemških mojstrov. Šahovska zveza Jugoslavije je povabilo sprejela in obljubila udeležbo dveh jugoslovanskih mojstrov.

ŠK »STOJAN PUC« SPET DELUJE

Na novomeški gimnaziji je šah v zadnjem času zaspal. Letos so sklenili poživiti šahovsko delovanje, pri čemer je obljubil svojo pomoč prof. Dobovšek. Predsednik novega odbora je tov. Hrovatič. — V nedeljo, 16. t. m., bo v Novem mestu brzopotezno prvenstvo Dolenjske za moštva in posameznike. Pred začetkom tekmovanja bo plenum dolenjskih šahovskih funkcionarjev, na katerem bodo sprejeli koledar letošnjih prireditev.

M. F.

*

Šahovska sezona v Novem mestu je v polnem razmahu. Pred kratkim je reprezentanca JLA premagala oslabljeno mestno reprezentanco 22.5 : 5.5. — Na novoletnem nagradnem brzoturnirju je zmagal Sila z 10.5 točke pred Finkom 9.5, dr. Goležem 9, Popovičem 7.5 itd. — Na prvenstvu Novega mesta je zmagal drugokategornik Hof z 10.5 pred Finkom 9.5, dr. Goležem 7.5 itd. Hkrati je bil tudi turnir brezkategornikov. Zmagal je Bojanič s 13 točkami. — Na brzoturnirju za mesec december je postal prvak ŠD Novo mesto Ljubo Popovič.

LETOPIS PZH ZA LETO 1954

Med svojimi rednimi izdajami je službeno glasilo Plavalne zveze Hrvatske izdalo 11. številko svojega biltena z naslovom »Godišnjak Plivačkog saveza Hrvatske« za leto 1954.

Ta številka je majhna knjiga z zelo podrobnim pregledom delovanja nič manj kakor skoraj 30 plavalnih klubov na področju LR Hrvatske. Po svoji dejavnosti in športnih uspehih zavzemajo v tem pregledu seveda najvidnejša mesta obmorski klubi Primorje z Reke, Jadran iz Splita, Jug iz Dubrovnika itd. itd. V tem gradivu je zbrana pravzaprav vsa zgodovina plavalnega športa lanske sezone v naši državi in je res samo škoda, da izdajatelji niso poskusili priključiti temu svojemu pregledu še podobnih sestavkov s področja drugih republik — če že ne drugače, pa vsaj v nekoliko bolj zgoščeni obliki. Tako bi imeli pred seboj obilno statistično in informativno gradivo, ki bo sicer razgubljeno po raznih zapisnikih in arhivih. Naša plavalna zveza oziroma njeni funkcionarji naj bi si ogledali ta letopis in poskusili morda za prihodnje leto, ko se bo po vsej priliki tudi pri nas plavanje nekoliko popravilo, razmislili o možnostih za kakršno koli izdajo takega letopisa.

*

Jugoslovanski kolesarji so se na poti na mednarodne dirke v Egiptu ustavili v Libanonu ter nastopili skupno z domačimi kolesarji na dirki okrog Beiruta. V tem dvoboju so bili Jugoslovani zmagoviti, prvi na cilj pa je prispel Miroslav Ješić.

Jugoslovanski tekač Franjo Mihalič je predvčerajšnjim nastopil v uličnem mednarodnem teku na 10.000 m in zmagal v času 30:42.6. Drugo mesto za njim je zasedel Oliveira (Brazilija) z 32:22.7 in tudi tretji je bil Brazilec Abreu.

Rokometna ekipa Crvene zvezde iz Beograda je v Hamburgu zmagala nad »Sportklubom 48« iz Würzburga 9:2, pred tem pa tudi nad Scheinfeldom 9:0.

Dvoboj v dviganju uteži med BiH in Ljubljano bo drevi ob 20 v Domu železničarjev (Trg OF št. 3) pri železniški postaji in ne v stekleni dvorani direkcije železnic, kakor je bilo prvotno objavljeno.

Prva prvenstvena tekma v hokeju na ledu med HDK (Celje) in Papirničarjem (Vevče) se je končala neodločeno 3:3 (2:1, 1:2, 0:0). Tekma je bila tipično prvenstvena. Igralci so pokazali slabo drsanje. Celjani so vodili že 3:1, vendar je uspelo gostom zaradi slabe obrambe rezultat izenačiti. Najbolj živahna je bila zadnja tretjina igre. Sodil je Pogačnik iz Ljubljane.

Sportno društvo Svoboda (Ljubljana) vabi člane in prijatelje društva na redni letni občni zbor, ki bo jutri ob 8.30 v dvorani Tobačne tovarne ob Tržaški cesti.

Po slastni večerji se je dal Henri zapeljati v »Folies Bergère« in je bil izza kulis priča zaključku prvega dejanja nekakšne igrice z naslovom: »L'Amour à Venise«.[16] Papirnata gondola se je pozibavala pod mostom Rialto iz lepenke ... V njej sta si dva zaljubljenca v duetu zagotavljala večno ljubezen; zbor plesalk v benečanskih klobukih s tremi roglji, z žametnimi naličnicami in v šolnih z visokimi petami, a sicer skoraj v Evinem kostimu, se je medtem vsipal z mostu, spotakljivo paradiral pred rampo ter, z rokami oprtimi ob boke, kar naprej blejal svojo: »C'est l'amoooooooooour vénitien! C'est l'amoooooooour vénitien!«[17]

Zatem je orkester ubral zaključni crescendo in med bobnečim ploskanjem je padel zastor. Pri priči je nastala na odru velikanska zmeda. Mesečino so utrnili. Gondola se je jenjala zibati in zaljubljenca sta splezala iz nje, ne da bi si rekla vsaj »mu«. Plesalke so si snele naličnice in planile h kulisam, brez zveze brbljajoč med seboj. »Merde, te visoke pete bodo moja smrt. Si videla tistega z obrazom hrta, ki je sedel v prvi vrsti? Po predstavi me bo peljal k ‚Maximu' ...«

Po odhodu iz »Folies Bergère« si je sklenil Henri malce privezati dušo in je oddrsal v bližnji bistró, v katerega so zahajali predvsem gledališki uslužbenci. Igralci so med posameznimi točkami smuknili sèmkaj na kavo s calvadosom in nekaj dimov cigarete. Tu in tam je prifrlela v lokal tudi razgreta zborska plesalka, ogrnjena v moški plašč, si vsa zasopla naročila skodelico vroče kave in koj nato odbrzela nazaj v svojo oblačilnico.

Ko je Henri z užitkom srkal drugi kozarček konjaka, se je spomnil domenka s Polaire Réjane, ki sta si ga bila določila prejšnji teden. Prišel je v »L'Eldorado« ravno še pravočasno, in je zatekel slavno diseuse,[18] ki je stala široko razkoračenih nog in z malce naprej potisnjenim podbradkom sredi pozorišča ter z rahlo zategnjenimi usti pela zadnji pripev.

»Bala sem se že, da ste pozabili,« mu je zaklicala, ko je zasopla planila v svojo garderobo in si jela otirati z obraza ličilo. »Kako pa bi hoteli, da vam sedim? Rekli ste, da se bo slika imenovala ‚Le Rire',[19] ne? Prav. Saj je igralki reklama lahko zgolj v prid. Kam pa ste se namenili iti nocoj? Ne bi šli z nami k ‚Maximu'?«

Minila je že polnoč, ko je končal skico in urno odšel iz varietéja.

»Poslušajte,« je dejal cocherju. »V manj ko petih minutah moram biti v ‚Café Riche'. Mislite, da bo šlo?«

»Café Riche« je bila po polnoči priljubljeno shajališče gledališčnikov. Ti so prihajali tja, marsikdo še vedno s sledovi ličila na obrazu, srebali soupe à l'oignon,[20] jedli umešana jajca ali kolačke s sirom in kramljali s svojimi zastopniki, prijatelji ali ljubicami. V lokalu je vladalo neprisiljeno ozračje gledaliških garderob, s prav enako zmedo, kakršna je po navadi v le-teh. Igralci in igralke so se pozdravljali preko omizij in se klicali s familiarnim »ti« svojega poklica ter na ves glas, s polnimi usti, komentirali svoje večerne nastope. Med prigrizovanjem sendvičev in srkanjem piva, ob rožljanju posode, petju popularnih melodij in nenehnem hrušču večernega prometa so opravljali svoje kupčijske zadeve. Časopisni poročevalci in zapisovalci raznih čenč so budno prisluškovali in si delali bežne pripombe na manšete. V »Le Riche« so si bili vsi enaki; nihče ni vihal nosu nad drugim. Še celo najbolj proslavljene vedettes,[21] ki so imele na baldahinih garderob uvezeno svoje ime, so takoj pozabile novo pridobljene aristokratske navade in so se vedle prav tako sproščeno kakor grisettes in skromne cocottes, kar so nekaj let poprej tudi bile.

»Lačna sem ko volk,« je vzkliknila Jane Avril. Odvrgla je krzneni plašč na naslon stola in si jela slačiti rokavice. »Ne vem, kaj bi rad jedel ti, a jaz bom naročila soupe à l'oignon. Nak, ne!« Tlesknila je s prsti. »Čebule ne smem. To noč bom spala z... Prav, naročila bom rajši soupe au fromage,[22] umešana jajca in kavo. In ti?« Dvignila je pajčolan in poškilila na Henrija, ki ji je sedél nasproti. »Kaj pa boš ti?«

Sporočil je njene želje natakarju. »Za mene samo konjak!« je pristavil in si odpel s kožuhovino podloženi plašč.

»Ne, ne!« Z zamahom roke je velela garçonu, naj počaka. »Henri, tudi ti moraš nekaj prigrizniti! Potemtakem ni čudno, da te je sama kost in koža. Saj nič ne ješ.« Obrnila se je k natakarju. »Tudi gospodu prinesite umešana jajca!«

»In dvojni konjak!« je bevsknil Henri čez rame. »Tàk, zdaj mi pa povej, čemú ti bo lepak! Saj sem ti vendar že tisočkrat povedal, da se z lepaki ne ukvarjam več.«

»Pomólil ji je cigaretno dozo in s tresočo se roko prižgal vžigalico.

Opazila je trepet njegovih rok. »Henri, kdaj boš vendar jenjal piti?« Njen ozki, lepi obraz je prepregla zaskrbljenost. »Tako pač ne bo šlo več dolgo. Kaj vendar misliš? Nič ne ješ, samo piješ, piješ in piješ!«

[16] To je benečanska ljubezen, ljubezen v Benetkah. — Op. prev.
[17] Deklamatorka, pevka. — Op. prev.
[18] Smeh.
[19] Čebulna juha.
[20] Gledališke zvezdnice.
[21] Juha s sirom. — Op. prev.